

สารบัญ

หน้า

**สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่**

พรธณี เนตรตระกูล และสายฝน แสนใจพรม..... 1

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ปภพพล เดิมธีรกิจ..... 13

**ชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาเล่ย์
อำเภอพบพระ จังหวัดตาก**

วัชรินทร์รัตน์ ศรีสมุทร และคณะ..... 29

**ศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี
ในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่**

น้ำฝน ปั่นทอง..... 46

**ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วง
วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน**

สุณิสรา ปุราโส และฐานิตา ฮ่องฤกษ์..... 64

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนหลังสถานีรถไฟ
ศาลาธรรมสพน์**

โยธิน ทองขานนา 79

**แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน ตำบลหนองข่า
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ**

ชัยกุล วงษ์สำราญ, จินดา ขลิบทอง และ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ..... 97

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สุดารัตน์ ญัฐศิริรัตน์.....	111
การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการทำเครื่องจักสานผักตบชวาและหวาย กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง ศิริมา แก้วเกิด, ภาคพล สุนทรโรจน์, ปรางทิพย์ สุขเจริญดีแท้ และไสว เทศพันธ์.....	124

สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่
Scouting Administration's Conditions and Problems
of Chiang Mai Municipal Schools

พรรณี เนตรตระกูล¹, สายฝน แสนใจพรหม²
Pannee Nettrasoot and Saiphon Sanjaiprom

Received: 4 July 2022; Revised: 27 July 2022; Accepted: 5 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงประเด็นของข้อคำถามในการสัมภาษณ์ประชากรคือ ผู้กำกับลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 11 คน วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือ 1) ด้านการปฏิบัติงานลูกเสือ ยังขาดการดำเนินการประชุมวางแผนอย่างชัดเจน การกำหนดบทบาทในการดำเนินการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาขาดการระบอบอย่างชัดเจนโดยเฉพาะ ขาดคำสั่งแต่งตั้งการปฏิบัติงานลูกเสืออย่างเป็นระบบ 2) ด้านงานธุรการลูกเสือ มีการดำเนินงานตามที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด แต่ยังขาดการดำเนินการเป็นปัจจุบัน ครูผู้ปฏิบัติงานด้านธุรการลูกเสือมีภาระงานการจัดการเรียนการสอนและงานพิเศษอื่น จึงเกิดอุปสรรคในการจัดระบบสารสนเทศและการจัดทำเอกสารด้านงานธุรการลูกเสือที่เป็นปัจจุบัน 3) ด้านหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในกองลูกเสือตามระดับชั้น แต่ยังพบปัญหการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม ไม่ตรงกับคุณวุฒิทางลูกเสือ รวมถึงการส่งเสริมให้ครูมีคุณวุฒิทางลูกเสือที่สูงขึ้น ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง ครูบางส่วนไม่ประสงค์เข้ารับการฝึกอบรม จึงทำให้ขาดการพัฒนาตนเองในด้านกิจการลูกเสือ ตลอดจนการวัดและประเมินผลของการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือเป็นการ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Email: jiaabypannee@gmail.com เบอร์โทร 085-0305962

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเทคนิคการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Email: saiphon_san@cmru.ac.th เบอร์โทร 084-6115329

วัดประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรเท่านั้น ขาดการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษา เพื่อนำผลมาปรับใช้ในปีต่อไป

คำสำคัญ : สภาพและปัญหา, การบริหาร, งานกิจการลูกเสือ

Abstract

This research aimed to study the scouting administration's conditions and problems of Chiang Mai Municipal schools. Data was gathered by using in-depth interview form. Tool and the exactness of the question in the interview were checked the quality by the experts. The population were eleven scout leaders of Chiang Mai Municipal schools. The content was analyzed and categorized, then presented as an essay. The results showed that,

Scouting administration conditions and problems 1) Scouting operations clearly lacked in planning meeting operations. Determination of the role in the implementation of the school's scouting administration lacked a particularly clear identification and lack of documentary orders to appoint scouting operations systematically. 2) Scouting administrative work was operating as required by the National Scout Organization of Thailand, but lacked of action in current. Scout administrative teachers had teaching workloads and other special tasks. Therefore, there were obstacles in the organization of information systems and the documentation of current scout administrative work. 3) Supervision of scouting work was assigned the roles to teachers responsible for organizing instruction in the Scout division according to the grade level, but also encountered problems determining appropriate roles which did not match scout qualifications. Schools' administrators encouraged teachers to improve themselves to have higher Scout qualifications, but some teachers did not wish to join training in scouting affairs. The measuring and evaluating the results of Scouting operations was done in course-based only, lack of measurements assessing the school's scouting administration to apply the results in the following year.

Keywords: Conditions and problems, Administration, Scouting

บทนำ

งานลูกเสือเป็นงานที่มุ่งปลูกฝังให้เยาวชนมีระเบียบวินัย มีความรักสามัคคี รู้จักเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ นำไปสู่พื้นฐานของวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการลูกเสือไทยเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นประเทศที่มีกิจการลูกเสือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก เนื่องจากมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ มีพระราชบัญญัติว่าด้วยลูกเสือเป็นกฎหมายสำคัญ ดังที่พระราชโอรสท้าวพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งทรงดำรงพระยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ฯ พระราชทานแก่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ณ พระตำหนักนันทบุรี ความว่า "งานลูกเสือเป็นกิจการที่ได้รับการยอมรับว่ามีระเบียบแบบแผนที่ดี มีประสิทธิภาพในการฝึกฝนเยาวชนให้เป็นคนดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ทั้งมีความเชื่อมั่นในอันที่จะฝึกหัดปรับปรุงตัวเองให้สามารถพึ่งตนเองและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวมได้ ท่านทั้งหลายย่อมซาบซึ้งถึงคุณค่าของกิจกรรมลูกเสือ ตามที่กล่าวมาแล้วเป็นอย่างดี จึงยินดีเข้ามาบริหารงาน และสนับสนุนกิจการลูกเสือ" (สมาคมสโมสรลูกเสืออากาศ, 2552, หน้า 6) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ยังให้ความสำคัญกับกิจการของลูกเสือ โดยได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ยึดเป็นกรอบการดำเนินงานในการจัดทำแผน พร้อมทั้งขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในทุกมิติ โดยมีจุดเน้นในด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความมั่นคง โดยมุ่งปลูกฝังผู้เรียนให้มีหลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้มีความพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา โดยใช้กระบวนการลูกเสือ และยุวกาชาด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 3)

สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 11 โรงเรียน แบ่งออกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนขนาดใหญ่ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีลูกเสือ 3 ประเภทคือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญ รุ่นใหญ่ ที่มีจำนวนมากขึ้นในทุกปีการศึกษา ในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะมีการมอบหมายงานให้กับผู้กำกับลูกเสือแต่ละประเภท คือ ผู้กำกับลูกเสือสำรอง ผู้กำกับลูกเสือสามัญ ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เป็นผู้ดูแลกิจกรรมลูกเสือ ในปัจจุบันกระบวนการดำเนินงานลูกเสือของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับแต่ละโรงเรียน ขาดการวางแผนร่วมกัน ขาดแผนลูกเสือโดยเฉพาะ ซึ่งในการจัดทำแผนของแต่ละสถานศึกษานั้น เป็นการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของสถานศึกษาเท่านั้น ยังไม่เคยมีแผนการบริหารงานกิจการลูกเสือโดยตรง จึงทำให้เกิดการบริหารงานกิจการลูกเสือ

แบบขาดทิศทาง ขาดความต่อเนื่องของกระบวนการลูกเสือ มีรายละเอียดที่ไม่ชัดเจน การจัดกิจกรรมที่ต่างดำเนินงานในโรงเรียนของตนเอง ไม่เป็นไปตามกระบวนการ หลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการของลูกเสือที่สอดคล้องกับข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ขาดการปลูกฝังตามเจตนารมณ์ของลูกเสืออย่างแท้จริง เป็นการดำเนินกิจกรรมให้ครบตามองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ปรากฏในโครงสร้างของหลักสูตรเท่านั้น (โรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน, 2563) ในส่วนของเอกสารธุรการที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ แบบพิมพ์ลูกเสือหรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า แบบ ลส. ทั้ง 19 แบบนั้น ถือว่ามีความสำคัญในการดำเนินงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษา โดยต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานเอกชนต่างๆ แต่กลับพบว่ายังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญด้านลูกเสือมารับผิดชอบโดยตรง ผู้กำกับลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรมมานานแล้ว ขาดการเอาใจใส่และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านทักษะและกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ

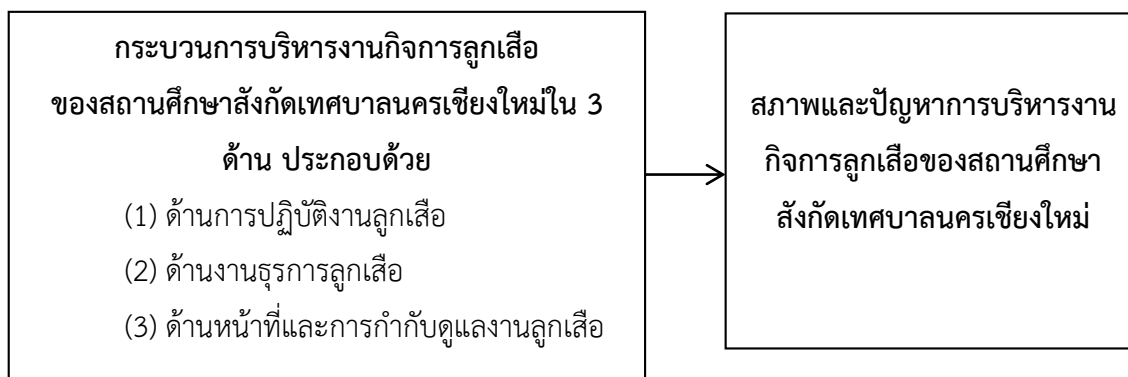
จากสภาพปัญหาและความจำเป็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน ปฏิบัติหน้าที่เป็นรองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือของสถานศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษา เป็นกรรมการส่วนหนึ่งของกลุ่มสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ จึงได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาของบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมุ่งศึกษาเนื้อหาด้านกิจการลูกเสือใน 3 ด้าน ดังภาพ

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผู้กำกับลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษา และสามารถให้ข้อมูลข้อเสนอแนะในการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาได้ จากสถานศึกษาในสังกัด 11 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวม จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือโดยศึกษาและออกแบบการสัมภาษณ์ มีกรอบการสัมภาษณ์ที่กำหนดประเด็นชัดเจน นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงประเด็นของเนื้อหาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่ามีค่า +1.00 ทุกประเด็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นโดยใช้การสัมภาษณ์เป็นบุคคล (Individual Interview) จากวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ของประชากรจำนวน 11 คน จากสถานศึกษาดังต่อไปนี้ 1) โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม 2) โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย 3) โรงเรียนเทศบาลวัดกู่คำ 4) โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดศรีดอนไชย 5) โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ 6) โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน 7) โรงเรียนเทศบาลวัดป่าแพ่ง 8) โรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง 9) โรงเรียนเทศบาลวัดพวงช้าง 10) โรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน 11) โรงเรียนเทศบาลวัดหมื่นเงินกอง ในระหว่างวันที่ 21 – 28 กุมภาพันธ์ 2565 แล้วนำผลการสัมภาษณ์จากประชากร 11 คน มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ จับประเด็น เรียบเรียงจัดหมวดหมู่ และสรุปสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นรายบุคคล (Individual Interview) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติงานลูกเสือ พบว่าแต่ละสถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือภายในโรงเรียน โดยเป็นการแต่งตั้งจากสำนักงานลูกเสือจังหวัดเชียงใหม่ การบริหารงานด้านการปฏิบัติงานลูกเสือของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะทำงานภายในโรงเรียนตามโครงสร้างการบังคับบัญชาขององค์กร เป็นการกำหนดหน้าที่ในการดำเนินงานของสถานศึกษาในภาพรวม การดำเนินงานในด้านการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อวางเป้าหมายร่วมกัน กำหนดนโยบาย ออกแบบวางแผนการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษายังขาดการประชุมวางแผนกันอย่างชัดเจน ในส่วนของการดำเนินการในการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาตามโครงสร้างการบังคับบัญชาขององค์กร รวมไปถึงการกำหนดบทบาทในการดำเนินการสำหรับการบริหารงานกิจการลูกเสือของ

สถานศึกษายังขาดการระบุอย่างชัดเจนโดยเฉพาะ ขาดคำสั่งแต่งตั้งการปฏิบัติงานลูกเสืออย่างเป็นระบบ ทั้งนี้แต่ละสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจการลูกเสือเป็นการเฉพาะเรื่องเป็นรายกิจกรรม เช่น การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนลูกเสือในแต่ละระดับชั้นตามหลักสูตร การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม และการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมลูกเสือเดี่ยวแคมป์ เป็นต้น

2. ด้านงานธุรการลูกเสือ พบว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านงานธุรการลูกเสือ โดยการจัดทำแบบพิมพ์ตามแบบ ลส.1 - ลส.19 ตามที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด และมีการดำเนินงานด้านธุรการลูกเสือตามที่หน่วยงานต้นสังกัดร้องขอและกำหนด ทั้งนี้ ในเรื่องของการแต่งตั้งกลุ่ม กอง และผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษา สถานศึกษามีการแต่งตั้งกลุ่ม กอง และผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษาอย่างถูกต้อง แต่ภายหลังเมื่อมีการโอนย้ายบุคลากรเข้ามา ทางสถานศึกษาขาดการดำเนินการเป็นปัจจุบัน ในด้านการสนับสนุน ส่งเสริม กำหนดให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านธุรการลูกเสือมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและเหมาะสม ทางสถานศึกษามีผู้รับผิดชอบงานด้านธุรการลูกเสือซึ่งเป็นครูผู้สอน และผู้รับผิดชอบโครงการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านกิจการลูกเสือของสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งมีภาระงานทางด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาทั่วไปตามปกติและภาระงานพิเศษด้านอื่นด้วย จึงทำให้เกิดอุปสรรคในการจัดระบบสารสนเทศ และการจัดทำเอกสารด้านงานธุรการดำเนินการอย่างไม่เป็นปัจจุบันเท่าที่ควร หากทางโรงเรียนมีห้องลูกเสือเป็นกิจลักษณะ จะทำให้การจัดเก็บเอกสาร การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการจัดเก็บแบบพิมพ์เพื่ออำนวยความสะดวกในกองลูกเสือสามารถจัดเก็บได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินงานด้านงานธุรการลูกเสือขาดความเป็นระบบและไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

3. ด้านหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ พบว่าการดำเนินงานเพื่อกำหนดภารกิจ ขอบข่าย หน้าที่ในการปฏิบัติงานในกองลูกเสือ นั้น ทางโรงเรียนได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรครูรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในกองลูกเสือตามระดับชั้นที่ตนเองรับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในหลักสูตรลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ และลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โดยครูผู้สอนทุกคนมีคุณวุฒิทางลูกเสือที่หลากหลาย ตั้งแต่ขั้นความรู้ทั่วไป ขั้นความรู้เบื้องต้น ขั้นความรู้ขั้นสูง ขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรม และขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรม ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถปฏิบัติการสอนในโรงเรียนได้ แต่ยังพบปัญหาในเรื่องของการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม เนื่องจากจะเห็นว่าทางโรงเรียนมีการกำหนดบุคลากรครูให้รับผิดชอบการสอนลูกเสือในแต่ละระดับชั้น มีคุณวุฒิทางการลูกเสือไม่ตรงกับหลักสูตรลูกเสือที่สอน ยกตัวอย่างเช่น ครูที่ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรลูกเสือสำรอง ปฏิบัติการสอนในหลักสูตรลูกเสือสามัญ หรือครูที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ปฏิบัติการสอนในหลักสูตรลูกเสือสามัญของโรงเรียน เป็นต้น จึงทำให้การปฏิบัติงานยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ไม่ตรงกับคุณวุฒิทางลูกเสือของบุคลากรครู อีกทั้งในด้านการส่งเสริมให้ครูมีคุณวุฒิทางลูกเสือที่สูงขึ้น ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูได้ตระหนักและพัฒนาตนเองในด้านลูกเสือ แต่พบว่าครูบางส่วนไม่ประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้มีคุณวุฒิทางลูกเสือที่สูงขึ้น อันอาจเนื่องมาจากภารกิจที่ปฏิบัติอยู่ ที่อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านลูกเสือ รวมไปถึงระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมพัฒนาตนเองเป็นระยะเวลาที่ต้องอยู่ค่ายพักแรมหลายวัน จึงทำให้บุคลากรครูไม่สามารถเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองได้ รวมถึงการวัดและประเมินผลของการปฏิบัติงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา มีเพียงการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรเท่านั้น ยังขาดการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษา เพื่อนำผลของการประเมินมาปรับใช้ในปีต่อไป

อภิปรายผล

จากการวิจัย ในการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติงานลูกเสือ ผลการวิจัยพบว่ายังขาดการดำเนินการประชุมวางแผนอย่างชัดเจน การกำหนดบทบาทในการดำเนินการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาขาดการระบุอย่างชัดเจนโดยเฉพาะ ขาดคำสั่งแต่งตั้งการปฏิบัติงานลูกเสืออย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรอาจขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในด้านการปฏิบัติงานลูกเสือโดยเฉพาะ ขาดการกำหนดบทปฏิบัติการปฏิบัติงานเพื่อประชุมวางแผนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย สุทธิชาติ (2558) ที่ได้ศึกษากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้บริหารไม่มีการประชุมวางแผนในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งว่าจะประสบความสำเร็จในการทำงานหรือไม่ ในขณะที่ด้านการสั่งการ กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี พบว่าผู้บริหารกลุ่มเครือข่าย ควรกระตุ้นให้ครูได้เห็นถึงความสำคัญในกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่มีการนโยบายต่างๆ มาประเมินเพื่อกำหนดทิศทางเกี่ยวกับการสั่งการให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี อีกทั้ง ชนก เชียงมูล (2559) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ในด้านการวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ควรทำความเข้าใจด้านหลักสูตรของลูกเสือ ทำการขยายผลและสร้างความเข้าใจด้านหลักสูตรลูกเสือ ร่วมกันวางแผนเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมลูกเสือในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้เข้าสู่การแข่งขันด้านทักษะลูกเสือสู่ความเป็นเลิศ ตลอดจนพรทิพย์พา คล้ายกมล (2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการ

บริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนเข้าอบรม ให้มีความรู้ความสามารถก่อนปฏิบัติงานจริงและร่วมจัดทำแผนพัฒนางานลูกเสือในโรงเรียนให้ชัดเจน แล้วปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนด

2. ด้านงานธุรการลูกเสือ ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานตามที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด แต่ยังขาดการดำเนินการเป็นปัจจุบัน ครูผู้ปฏิบัติงานด้านธุรการลูกเสือมีภาระงานการจัดการเรียนการสอนและงานพิเศษอื่น จึงเกิดอุปสรรคในการจัดระบบสารสนเทศและการจัดทำเอกสารด้านงานธุรการลูกเสือที่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องด้วยงานธุรการลูกเสือเป็นงานที่มีความละเอียด จำเป็นจะต้องศึกษาให้เข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวุฒิ สังข์ขาว (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่าในการดำเนินการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีแนวทางการบริหารคือ ด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือกอง ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ ด้านการจัดการเรียนการสอนรายวิชาลูกเสือ ด้านการเงินลูกเสือ และด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในกิจกรรมลูกเสือมีการประชุมชี้แจงแนวนโยบายให้ผู้รับผิดชอบชัดเจน จัดทำโครงสร้างการบริหารตามแผนผังองค์กรจัดแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาให้เพียงพอจำนวนกองลูกเสือในโรงเรียนรวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมพัฒนาตนเองด้านลูกเสือ กำกับติดตามปฏิทินปฏิบัติงาน การเผยแพร่กิจกรรมลูกเสือ จัดทำสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และรายงานกิจกรรมลูกเสือตามระเบียบและสอดคล้องกับทฤษฎีบท จินสุทธิ์ (2563) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 ในจังหวัดนนทบุรี พบว่าด้านการจัดตั้งกลุ่มกองลูกเสือ ควรกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของกองลูกเสือและหมู่ลูกเสือตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ผู้บริหารควรจัดให้มีผู้กำกับลูกเสือที่ผ่านการอบรมเพียงพอและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน มีการตรวจการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาในกลุ่ม/กองลูกเสือของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ ผลการวิจัยพบว่าการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในกองลูกเสือตามระดับชั้น แต่ยังพบปัญหาการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม ไม่ตรงกับคุณวุฒิทางลูกเสือ รวมถึงการส่งเสริมให้ครูมีคุณวุฒิทางลูกเสือที่สูงขึ้น ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง ครูบางส่วนไม่ประสงค์เข้ารับการฝึกอบรม จึงทำให้ขาดการพัฒนาตนเองในด้านกิจการลูกเสือ ตลอดจนการวัดและประเมินผลของการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือเป็นการวัดประเมินผลผู้เรียนตามหลักสูตรเท่านั้น ขาดการวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน

กิจการลูกเสือของสถานศึกษา เพื่อนำผลมาปรับใช้ในปีต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรยังขาดการให้ความสำคัญของกิจการลูกเสือ ขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือในสถานศึกษา ขาดความตระหนักอันเนื่องมาจากไม่ทราบเจตนารมณ์ของงานกิจการลูกเสืออย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ อนุพงศ์ โตเจริญ (2554) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารกิจการลูกเสือในโรงเรียน ในเขตอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือควรมีความรู้เรื่องหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างแท้จริง และควรวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ ศิริชัย สุทธิชาติ (2558) ที่ได้ศึกษากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการจัดคนเข้าทำงานกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี พบว่า ผู้บริหารกลุ่มเครือข่าย ได้มีการกระตุ้นให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ทางลูกเสือได้เข้ารับการอบรมและส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมในระดับที่สูงขึ้น ในด้านการควบคุมกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี พบว่าผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายได้มีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี โดยพบปัญหาคือ มีการให้กำลังใจบุคลากรในการปฏิบัติกิจกรรมของลูกเสือ เนตรนารี น้อยมาก ดังนั้นจึงทำให้ผลการสอนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีนั้น ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของระวีวรรณ ไตรคุ้มตัน (2553) ที่ได้ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของบุคลากรโรงเรียนระดิงหินประชาสรรค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของบุคลากรโรงเรียนระดิงหินประชาสรรค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้พรทิพย์พา คล้ายกมล (2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่าควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และแปลผลไปใช้ในการตัดสินใจ วางแผน พัฒนางานโครงการ กิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือและรายงานกิจกรรมลูกเสือ ตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง ตลอดจน สุภาพร จตุรภัทร และเฟื่องอรุณ ปรีดีติลล (2557) พบว่าสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู และบุคลากรทางการลูกเสือเพื่อเป็นแรงกระตุ้น และผลักดันให้บุคลากรทางการลูกเสือที่ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจพร้อมที่จะทำงานให้หน่วยงานด้วยการส่งเสริมให้นำผลงานทางการลูกเสือเลื่อนวิทยฐานะ การสร้างขวัญและกำลังใจการประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านลูกเสือดีเด่น และสร้างคุณค่าให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านลูกเสือ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้พัฒนาเป็นแนวทางการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อให้การบริหารงานกิจการลูกเสือมีคุณภาพและต่อเนื่องตามเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน อันประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติงานลูกเสือ ด้านงานธุรการลูกเสือ และด้านหน้าที่และการกำกับดูแลงานลูกเสือ เพื่อช่วยลดปัญหาเฉพาะด้าน อันอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีการบริหารงานกิจการลูกเสือที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารงานกิจการลูกเสือที่สามารถเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการบริหารงานกิจการลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้เป็นแนวทางในการบริหารงานกิจการลูกเสือ ที่สามารถนำมาใช้ได้จริงตามบริบทของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2564. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.bkkedu.in.th/wp-content/uploads/2020/04.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล : 15 มีนาคม 2564).
- ชนก เชียงมูล. (2559). แนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 3(2), 229.
- ชัยวุฒิ สังขว. (2557). แนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6. 3(6), 157.
- พรทิพย์พา คล้ายกมล. (2554). แนวทางพัฒนาการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ระวีวรรณ ไตรคุ้มตัน. (2553). ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีของบุคลากรโรงเรียนระดับหิน ประชาสรรค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- โรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน. (2563). รายงานการประชุม ประจำปีการศึกษา 2562 ประจำเดือน
กุมภาพันธ์ 2563 (หน้า 3). เชียงใหม่ : ผู้แต่ง.
- สมาคมสโมสรลูกเสืออากาศ. (2552). 44 ปีลูกเสืออากาศ 2508 – 2545. นครปฐม : ผู้แต่ง
- สุภาพร จตุรภัทร และเฟื่องอรุณ ปรีดีดิลก. (2557, พฤษภาคม). แนวทางการพัฒนาลูกเสือไทย
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี. วารสารครุศาสตร์, 42(2), 57-71.
- หทัยภัทร จินสุทธิ. (2563, มิถุนายน). รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 ในจังหวัด
นนทบุรี. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 5(1), 51.
- อนุพงศ์ โตเจริญ. (2554). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือในโรงเรียน
ในเขตอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี Social Networks and Political Participation: A case of Pathumthani Province

ปภพพล เต็มธีรกิจ¹

Papopepon Termtrirakij

Received: 8 July 2022; Revised: 20 July 2022; Accepted: 3 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพ การศึกษา และ อายุ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับงานวิจัย เชิงปริมาณนี้เป็นแบบสอบถาม โดยการคำนวณจากตารางสำเร็จรูป Yamane, 1973 สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One – way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือ เทียบเท่า และมีอายุระหว่าง 31-40 ปี การสำรวจความคิดเห็นต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ใน ภาพรวมปรากฏอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.57 (SD. .55) และเมื่อจำแนกเป็นราย องค์กรประกอบพบว่า องค์กรประกอบด้านการขนส่งทางไลน์ Line มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด = 3.64 (SD. .69) รองลงมาเป็นองค์กรประกอบด้านการขนส่งทางเฟซบุ๊กวิดีโอไอพโหลด กลุ่มตัวอย่าง ให้ความเห็นการมี ส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.31 (SD. .49) และเมื่อ จำแนกเป็นรายองค์กรประกอบพบว่า องค์กรประกอบด้านการรณรงค์หาเสียง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.82 (SD. .72) รองลงมาเป็นองค์กรประกอบด้านการเลือกตั้ง ค่าเฉลี่ย 3.74 (SD. .64) การใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะประชากร พบว่าไม่มีนัย ความแตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : เครือข่ายสังคมออนไลน์ การมีส่วนร่วม การเมือง

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติรัฐกิจและการบริหาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail: pope2555@yahoo.com เบอร์โทร 081-492-2666

Abstract

The study of social networks and political participation for the case of Pathumthani province intended to study the levels of opinion regarding the social interaction on the political participation and the comparison of political involvement differentiated by personal characteristics, namely gender, marital status, education levels and age groups. A sample of 385 respondents were purposely selected. The tool of the study was questionnaire. The findings presentation was descriptive and t-test and F-test for statistical inference.

The survey results revealed that the majority of respondents were female, were married, attained the bachelor degrees or equivalent, the ages were 31-40 years. When asked the levels of social media usage, the responses were high, averaging 3.57 (SD.0.55) in all platforms. Specifically, Line chatting was preferred most, mean value 3.64 (SD0.69), followed by Facebook VDO upload. Respondents were asked their involvement in political participation the feedbacks were high in all categories. The highest average score was political campaign, the mean score was 4.82 (SD. 0.72), followed by political election, the mean score 3.74 (SD. 0.64). Usage of social networks and political participation of respondents based on their personal characteristics, the test results were not statistical different at the level of .05.

Key words: social networks participation political

บทนำ

ในสังคมยุคปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์หรือ (Social Media) ได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก รวมถึงเป็นจุดเปลี่ยนของโลกแห่งการสื่อสารไปสู่รูปแบบใหม่ๆ ที่รวดเร็วการใช้สื่อใหม่หรือที่เรียกกันว่า (New Media) ได้ดำเนินมาสู่ระบบยุคดิจิทัลซึ่งเป็นการแข่งขันกันด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ถูกคิดค้นการใช้งานบนเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต มีอุปกรณ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์โทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟน หรือคอมพิวเตอร์แบบพกพา (แท็บเล็ต) เป็นต้น การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของผู้ใช้สื่อออนไลน์การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองแบบหลังไหลยากจะ

ปิดกันสร้างปรากฏการณ์สื่อใหม่ๆจนกลายมาเป็น “ข้อมูลเบื้องต้น” ให้กับสื่อกระแสหลักในการนำเสนอประเด็นต่อสาธารณะ

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองในปัจจุบันสามารถพิจารณาได้จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมและที่สำคัญการสื่อสารทางการเมืองไทยนั้นได้มีการนำเอากระบวนการสมัยใหม่ มาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กันทางการเมือง นั่นคือการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของแต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) กระดานสนทนา (Web board) และการส่งต่อจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Forward Mail) หรือแม้กระทั่งการส่ง คลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางเว็บไซต์ยูทูป (www.Youtube.com) ที่ต่างฝ่ายต่างก็นำเสนอมุมมองและข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเองว่าถูกต้องรวมทั้งการใช้ VDO link, Phone-in ในการต่อสู้และโต้ตอบเพื่อแย่งชิงพื้นที่ในการนำเสนอข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเอง ตลอดจนการสร้างวาทกรรมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็น “ไพร่กับอำมาตย์” หรือศัพท์ที่สื่อความหมายทางการเมือง

การใช้สื่อทางการเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละบุคคลที่มีความมุ่งหมายเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยเขาได้กำหนดขอบเขตไว้ว่าเป็นการทำกิจกรรมทางการเมืองของชนธรรมดาซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่องและอาจจะเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่นนอกจากนั้น ยังเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่า ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคมทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นอาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้ (Huntington & Nelson, 1982) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดประเด็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงได้ง่ายที่สุด คือ การเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองเปลี่ยนแปลงไปมากประชาชนโดยทั่วไปมีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ดังนั้นกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participations) จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการที่จะทำให้สาธารณชนที่มีความกังวลมีความต้องการและมีทัศนคติที่จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐบาลในการตัดสินใจ ทั้งนี้กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะเกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนคือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอ

หรือนโยบายของรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อทางออกที่ดีสำหรับประชาชนทุก ๆ คนที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับการเรียกร้องการแสดงออกและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบันการสื่อสาร (Communication) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นทางการเมืองเพราะการสื่อสารทางออนไลน์นั้นเปรียบเสมือนกลไกที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลในสังคม ทั้งนี้ กระบวนการสื่อสารทางออนไลน์ยังทำให้ผู้รับสารตอบสนองต่อความต้องการตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารที่คาดหวังไว้โดยการสื่อสารสังคมออนไลน์ซึ่งอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ การสื่อสารทางสังคมออนไลน์ที่มีจุดประสงค์ทางการเมืองหรือการสื่อสารทางการเมือง ศาสตร์แห่งการเป็นผสมผสานเนื้อหาทางการเมืองกับการสื่อสารทางสังคมออนไลน์ซึ่งใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์นำไปสู่เป้าหมายต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การหาเสียง การเรียกร้องผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมือง การปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น โดยการสื่อสารทางการเมืองนั้นสามารถกระทำได้หลากหลายวิธีตามแต่ละระดับของการสื่อสารที่ผู้ส่งสารต้องการส่งข่าวสารให้แก่ผู้รับสาร โดยใช้อุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ ทางการสื่อสารเพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารได้ (สะถิระเผือกประพันธ์, 2554) การสื่อสารทางการเมืองก็ได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มประชากรในช่วงเวลานั้น ๆ โดยในปัจจุบัน พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของ เทคโนโลยี การแพร่กระจายของข่าวสาร และการเข้าถึงข้อมูลอย่างไร้พรมแดนบนโลกอินเทอร์เน็ต การเปิดรับและแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการเมืองจึงถูกขับเคลื่อนบนสังคม ควบคู่กับสังคมออนไลน์ไปด้วยกันรวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการกระทำทางการเมืองที่กระทำด้วยความสมัครใจรวมทั้งไม่ได้สมัครใจ การกระทำนั้นส่งผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยมีรูปแบบคือการออกเสียงเลือกตั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตยังได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและประชาธิปไตยอย่างหลากหลาย อาทิการใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมืองใช้ในกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนการบริหารงานและให้บริการของรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ การสื่อสารกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาสังคมและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมทางการเมืองส่วนใหญ่ล้วนมีองค์ประกอบของการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น เช่นเดียวกันกับด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของประชาชนผ่านทางเว็บไซต์ อย่างเช่น เว็บไซต์ข่าวของธุรกิจหนังสือพิมพ์ ที่นำเสนอข่าวสารด้านการเมือง อาทิ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ และหนังสือพิมพ์แนวหน้านั้น อาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็นทั้งการให้ความสนับสนุนและการแสดงความคิดเห็นในมุมต่าง

ซึ่งการแสดงความคิดเห็นทางสื่อออนไลน์ เหล่านี้สามารถที่จะโต้ตอบกันได้โดยที่บุคคลไม่จำเป็นต้องจะต้องรู้จักกันเลยแต่บุคคลสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองทางการเมืองและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข่าวทางการเมือง ผ่านสื่อออนไลน์อย่างเว็บไซต์นี้เองที่ทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เนื่องจากการได้รับการกระตุ้นจากการโต้ตอบความคิดเห็นและการรู้ถึงมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างจากตน ซึ่งการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์นั้นทำให้มีการยกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขึ้นมาโดยอาจเริ่มจากการแสดงความคิดเห็นการโต้แย้ง การสนับสนุนทางการเมือง รวมไปถึงการปลุกกระตือรือร้นประชาชนให้ออกมาใช้สิทธิของตนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

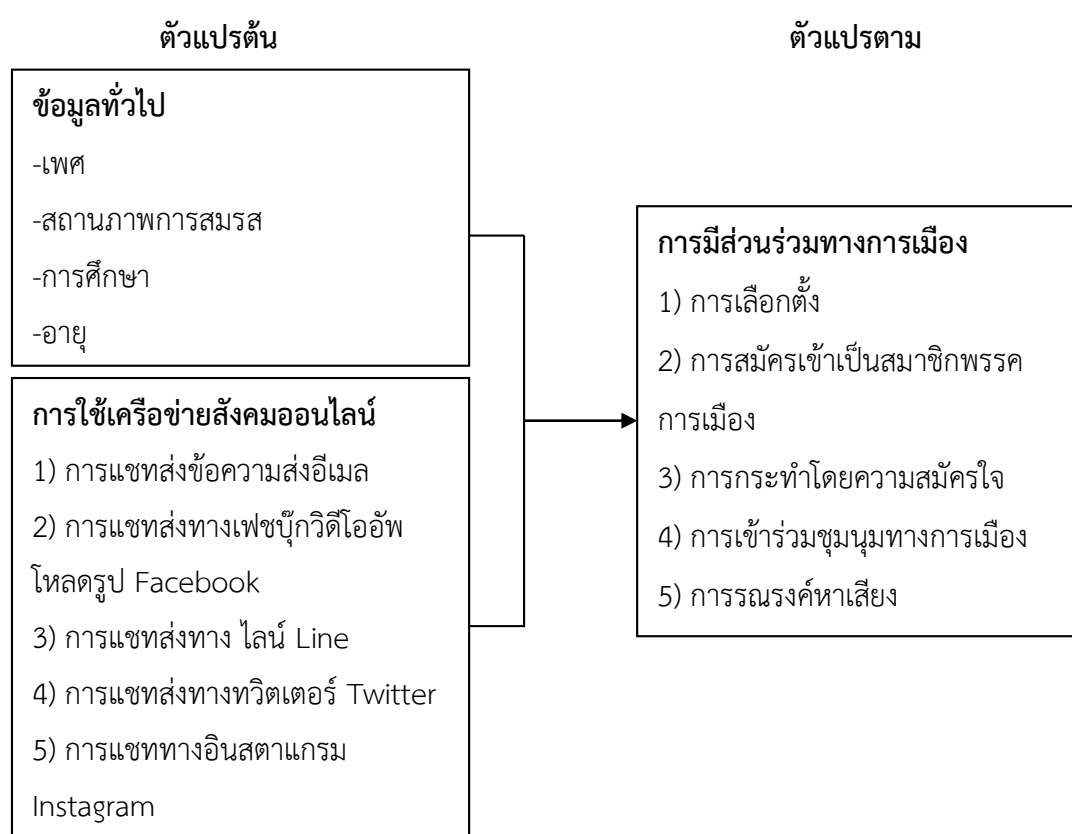
ดังนั้นกิจกรรมทางการเมืองซึ่งรวมถึงการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการขับเคลื่อนมวลชน การระดมทรัพยากรและเพื่อการสื่อสารสนับสนุนและโจมตีแนวคิดหรือกลุ่มทางการเมือง เริ่มจากการจับต้นชนปลายไม่ถูกกับปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ระหว่างการประชุมและการปราศรัยปราศรัยผู้ชุมนุม ดังกล่าวนี้นี้ทั้งการประกาศข้อความและสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการชุมนุมและมาตรการของรัฐการเลือกประกาศและไม่ประกาศบางสิ่งด้วยเหตุผลความสัมพันธ์กับคนในเครือข่ายการเอาเพื่อนออกจากรายชื่อเพราะความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันและการสร้างและเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือเป็นแฟนในเพจทางการเมืองต่างๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญในรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการลงสมัครรับเลือกตั้งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือแม้แต่ในฐานะประชาชนผู้คอยเอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนของตนในองค์กรการเมืองการปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นพฤติกรรมพื้นฐานทางการเมืองที่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ตลอดจนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (มงคล พวงกิจจา, 2553)

จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าในสังคมไทยนั้นมีการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างไรในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างไรในทางวงการเมืองในบริบทของการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือในการสื่อสารกับคนในสังคมยุคใหม่ ซึ่งจะเป็นการศึกษาถึงเนื้อหาทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่ามีลักษณะรูปแบบและวิธีการอย่างไรรวมทั้งการสื่อสารในรูปแบบเช่นนี้สามารถสะท้อนภาพความเป็นไปทางการเมืองของสังคมไทยที่อยู่ท่ามกลางความขัดแย้งอย่างรุนแรงนี้ได้อย่างไรบ้าง การสร้างความสัมพันธ์กับคนที่เป็ในยุคเปลี่ยนผ่านในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบใหม่เพื่อจะเป็นแนวทางในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้เหมาะสมกับสังคมไทยและสอดคล้องกับโลกยุคใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนบุคคล กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพ การศึกษา และอายุ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเพื่อทำการค้นหาคำตอบดังนี้

- 1) ระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี มีลักษณะอย่างไร

2) ระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี มีความแตกต่างกันหรือไม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพ การศึกษา และอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชากรและขนาดตัวอย่าง ในเขตจังหวัดปทุมธานี ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขต จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2564 กลุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างและได้ใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบ ทราบจำนวนประชากรโดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังสูตรของ Taro Yamane (1973)

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามแบบปลายปิด โดยศึกษา จากเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

ขั้นตอนที่ 3 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity Assessment) และการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability Assessment) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดโดยใช้แบบสอบถาม การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการแบ่งกลุ่มตัวแปรหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) และความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ความสอดคล้องภายในของแต่ละชุดคำถาม (Internal Consistency) ใช้เทคนิคการทดสอบความเชื่อมั่นตามแบบของ Cronbach's Alpha

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนในเขต จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปบรรยายซึ่งค่าสถิติที่ใช้ใน การศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมานโดยสถิติที่ใช้ทดสอบ T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One – way ANOVA)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เพื่อให้ทราบถึงระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนบุคคล กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี และเข้าใจถึงอิทธิพลของเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์พัฒนาการเมืองของประเทศไทยต่อไป

2) เพื่อให้ทราบถึงระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนบุคคล กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (50.9 %) มีสถานภาพสมรส (52.7 %) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (35.0 %) และมีอายุระหว่าง 31-40 ปี (31.4 %)

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นรายข้อคำถามและรายด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและองค์ประกอบระดับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

(n=385)

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ด้านการแชทส่งข้อความส่งอีเมล	3.51	.77	มาก	5
ด้านการแชทส่งทางเฟซบุ๊กวิดีโออัพ	3.63	.68	มาก	2
โหลดรูป Facebook				
ด้านการแชทส่งทางไลน์ Line	3.64	.69	มาก	1
ด้านการแชทส่งทางทวิตเตอร์ Twitter	3.55	.73	มาก	3
ด้านการแชททางอินสตาแกรม	3.53	.83	มาก	4
Instagram				
การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	3.57	.55	มาก	

พบว่าการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.57 (SD. .55) และเมื่อจำแนกเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านการแชทส่งทางไลน์ Line มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด = 3.64 (SD. .69) รองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการแชทส่งทางเฟซบุ๊กวิดีโออัพโหลดรูป

Facebook ค่าเฉลี่ย = 3.63 (SD. .68) รองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการขนส่งทางวิทยุเตอร Twitter ค่าเฉลี่ย = 3.55 (SD. .73) รองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการขนส่งทางอินสตาแกรม Instagram มีค่าเฉลี่ย = 3.53 (SD. .83) และรองลงมาอีกเป็น องค์ประกอบด้านการขนส่งข้อความ ส่งอีเมล ค่าเฉลี่ย = 3.51 (SD. .77) อย่างไรก็ตาม เมื่อสังเกตคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกลับ พบว่ามีค่ามากกว่า .50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อมูลมีการกระจายตัวใกล้กับ 1 และไปในทิศทางเดียวกัน

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(n=385)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีส่วนร่วมทางการเมือง			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ด้านการเลือกตั้ง	3.74	.64	มาก	2
ด้านการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	3.67	.97	มาก	4
ด้านการกระทำโดยความสมัครใจ	3.69	.63	มาก	3
ด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง	3.61	.67	มาก	5
ด้านการรณรงค์หาเสียง	4.82	.72	มากที่สุด	1
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.31	.49	มากที่สุด	

พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและองค์ประกอบกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.31 (SD. .49) และเมื่อจำแนกเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านการรณรงค์หาเสียง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด = 4.82 (SD. .72) รองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการเลือกตั้ง ค่าเฉลี่ย = 3.74 (SD. .64) รองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการกระทำโดยความสมัครใจ มีค่าเฉลี่ย = 3.69 (SD. .63) องค์ประกอบด้านการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีค่าเฉลี่ย = 3.67 (SD. .97) และองค์ประกอบด้านการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย = 3.61 (SD. .67) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อสังเกตคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกลับ พบว่ามีค่ามากกว่า .50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อมูลมีการกระจายตัวใกล้กับ 1 และไปในทิศทางเดียวกัน

ผลทดสอบ t-test ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จำแนกตามเพศ พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิงไม่มีความแตกต่างที่ระดับ .05 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

การทดสอบความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา และอายุ ส่วนตัวแปรตามคือการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการทดสอบไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบสำคัญของการวิจัยเรื่อง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี ซึ่งค้นพบองค์ประกอบด้านการแชทส่งทางไลน์ Line มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการแชทส่งทางเฟซบุ๊กวิดีโอไอพโฮลด์รูป Facebook ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง องค์ประกอบด้านการรณรงค์หาเสียงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการเลือกตั้งรองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการกระทำโดยความสมัครใจ ดังนั้นเมื่อนำประเด็นการค้นพบนี้มาดำเนินการอภิปรายสามารถนำเสนอรายละเอียดของแต่ละประเด็นได้ต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นทางเฟซบุ๊ก (facebook) หรือเว็บไซต์ออนไลน์อื่นๆ ที่มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองซึ่งมีทั้งฝ่ายที่สนับสนุนและฝ่ายต่อต้านได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเสมือนจริงทางการเมืองตลอดจนการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการสนับสนุนอุดมการณ์ความเชื่อและต่อต้านความน่าเชื่อถือข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเสมือนสงครามในทางการเมืองข้อมูลข่าวสารทำให้เห็นถึงพัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองของประเทศไทยซึ่งเริ่มจากการสื่อสารแบบทางเดียวมาเป็นการสื่อสารแบบสองทางและมีการโต้ตอบทางการเมืองมากขึ้นทำให้เกิดการสร้างการเมืองแบบเสมือนจริง (virtual politics) มากขึ้นตามลำดับและการสื่อสารทางการเมืองจากที่รัฐเป็นผู้กุมอำนาจเพียงผู้เดียวมาสู่การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการที่ประชาชนทั่วไปได้รับข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารทางการเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงข้อมูลด้วยความมีเหตุมีผลและรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงทางการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาคีรัฐบาล (วรทิพย์ มีมาก และชีวินทร์ ฉายาขวลิต, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม ไพรเกษตร และปิยากร หวังมหาพร (2560) การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้เฟสบุ๊ก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการใช้เฟสบุ๊ก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เฟสบุ๊ก ปัญหาและอุปสรรคในการใช้เฟสบุ๊กและเสนอแนะแนวทางการใช้เฟสบุ๊กของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ หน่วยงานภาครัฐระดับกรม/เทียบเท่ากลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้บริหารหรือผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ 6 แห่ง และนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสังคม 3 คน ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานภาครัฐ

ส่วนใหญ่ที่ใช้เฟสบุ๊คเป็นหน่วยงานสนับสนุนการใช้เฟสบุ๊คมีลักษณะเป็น Page ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน หน่วยงานภายในเป็นผู้ดูแล มีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อเป็นช่องทางสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์กับประชาชนปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการสนับสนุนของผู้นำ วัตถุประสงค์ของนโยบายและความร่วมมือของประชาชนโดยมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมผ่านเฟสบุ๊คสูงสุดสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ใช้เฟสบุ๊ค เนื่องจากมีช่องทางสื่อสารกับประชาชนอื่นอยู่แล้ว ไม่มีบุคลากรดูแลเป็นต้น ปัญหาและอุปสรรคในการใช้เฟสบุ๊คเพื่อการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ เช่น บุคลากรขาดความรู้สำหรับแนวทางใช้เฟสบุ๊คของหน่วยงานภาครัฐเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่นการอบรมบุคลากรการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนก จินดา (2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะประชากรของประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์และศึกษาประเภท ของสื่อออนไลน์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ประชาชนในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance-ANOVA) และการเปรียบเทียบเชิงซ้อนรายคู่ (Multiple comparison) โดยวิธีการสถิติ LSD กรณีที่มีนัยสำคัญทางสถิติผลการวิจัยพบว่า เพศ สถานภาพ ศาสนา อาชีพ การศึกษาและรายได้แตกต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า อายุระหว่าง 42-45 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดรองลงมา ได้แก่ อายุ 30-33 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในระดับมาก พฤติกรรมการเปิดรับสื่อการเริ่มเปิดใช้เครือข่ายสังคมมายาวนาน ช่วงเวลาที่เปิดรับ ระยะเวลาการใช้เครือข่ายสังคมต่อครั้งสถานที่ในการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงผู้ที่ติดต่อสื่อสารด้วยในระหว่างการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ผู้ใช้คอมพิวเตอร์สำนักงานมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ สุตะคาน (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 2) วิเคราะห์พฤติกรรมการเมืองของประชาชนในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อเปรียบเทียบการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมือง จากความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยการวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.996 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (ANOVA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีระดับของความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยหากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีค่ามากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การติดตามคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้ง รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพย์สินของทางราชการและการมีส่วนร่วมในการออกเสียงในการทำประชามติลำดับ 2) ประชาชนในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีระดับของความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยหากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีค่ามากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ท่านได้แสดงออกทางการเมืองโดยการเขียน/การพูดคุย/การสื่อสารในสังคมออนไลน์ รองลงมา คือ ท่านเคยร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองและท่านเคยประท้วงโดยสงบและปราศจากอาวุธด้วยความสมัครใจตามลำดับ 3) ประชาชนในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน สถานภาพการสมรส อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2553) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีเทคนิคเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) คือ แบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้อย่างครอบคลุมทุกแขนงทุกชุมชนและแบบง่าย (Simple Random Sampling) สำหรับการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชาชน จำนวน 385 คน และใช้เทคนิคเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) คือ แบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชน 44 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) สถิติเชิงอนุมาน (Inductive Statistics) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการศึกษาดังนี้ ประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำส่วนรายด้าน

พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียง 2 ระดับเท่านั้นได้แก่ ระดับปานกลางและต่ำซึ่งรายด้านที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองและด้านการสนทนาเรื่องการเมือง ส่วนรายด้านที่อยู่ระดับต่ำได้แก่ ด้านการชุมนุมทางการเมือง ด้านการติดต่อกับนักการเมืองและด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย นาคแสนพญา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงในช่วงที่รัฐบาลมี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อศึกษาถึงระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มประชากรของการวิจัยครั้งนี้ได้ แก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้ง 7 คณะ ในส่วนกลางของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่คณะนิติศาสตร์คณะบริหารธุรกิจคณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์คณะรัฐศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์ รวม 597 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนัท สุขไชยะ และชาญชัย จิวจินดา (2557) การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา เฟซบุ๊กเพจ SUTHEP THAUGSUBAN (สุเทพ เทือกสุบรรณ) ช่วงเวลา 31 ตุลาคม 2556 ถึง 22 พฤษภาคม 2557 การวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยแบบผสมผสานด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติจากผู้ติดตาม เพจ เฟซบุ๊กและวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูล 3 ท่าน ผลการวิจัย พบว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านเฟซบุ๊กนำมาใช้ในเมืองไทยเป็นครั้งแรก หลังจากการสื่อสารผ่านทีวี ดาวเทียม และการสื่อสารผ่านทางวิทยุชุมชนโดยการศึกษาพยายามทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวทางการเมืองออนไลน์และความเชื่อมโยงกับออฟไลน์ผ่านเครือข่ายการพัฒนาโครงข่ายสื่อสารไร้สายที่รวดเร็วขึ้นและครอบคลุมมากขึ้นทำให้ความรู้ต่อสภาพแวดล้อมของเรจะมีผัสสะเชิงข้อมูลด้านต่างๆ ที่รับรู้ผ่านทางออนไลน์เข้ามาเสริมด้วยพื้นที่ออนไลน์/ออฟไลน์เองก็กำลังค่อยๆ เปลี่ยนหน้าตาไปมีผลทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและกำลังจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารทางการเมืองและเพื่อเป็นแนวทางในรูปแบบการพัฒนาการสื่อสารของผู้นำทางการเมืองไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี

1) ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยพบว่าการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนของจังหวัดปทุมธานี ควรมีการนำเสนอข่าวทางการเมืองที่เป็นความจริง รวมทั้งต้องปราศจากอคติทางการเมือง เพื่อเป็นการส่งผลทำให้ประชาชนผู้ติดตามข่าวทางการเมืองทางสื่อออนไลน์ได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่เป็นจริงและส่งผลทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองไปสู่หลักประชาธิปไตยบนพื้นฐานเหตุและผลได้อย่างแท้จริงต่อไป

2) ประชาชนในเขตจังหวัดปทุมธานีที่มีพฤติกรรมในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อความรู้สึกทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องการสื่อสารเรื่องการเมืองการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จะต้องศึกษาทัศนคติของประชาชนแต่ละกลุ่มที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแนวใหม่

3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เป็นประโยชน์ต่อการการเรียนรู้ ค่านิยม หรือวัฒนธรรมของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือสื่อออนไลน์ให้มากขึ้น โดยจำเป็นต้องแสดงบทบาททางการเมืองแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยในระยะยาวต่อไป

4) ควรมีการกลั่นกรองข่าวที่รับรู้ว่าจริงเท็จเพียงใดด้วยเหตุและผลที่เป็นไปตามความจริง รวมทั้งในการแสดงความคิดเห็นการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในโพสต์ทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ไม่ควรมีความรุนแรง ไม่ควรแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายในการร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเพื่อเป็นการฝึกตนเองรู้จักวิเคราะห์ข่าวทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนก จินดา. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในจังหวัด
นนทบุรี. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 5 (2), 16-26
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมชัย นาคแสนพญา. (2553). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ชัยนัท สุขไชยะ และ ชาญชัย จิวจินดา. (2557). การสื่อสารทางการเมืองไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์
กรณีศึกษา เฟซบุ๊กเพจ SUTHEP THAUGSUBAN (สุเทพ เทือกสุบรรณ) ช่วงเวลา 31
ตุลาคม 2556 ถึง 22 พฤษภาคม 2557. วารสาร มจร. วิชาการล้านนา ปีที่ 8 (1)
(มกราคม-มิถุนายน).
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ปีงบประมาณ 2553.
- มงคล พวงกิจจา. (2553). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอ
เมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พรสวรรค์ สุตะคาน. (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมการเมืองของประชาชน
ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการ
และเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 13 (2) กรกฎาคม-ธันวาคม 2559.
- สระธีระ เพื่อกประพันธ์. (2554). การสื่อสารทางการเมืองของนายอุทัย พิมพ์ใจชน: ศึกษาในห้วง
ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2549. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- อุดม ไพรเกษตร และปิยากร หวังมหาพร. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางสื่อสังคม
เฟสบุ๊กของหน่วยงานภาครัฐ. วารสารการเมืองการปกครอง, 7 (1) ประจำเดือน มกราคม
– เมษายน 2560.
- Bisballe, L. (2006). The intercultural city - making the most of diversity (Thematic
study). Social entrepreneurship as a space for intercultural communication
and innovation. Retrieved February 3, 2011, from: <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/cities/Publication/SocialEntrepreneurship.pdf>

- Coleman,J. (2005). **Introducing Speech and Language Processing**. Cambridge University. Press. ISBN 0-521-53069-5. Reviewed by Danie.
- Huntington, Samuel P. and Joan M. Nelson. (1976). **No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries**. Cambridge. Mass: Harvard University Press.
- William B. G., & Mody.B. (2002). **Handbook of international and intercultural communication**. Sage Publications, 2002 - 606.
- Samovar, A. L, Porter E. R., & Mcdaniel,R.E. (2009). **Enhance your intercultural communication learning experience! Intercultural Communication: A Reader, Thirteenth Edition** Library of Congress Control data is on record at the Library of Congress. ISBN-13: 978-0-495-89831-3.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis (Third edition)**. New York: Harper and Row Publication.

ชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

The Community with Cultural and Eco-tourism Management :
Valey Sub-district, Phop Phra District, TAK.

วัชรินทร์รัตน์ ศรีสมุทร¹ และคณะ
Watcharinrat srisamut and parties

Received: 7 July 2022; Revised: 29 July 2022; Accepted: 3 August 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “ชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อร่วมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมชุมชนตำบลวาเลย์ 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม 3) ศึกษาศักยภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่จะนำมาเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยวและ 4) พัฒนาศักยภาพชุมชนและหารูปแบบการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทชุมชน จนสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน วิธีดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาศักยภาพชุมชน ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางมุ่งเสริมพลังอำนาจ ด้วยกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน คณะกรรมการชุมชน ชาวบ้านในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการแบบเจาะจงกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและมีความสนใจเข้าร่วมในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัยพบว่า ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ “ชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก” ใช้เวทีประชุม, ความสัมพันธ์ส่วนตัว และกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงบุคคล กลุ่มคน จนเกิดเป็น

¹ วิทยาลัยชุมชนตาก ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เบอร์โทรศัพท์ 08 8280 2653

เครือข่ายความร่วมมือ เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายภายใน (ผู้นำ, ปราชญ์, คนในชุมชน, ร้านค้า) และภายนอกชุมชนทั้งภาครัฐ (อพท., พัฒนาชุมชนอำเภอพบพระ, วิทยาลัยชุมชนตาก, ททท.), ภาคเอกชน (ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและบริการ) และภาคประชาสังคม (เครือข่ายนักวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ใกล้เคียง) เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพชุมชนจนสามารถค้นพบที่จะเป็นฐานในการสร้างกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลวาลเลย์ ภายใต้คำขวัญการท่องเที่ยวที่ว่า “เที่ยววาลเลย์ ไม่ว่าเหวแน่นอน” ในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาลเลย์ พบว่า ชุมชนมีทุนที่เป็นศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว แต่ไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เห็นนักท่องเที่ยวเป็นปัญหาก่อให้เกิดขยะและแย่งใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ชุมชนจึงต้องการพัฒนาศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยนำทรัพยากรในชุมชนและวิถีวัฒนธรรมชุมชนมาใช้เป็นกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับคนในชุมชน สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้มาเยือน ในด้านศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว ชุมชนต้องการเก็บบันทึกเรื่องราว เรื่องเล่าในชุมชน ความรู้ ทักษะในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี นักสื่อความหมายชุมชน และเชื่อมโยงวิถีชีวิตภายในชุมชนและประเทศเพื่อนมาเป็นกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจ นอกจากนี้ชุมชนยังต้องการอบรมหลักสูตรด้านอาชีพ เพื่อยกระดับสินค้าในชุมชนให้มีรูปแบบที่หลากหลายมาเป็นสินค้าของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อสร้างเสน่ห์ในการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลวาลเลย์ อีกทางหนึ่งด้วย ในด้านศักยภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่จะนำมาเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนมีศักยภาพความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ (ปกากะญอ ไทยลัณนา ไทยอีสาน และม้ง) มีวิถีชีวิตคนเลี้ยงช้างของปกากะญอ ที่สืบทอดกันมาอย่างช้านาน มีธรรมชาติที่สวยงามและเป็นแหล่งป่าต้นน้ำแม่น้ำเมย อากาศที่เย็นสบายและมีพื้นที่ดัดริมฝั่งแม่น้ำเมยที่มีจุดผ่อนปรนตามชุมชน ถึง 8 จุด ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมเข้าไป เพื่อเยี่ยมชมหมู่บ้านชายแดนและแสงบุญที่ม่อนมุลาลิ ประเทศเมียนมาร์ ซึ่งศักยภาพข้างต้นนำมาสู่อัตลักษณ์ของพื้นที่ที่ว่า “สัมผัสวิถีนานาชาติ เยือนถิ่นคนเลี้ยงช้าง” ที่จะนำไปสร้างกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาลเลย์ที่น่าสนใจ จากการพัฒนาศักยภาพชุมชนและหารูปแบบการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทชุมชนจนสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือนตำบลวาลเลย์ พบว่า ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ มุมมอง ความมั่นใจในศักยภาพของตนและแนวคิดใหม่ ๆ รูปแบบการ

ประชาสัมพันธ์และช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ที่จะนำไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในการทดลองการจัดการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนตื่นตัวที่จะเปิดหมู่บ้านรับการท่องเที่ยวและรู้ทิศทาง ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว และค้นหาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่แท้จริงของตนได้ โดยนำ วิถีความงามมาเป็นกิจกรรมหลัก เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ใช้วิถีการ ดำรงชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนรอบข้าง เชื่อมโยงเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนของประเทศเพื่อน บ้านเป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่นานขึ้น

คำสำคัญ : ชุมชน, การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การจัดการท่องเที่ยววัฒนธรรม

Abstract

D Phop Phra District, TAK aims 1) to build network to develop cultural and eco tourism in Valey subdistrict 2) to study problem and demand of villagers to meet the development 3) to study uniqueness of area as base for tourism route development and 4) to develop potential of community to find suitable tourism activities to meet local way of life. As a result, this would impress coming visitors. This research applied community-based research (CBR) to empower local villagers to the development. Method of research Apply the process of community based research as a tool for studying and developing community potential which concentrates people's centers. Enhancing powerful attitudes with process of involvement in order to create ecotourism traveling routes and cultures at Valey sub-district, Poppa district, Tak province. Population and samples include community leaders, local kuru, community committee, native people and visitors. Method of selecting samples: specifying people who involved in particular potential and were interested in the tourism process. Statistics using in the study consist of frequency, average, percentage, standard deviation, content analysis and logical descriptions.

The finding shown that "Eco and cultural tourism management with communities in Valey subdistrict, Poppa district, Tak province" was driven by seminars and personal connections connecting network of people who share a same goal in community based tourism management. The network deployed Community based research (CBR) to participatory network which were 1) the internal ; head of

community, scholars, community members, shops, 2) the externals; the government bodies (community development Pobpra district, Tak community college, Authority Tourism of Thailand), private sectors (tourism and hospitality business owners) and civil society (community-based researchers network). They cooperated effectively to find out tourism capital to be developed to attract tourists such as activities, eco and cultural routes in Valey subdistrict under the slogan "untamned Valey". Studying problems and demand of villagers on developing the community to be natural and cultural tourist attraction of Valey subdistrict shown that there were abundant tourism capital, but the villagers were neglected to share profit. The community lacked of understanding how to manage tourism by community. They blamed visitors for rubbish problem as well as conflict of interest on local resources. To solve the problem, redesigning activities with community participation and natural -friendly tourist routes needed to be done. This can lead to balancing the use of natural, cultural and societal resources with the way of life responsively. Also, the visitors experienced local story, knowledge and skill through well trained personnel of the community. Moreover, the training on product development to serve as unique souvenirs selling to visitors were required. Developing community potential as well as finding suitable tourism activities must be harmonized with the way of life to impress tourists. It found out that the community were changed in terms of working knowledge and gain confidence in promotion pattern and marketing channel. The experimental project proved the villagers to be alert to welcome visitors. Showing their elephant relationship to attract visitors was the core competency of the success. To extend visitors stay, there were many Thai- Mynmar border communities to show unique way of life.

Keywords : community, ecotourism management, cultural tourism management

บทนำ

ตำบลวาเล่ย์ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน มีครัวเรือน 2,089 ครัวเรือน ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 10,953 คน สภาพภูมิศาสตร์เป็นหุบเขากว้างใหญ่ โอบล้อมด้วยแนวเทือกเขาตะนาวศรี พื้นที่จึงเป็นที่ดอนและพื้นที่สูงสลับซับซ้อน มีพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาและที่ราบลุ่มน้ำเมย ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ ส่วนทิศเหนือติดต่อกับตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ มีลำน้ำเมยไหลผ่านเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างตำบลวาเล่ย์กับสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ยาวถึง 65 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีลำคลอง ลำห้วยที่สำคัญอีกหลายสาย พื้นที่ตำบลวาเล่ย์เป็นแหล่งต้นน้ำเมยที่มีต้นน้ำจากเทือกเขาตะนาวศรีฝั่งพม่าที่ติดกับพรมแดนไทย เป็นแหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่และเป็นถิ่นฐานที่สำคัญแห่งหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง ชนพื้นเมืองดั้งเดิม มีร่องรอยประวัติศาสตร์ โบราณสถานทางพุทธศาสนาและหอผีหมู่บ้านซึ่งแสดงถึงความเชื่อในเรื่องผีอย่างเหนียวแน่น เคารพในธรรมชาติ ป่าเขา เนื่องจากเป็นแหล่งต้นธารแม่เมยที่ไหล ในแนวใต้ - ออก - ตก ผ่านเทือกเขาทำให้ผืนป่ายังคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มีพืชพันธุ์ไม้กึ่งเขตร้อน รวมทั้งสัตว์ป่าที่มีถิ่นกำเนิดของเทือกเขาสูง รวมทั้งมีสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์อาศัยอยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติ

ตลอดช่วงพัฒนาการอันยาวนานของตำบลวาเล่ย์ อำเภอบพพระ มีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ได้อพยพครอบครัวมาอาศัยอยู่เป็นกลุ่มแรก ภายหลังช่วงเวลาพ.ศ. 2430 มีชาวล้านนาอพยพโยกย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานสร้างที่พักชั่วคราวเก็บค่าบริการจากพวกพ่อค้า ข้าราชการและผู้คนที่เดินทางไปมาระหว่างอำเภอแม่สอดกับอำเภออุ้มผาง ซึ่งจะต้องเดินทางมาพักแรมในพื้นที่เพื่อรวมพล ลูกหาบม้าต่าง ล้อเกวียนและเดินทางไปพร้อมกับหมู่คณะเพื่อป้องกันการดักปล้นจี้ ต่อมาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ราวปีพ.ศ. 2480 มีชาวอังกฤษเข้ามาสัมปทานป่าไม้จากประเทศพม่าและเดินทางข้ามเขตเข้ามาในพื้นที่เห็นภูเขาล้อมรอบจึงเรียกว่า “วาเล่ย์” แปลมาจากภาษาฝรั่งเศสว่า “อ้อมกอดแห่งขุนเขา” ในการทำไม้ต้องใช้แรงงานคนและช้างจำนวนมาก อังกฤษจึงนำคนงานชาวพม่า รวมถึงคนจากเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน ไทลื้อจากสะเมิง ปกาเกอะญอ โดยใช้วิธีว่าจ้างแบบลูกจ้าง มีขุนจันตะพ้อเลี้ยงชาวปกาเกอะญอเป็นผู้รับช่วงดำเนินการ หลังจากอังกฤษให้เอกราชพม่า บริษัทสัมปทานสิ้นสุดลง กลุ่มคนดังกล่าวเห็นความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่อีกทั้งเป็นร่องมลุ่มฝนตกชุกจึงได้ชักชวนกันเข้ามาตั้งหลักปักฐาน ณ ที่แห่งนี้ ในช่วงฤดูฝนมักมีน้ำป่าไหลลงมาท่วมพื้นที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำ เกิดการทับถมโคลนตะกอนที่อุดมด้วยแร่ธาตุสารอาหาร จึงส่งผลให้แม่วาเล่ย์เป็นพื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าว ทำสวนผลไม้ พืชไร่ เช่น หอม กระเทียมและพืชเมืองหนาว เช่น แมคคาเดเมีย เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนของพื้นที่ดอนและพื้นที่สูงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง ปกาเกอะญอ คนภาคอีสานและคนล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

เหล่านี้มีความแตกต่าง ทั้งทางกายภาพของพื้นที่ตั้ง ภูมินิเวศย่อย ภาษา วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เทคโนโลยีการผลิตและการเพาะปลูก รวมถึงขนบจารีตประเพณีที่หล่อรวมการดำรงชีวิตของผู้คนที่มาจากหลากหลายชาติพันธุ์กลายเป็นวิถีของชุมชนแม่น้ำเลย ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน

หลังการพัฒนาทางหลวงแผ่นดินสายแม่สวด - พบพระ - อุ่มผางและการขยายทางหลวงแผ่นดินสายตาก - แม่สวด เพื่อรองรับการเปิดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สวด จังหวัดตาก เชื่อมต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ ผู้คนหลากหลายอาชีพหลั่งไหลสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สวด โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่แสวงหาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใหม่ ๆ ทำให้เริ่มมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอบพพระ โดยเฉพาะหมู่บ้านยะพอเป็นหมู่บ้านเลี้ยงช้างมากกว่า 100 ปี การเลี้ยงช้างจึงเป็นเสมือนวิถีชีวิตที่ผูกพันระหว่างคนกับช้างที่เปรียบเสมือนพี่กับน้องที่ใช้ชีวิตร่วมกัน สิ่งที่น่าทึ่งที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้ล้วนเป็นช้างและน้อง ๆ ความผูกพันชาวกะเหรี่ยงซึ่งครั้งหนึ่งเคยล่าและไม่มีความสุขกับการที่ต้องถูกโยกย้ายไปตามจังหวัดต่าง ๆ บ้าง ตามแหล่งท่องเที่ยว บ้าง เมื่อช้างล้มป่วย และสภาพเป็นอยู่ของช้างไม่เหมาะสม จึงพากันกลับบ้านสร้างเป็นชุมชน “เพราะช้าง” เปิดรับนักท่องเที่ยวมาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวกระเหรี่ยงกับการเลี้ยงช้าง ทั้ง ๆ ที่คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ทักษะในการบริหารจัดการท่องเที่ยวแต่ก็พอจะทำให้น้อง ๆ ในปางช้างมีรายได้ โดยช้างไม่ต้องเร่ร่อนไปอยู่ต่างถิ่น คนในหมู่บ้านมีโอกาสขายผลิตผลทางการเกษตรแก่นักท่องเที่ยวบ้าง ซึ่งช้างทั้งหมดเป็นช้างแสนรู้ เคยผ่านการฝึกมาแล้วสามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของบ้านยะพอ และในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถี การทำการเกษตรด้วยภูมิปัญญาของชาวกระเหรี่ยงและวิถีการดำรงชีวิต นอกจากนี้พื้นที่ตำบลวเลย ยังมีชื่อเสียงทางด้านการเกษตร การค้าขาย - ท่องเที่ยวชายแดน มีน้ำร้อนออกฤทธิ์ที่เกิดจากการที่แม่น้ำเมยไหลผ่านถ้ำใต้ดินแล้วผุดออกมาไหลผ่านหมู่บ้านกลายเป็นเส้นแบ่งระหว่างสองประเทศ (ไทย - พม่า) ที่ผ่านมามีบริษัททัวร์จากภายนอกดำเนินการจัดการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่ามาได้ระยะหนึ่ง แต่มิใช่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการจัดการทัวร์ที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่เกิดขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งไว้ แต่ประชาชนเจ้าของทรัพยากรกลับไม่ได้รับประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจเท่าที่ควร ประกอบกับมีมัลคฤเทศ์จากบริษัททัวร์บางรายพานักท่องเที่ยวเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ชุมชนกลัวว่าในอนาคต อาจจะต้องเผชิญกับปัญหาการล่มสลายของวิถีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกในหมู่เยาวชนและปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม อันเนื่องจากการใช้ต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ระมัดระวัง ไม่คำนึงถึงคนรุ่นอนาคตและถ้าหากชุมชนปล่อยให้การขยายตัวของการท่องเที่ยวเติบโตแบบไร้ทิศทางจากการดำเนินการของคนภายนอก จะก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมตามมา

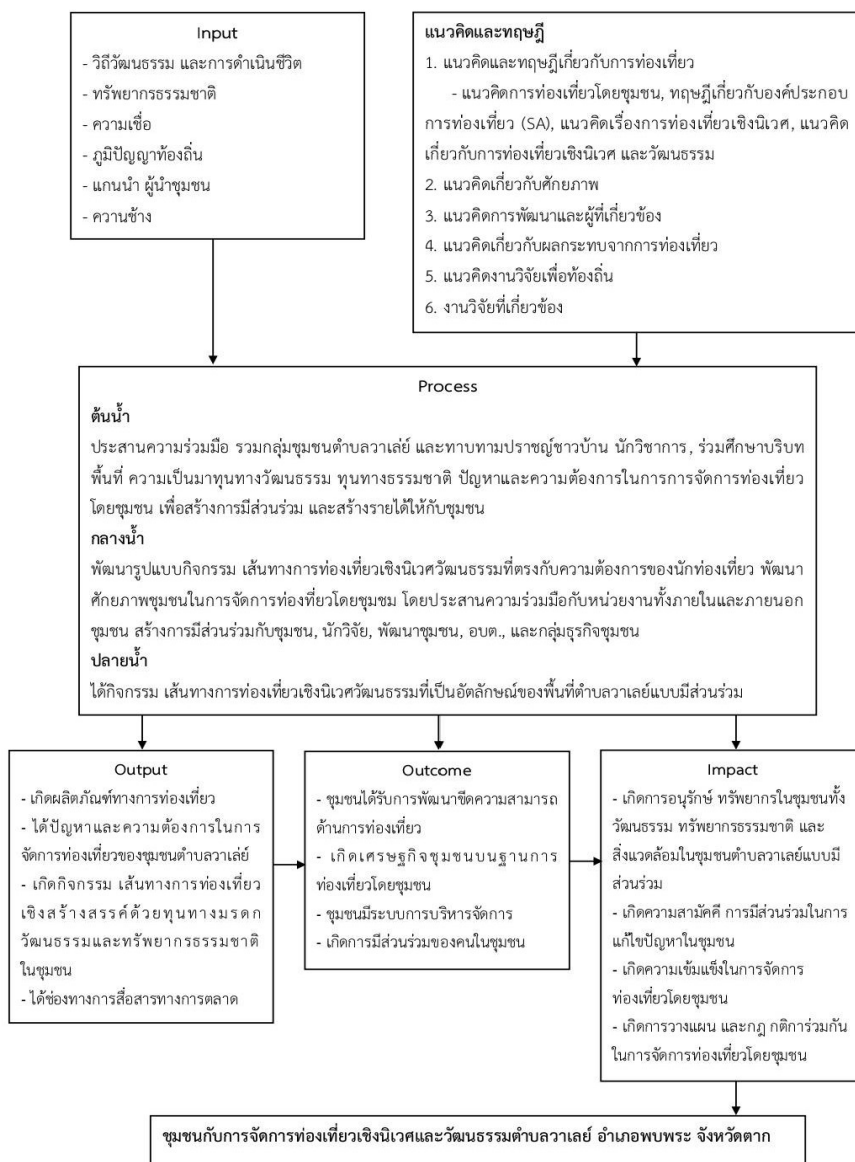
เพราะขาดการวางแผนจัดการที่ดีจากภาคีเครือข่ายคนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนไม่ก้าวไปสู่ความยั่งยืน

ปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การตั้งคำถามและพยายามแสวงหาคำตอบของคนในตำบลวาเล่ย์ ว่าถ้าคนในตำบลวาเล่ย์ร่วมกันดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยผ่านกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ขณะเดียวกันมีการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในชุมชน อันจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อร่วมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมชุมชนตำบลวาเล่ย์
2. ศึกษาปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม
3. ศึกษาศักยภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่จะนำมาเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม
4. พัฒนาศักยภาพชุมชนและหารูปแบบการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทชุมชนจนสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น(CBR) โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้
ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ชุมชนตำบลเวียง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านมอเกไทย หมู่ที่ 2 บ้านวาลย์ใต้ หมู่ที่ 3 บ้านวาลย์เหนือ หมู่ที่ 4 บ้านแม่ออกฮู หมู่ที่ 5 บ้านพะยอม หมู่ที่ 6 บ้านผ่านศึกพัฒนา และหมู่ที่ 7 บ้านทรัพย์เจริญ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 10,953 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย บุคคล 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประชาชนชาวบ้าน คณะกรรมการชุมชน ชาวบ้านในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบเจาะจงกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและมีความสนใจเข้าร่วมในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือการศึกษาบริบทชุมชน ใช้เก็บ ประชุมกลุ่ม, Time line, ปฏิทินอาหาร, ปฏิทิน ประเพณีวัฒนธรรม, ปฏิทินพืชผลทางการเกษตร

2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประชาชนชาวบ้าน คณะกรรมการชุมชน ชาวบ้านในชุมชน เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ วิธีการดำรงชีวิต

3. แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation Form) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้านมาตรฐานด้านการบริการ ความพร้อมของสถานประกอบการแต่ละประเภท และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน, โดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก เป็นต้น และใช้สำหรับ บุคลากรภายในชุมชน ในด้านมาตรฐานด้านการบริการ การรองรับนักท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย สภาพของสังคม ภูมิอากาศ เป็นต้น โดยใช้จากเอกสารของกรมการท่องเที่ยวเป็นหลักในการสังเกต

3. แบบสอบถามที่มีคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลลาเลย ความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยว มาตรฐานด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหารย่อยอาหาร และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก รวมทั้งจุดแวะพักต่าง ๆ มีจำนวน 25 ข้อ มีข้อความปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็น โดยมีระดับการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ

4. อุปกรณ์สำหรับงานสนาม ประกอบด้วย โทรศัพท์มือถือ ใช้ในการบันทึกการสัมภาษณ์ ถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ, กล้องถ่ายรูป และสมุดจดบันทึก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำความให้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด มีขั้นตอนการดำเนินการ 2 วิธี ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในชุมชน ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะจงกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและมีความสนใจเข้าร่วมในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว โดยแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 100

ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลวาเล่ย์ โดยทำการเก็บตัวอย่างได้ทั้งหมด 50 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ผลงานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และระบบสืบค้นจากวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นักวิจัยอิสระจากสำนักงาน วช. โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุม อภิปราย สัมมนา (Focus group) นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) โดยกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์อันจะได้ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เป็นการบรรยายและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ 1) ผลสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อร่วมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมชุมชนตำบลวาเล่ย์ พบว่า ชุมชนเกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน 2) ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม พบว่า เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม 4 กลุ่มชาติพันธุ์ (ม้ง ปะกอกญอ ล้านนา อีสาน) ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีวัฒนธรรมคนกับช้างที่สืบทอดกันมาอย่างช้านาน มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก ทำให้เกิดขยะ เกิดการแย่งใช้ทรัพยากรในพื้นที่ แต่ชุมชนเจ้าของพื้นที่กลับไม่ได้ประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว เป็นเพียงส่วนประกอบในการท่องเที่ยวเท่านั้น ชุมชนจึงต้องการพัฒนาศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม ทั้งร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบและร่วมวางแผนออกแบบกิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม โดยนำทรัพยากรในชุมชนและวิถีวัฒนธรรมชุมชนมาใช้เป็นกิจกรรม เส้นทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับคนในชุมชน สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้มาเยือน 3) ผลการศึกษาศักยภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่จะนำมาเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรม/เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม พบว่า ในการค้นหาทุนที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเองจากการมี

ส่วนร่วมเพื่อใช้เป็นฐานในการสร้างกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาเล่ย์ให้น่าสนใจ ทำให้เกิดกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวจำนวน 2 เส้นทาง ภายใต้อัตลักษณ์ร่วมของชุมชนที่ว่า “สัมผัสวิถีถิ่นนาชน เยือนถิ่นคนเลี้ยงช้าง” 4) **ผลการพัฒนาศักยภาพชุมชนและหา**
รูปแบบการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทชุมชนจน
สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน พบว่า ในการพัฒนาศักยภาพชุมชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งการเป็นเจ้าบ้านที่ดี การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน การสร้างกฎกติการ่วมกันในการจัดการท่องเที่ยวและหา **รูปแบบการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่**
เหมาะสมโดยเน้นวิถีวัฒนธรรมคนเลี้ยงช้างเป็นหลักในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว
ในพื้นที่ พร้อมเปิดหมู่บ้านรับการท่องเที่ยวสอดคล้องกับบริบทชุมชนจนสามารถสร้างความพึงพอใจ
แก่ผู้มาเยือนจากสโลแกนการท่องเที่ยวที่ว่า “เที่ยววาเล่ย์ ไม่ว่าเหวแน่นอน”

อภิปรายผล

ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงบุคคล กลุ่มคนที่มีเป้าหมายเดียวกันมาร่วมกันพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมชุมชนตำบลวาเล่ย์ เริ่มจากการสร้างความเข้าใจรูปแบบการทำงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการ โดยการจัดประชุมเพื่อเปิดตัวโครงการให้เป็นที่รู้จักตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน แล้วจึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวพูดคุยทาบทามหัวหน้ากลุ่มควาญช้างที่ทำการท่องเที่ยวเข้าร่วมทีมวิจัย และลงพื้นที่พูดคุยกับ ผู้นำชุมชน กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อหากกลุ่มและบุคคลที่มีเป้าหมายร่วมกันร่วมทำงาน เมื่อได้ทีมวิจัยชุมชนจึงได้ประชุมปรับฐานคิดด้วยกระบวนการ CBR พัฒนา CBT เพื่อให้ทีมวิจัยชุมชนเข้าใจการทำงานวิจัยมากขึ้น หลังจากนั้นจึงได้พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายด้วยกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อให้ทีมวิจัยชุมชนรู้จักเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานวิจัยและสามารถนำเครื่องมือไปใช้อย่างถูกต้องส่งผลให้การดำเนินงานวิจัยเกิดประสิทธิผล โดยการแบ่งทีมทำหน้าที่ในการเก็บประเด็นรวบรวมข้อมูลในพื้นที่และดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ ซึ่งในทุกขั้นตอนการทำงานจะเกิดบุคคลและภาคีเครือข่ายเข้าร่วมโครงการทุกระยะ สอดคล้องกับ นายทวี สุขโข (2559) ที่กล่าวว่า “การวิจัยดำเนินการไปตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ ตั้งแต่การเก็บข้อมูลชุมชน การเรียนรู้จากหมู่บ้านอื่น การทดลองปฏิบัติการและสรุปผลซึ่งทุกกระบวนการ ทีมวิจัยท้องถิ่นบ้านดอนข่าได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นสำคัญ ได้นำกระบวนการวิจัยมาปรับใช้กับชุมชนก่อเกิดเป็นแนวคิด “ปรับกิจกรรมเดิม สร้างกิจกรรมใหม่ เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม” โดยในแต่ละกิจกรรมที่ได้ดำเนินการจะมีการสื่อสารให้กับชุมชนทราบโดยตลอด ทั้งการจัดประชุมหมู่บ้าน การสืบข้อมูลชุมชนและการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบก่อนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้าน หรือแม้แต่หลังจากนักท่องเที่ยวกลับไปแล้วก็มีการแจกแจง

รายรับรายจ่ายและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างโปร่งใส” แต่บุคคล หรือกลุ่มคนเหล่านั้นก็ไม่ได้คงอยู่หรือร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมเนื่องจากข้อจำกัดของสมาชิกทีมวิจัย แม้จะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ก็มีการติดต่อสื่อสารกันอยู่บ้างเป็นระยะ นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์ชายแดนที่ไม่สงบและสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ทีมนักวิจัยชุมชนต้องปรับกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทหรือสภาพสถานการณ์ที่เป็นจริงขณะปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมหาทางออกของปัญหาต่าง ๆ ด้วยการพูดคุย ทำให้ทีมวิจัยเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเครือข่าย จนสามารถดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ จากกระบวนการข้างต้นทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนในการร่วมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมชุมชนตำบลวาลย์ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เช่น คนในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ร้านค้า กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเรื่องราว เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและร่วมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมในตำบลวาลย์ เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวมีเสน่ห์ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและอยู่ในชุมชนได้นานขึ้น ชุมชนเกิดรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตน เกิดการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ในช่วงของการพัฒนามีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพชุมชน เช่น วิทยาลัยชุมชนตากเป็นหน่วยส่งเสริมองค์ความรู้ให้ชุมชนทั้งการอบรมการเป็นนักสื่อความหมาย การทำสื่อประชาสัมพันธ์ การใช้สื่อออนไลน์ เพื่อสร้างตลาดออนไลน์ พัฒนาชุมชนอำเภอพบพระ ซึ่งเป็นหน่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีรูปแบบที่น่าสนใจสามารถนำมาจำหน่ายเป็นสินค้า ของที่ระลึกเพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน และการทำตลาดออนไลน์ให้กับชุมชน, อุทยานแห่งชาติ ส่วนภาคีเครือข่ายภาคเอกชนที่เคยนำนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น แม่ละเมา อีโคทัว, เรโทรทัว แอนด์ เอลเฟนแคมป์ ได้ให้คำแนะนำ รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ ได้มาตรฐานเบื้องต้นของการจัดการท่องเที่ยว เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย ให้เหมาะสมพร้อมรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ทุกเพศทุกวัย เพื่อจะได้นำเสนอขายเส้นทางการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้ เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ระหว่างชุมชนซึ่งเป็นผู้ผลิตกิจกรรม เส้นทางการท่องเที่ยวที่จะสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนกับบริษัททัวร์ที่จะได้แหล่งท่องเที่ยวใหม่นำเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลวาลย์พบว่า ชุมชนมีศักยภาพหลายด้าน ทั้งสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นชุมชนต้นน้ำ ริมฝั่งแม่น้ำเมย เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีคามหลากหลายทางวัฒนธรรมถึง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอด มาอย่างช้านาน ไม่ว่าจะเป็น การจักสาน การทอผ้า (ผ้าทออีสาน, ผ้าใยกล้วย, ผ้าทอปกากะญอ) การเลี้ยงไหมและวิถีชีวิตคนกับช้าง มี

สภาพอากาศที่เย็นสบาย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย อีกทั้งยังมีกลุ่มที่ทำธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งคนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินธุรกิจ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ แต่ยังไม่มีการกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างแท้จริง เป็นเพียงการพานักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีเพียงกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มที่ได้รับประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยว ชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบในการท่องเที่ยวเท่านั้น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้เกิดขยะ เกิดการแย่งใช้ทรัพยากรในพื้นที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ชุมชนจึงต้องการพัฒนาศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม ทั้งร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบและร่วมวางแผนออกแบบกิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม โดยนำทรัพยากรในชุมชนและวิถีวัฒนธรรมชุมชนมาใช้เป็นกิจกรรม เส้นทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับคนในชุมชน สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้มาเยือน ในด้านการพัฒนาศักยภาพชุมชนต้องการเก็บบันทึกเรื่องราว เรื่องเล่าในชุมชนเพื่อเป็นนักสื่อความหมายและผู้นำเที่ยวที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างเสน่ห์ในการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลวาเล่ย์ ให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้อยู่ในพื้นที่นานขึ้น ทั้งนี้คนในชุมชนต้องการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ยังคงวิถีชีวิตดั้งเดิม และยังต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านอาชีพ เพื่อยกระดับสินค้าในชุมชนให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและของที่ระลึก เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นถิ่นให้ออกมาในรูปแบบของสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้ง ผ้าทอปกากะญอ ผ้าไหม ผ้าทออีสานและผ้าใยกล้วย ความต้องการข้างต้นเป็นการพัฒนาศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวและเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลวาเล่ย์อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ จึงประวัติ (2560) ที่ระบุว่า “คนในชุมชนคลองสวนมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า ในด้านการวางแผน คือ ได้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการดำเนินการ คือ ได้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมและประเพณีของคนในท้องถิ่น ด้านการใช้ประโยชน์ คือ มีรายได้ จากการท่องเที่ยว เช่น การขายอาหาร สินค้าพื้นเมือง การนำเที่ยว การแสดงศิลปะพื้นเมือง ของที่ระลึก ด้านประเมินผลและติดตามผล คือ มีส่วนร่วมในการติดตาม พร้อมหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ทั้งนี้ คนในชุมชนต้องการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป ปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิม และยังต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยการอบรมหลักสูตรด้านอาชีพ ด้านอาสาสมัครแม่คุเทศก์ และด้านภาษา เพื่อพัฒนาตลาดคลองสวนร้อยปีให้เกิดความยั่งยืน”

ในการศึกษาศักยภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่จะนำมาเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรม/เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมพบว่า ชุมชนมีศักยภาพความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ชุมชนสุขสงบอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความรักสามัคคีกันบนความหลากหลายของประเพณีวัฒนธรรม ไม่มีความขัดแย้ง แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีวิถีการดำรงชีวิตทางการเกษตรที่คล้ายคลึงกัน โดยมีวัฒนธรรมความเชื่อที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติอย่างกลมกลืน ยังมีวิถีชีวิตคนเลี้ยงช้างของปกากะญอที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษที่น่าสนใจ นอกจากนี้ ยังมีธรรมชาติ แม่น้ำ ป่าต้นน้ำ จุดชมวิวนยอดเขาสูง ซึ่งเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่น่าหลงใหล อากาศที่เย็นสบาย พื้นที่ยังติดแม่น้ำเมยซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยเมียนมาร์ ทำให้มีจุดผ่อนปรนตามชุมชน ถึง 8 จุด ที่คนในชุมชนทั้งไทยและเมียนมาร์ใช้สัญจรไปมาหาสู่กันแบบไม่เป็นทางการอย่างอะลุ่มอล่วย เพื่อเข้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ยารักษาโรคที่จำเป็นและใช้ในการเดินทางเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาของกันและกัน ซึ่งจุดผ่อนปรนบ้านวาลีย์ ยังเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวสนใจเข้าชมไปอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อไปเยี่ยมชมหมู่บ้านชายแดนและเข้าไปแสวงบุญที่ม่อนมุลอาอี ประเทศเมียนมาร์ นอกจากนี้ยังเป็นเมืองชายแดนแล้วตำบลวาลีย์ยังมีแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงที่ช่วยดึงดูดใจและเป็นเสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Dickman (1996) กล่าวว่า “สิ่งที่ดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ชายหาด ภูเขา อุทยานแห่งชาติ เทศกาลต่าง ๆ หรือสถานที่ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่โด่งดังและโดยทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีสิ่งดึงดูดใจมากกว่าหนึ่งอย่าง” นอกจากนี้ทีมวิจัยชุมชนยังได้ร่วมกันสอบถามนักท่องเที่ยวด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในตำบลวาลีย์พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุอยู่ระหว่าง 26 - 36 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานะภาพโสด อาชีพข้าราชการ/ลูกจากหน่วยงานภาครัฐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท มีภูมิลำเนาปัจจุบันอยู่ในภาคเหนือ การเดินทางท่องเที่ยว 5 ครั้งขึ้นไปต่อปี ชอบไปท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ไม่เคยเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลวาลีย์ ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต ความสัมพันธ์ในการท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวด้วยกันเป็นกลุ่ม ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว ลักษณะการท่องเที่ยวแบบไม่พัก กลุ่มที่เข้าพักส่วนใหญ่เข้าพักที่โฮมสเตย์ ระยะเวลา 1 คืน วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ เพื่อพักผ่อนหรือท่องเที่ยวสาเหตุที่เลือกมาท่องเที่ยวเนื่องจากกิจกรรมมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ส่วนใหญ่ใช้บริการอาหารและเข้ามาท่องเที่ยวที่ ปางช้าง “บ้านเพราะช้าง” มีความพึงพอใจต่อการบริการการท่องเที่ยวตำบลวาลีย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ

ด้านประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องการมีมิตรไมตรีต่อนักท่องเที่ยว ความยิ้มแย้มแจ่มใสและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และวิถีชีวิตชุมชน รองลงมาคือ ด้านบริการโดยมีความพึงพอใจในเรื่องกิจกรรมน่าสนใจและด้านราคาสินค้าและบริการมีความพึงพอใจในเรื่องราคาสินค้าและของที่ระลึก/ของฝาก ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการบริการการท่องเที่ยว ด้านบริการอยากให้มีคนนำเที่ยวในแต่ละจุด, ควรจัดสถานที่เพื่อถ่ายรูปให้เหมาะกับแสงเวลาถ่าย จะสวยงาม ด้านการคมนาคม ควรมีป้ายบอกทางสถานที่ท่องเที่ยวที่ชัดเจน สอดคล้องกับ ราณี อธิชัยกุล และคณะกรมการ (2558). กล่าวว่า “ลักษณะและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แยกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ดังนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานะภาพโสด เป็นพนักงานบริษัทที่มีรายได้เฉลี่ย 25,587 บาท ใช้เวลาท่องเที่ยวในอุทยานฯ 1-2 วัน โดยทำกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ เดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ถ่ายรูปบันทึกภาพ/เสียง และใช้จ่ายภายในอุทยานฯ เฉลี่ย 2,776 บาท เลือกพักรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงอุทยานฯ และจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเอง สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โสด เป็นพนักงานบริษัทที่มีรายได้เฉลี่ย 46,003 บาท ใช้เวลาท่องเที่ยวในอุทยาน 1-2 วัน โดยทำกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ ศึกษาธรรมชาติ ถ่ายรูปบันทึกภาพ/เสียง เดินป่า และใช้จ่าย ภายในอุทยานฯ เฉลี่ย 3,394 บาท เลือกพักรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงอุทยานฯ และจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเอง” ทีมวิจัยฯ จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลศักยภาพเชิงลึกและจากแบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมาประชุมร่วมกันสรุปอัตลักษณ์และนำมาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้สามารถสรุปอัตลักษณ์พื้นที่ไว้ว่า **“บ้านเพราะช่างวิถีชุมชน คนลุ่มน้ำเมย”** มีกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวที่ผ่านการสกัดคัดสรรคแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนตำบลวาลย์ คือ เส้นทางที่ 1 “บ้านเพราะช่าง วิถีคน วิถีช้างถิ่นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” และเส้นทางที่ 2 “ท่องเที่ยววิถีชุมชน วิถีคนเลี้ยงช้าง ริมน้ำเมย” แต่ชุมชนยังขาดความรู้ ทักษะในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและนักสื่อความหมายชุมชน ขาดการเชื่อมโยงวิถีชีวิตทั้งภายในชุมชน และประเทศเพื่อนมาเป็นกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยว ดังนั้นชุมชนควรได้ไปศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การเป็นเจ้าบ้านที่ดี และการเป็นนักสื่อความหมายชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้นำประสบการณ์มาปรับใช้กับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลวาลย์ให้มีเสน่ห์ น่าสนใจ และสามารถสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนได้ นอกจากนี้ชุมชนตำบลวาลย์ยังต้องการรับการพัฒนาศักยภาพในการทำการตลาดออนไลน์เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้ซึ่งสอดคล้องกับ ชูลีรัตน์ จันทรเชื้อ และคณะ (2557) “การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวได้อย่าง

ต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ทักษะความสามารถในการประสานงานและจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ทักษะความสามารถในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและปฏิบัติตามแผนที่มีผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด และ 3) ทักษะความสามารถในการบริการนักท่องเที่ยว”

ในการพัฒนาศักยภาพชุมชนและหารูปแบบการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทชุมชนจนสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือนตำบลวาเลย์ ได้ทำ การพัฒนาด้าน CBR เป็นระดับต้น ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการยกระดับศักยภาพชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความมั่นใจ ภาคภูมิใจในตนเองและชุมชน จากการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้มาเยือน เกิดการพัฒนาเชื่อมโยงกันระหว่างคน ความรู้ ทรัพยากรในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ จากการนำทรัพยากรที่มีมาสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน การพัฒนาศักยภาพชุมชนเป็นการติดต่อทางปัญญาให้กับคนในชุมชน เกิดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการและการพัฒนาชุมชน ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมทดลองเส้นทาง การท่องเที่ยวและสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่พบว่า จุดเด่นที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนตำบลวาเลย์ คือ วิถีความอยู่ ซึ่ง เป็นวิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมของคนในตำบลวาเลย์และธรรมชาติที่มีในพื้นที่ โดยเฉพาะปางช้าง “บ้านเพราะช้าง” ที่เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เป็นอย่างมาก แต่ไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ได้นาน ในการพัฒนาศักยภาพชุมชนทั้งการศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ การอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและการเป็นนักร้องความหมายชุมชนนอกพื้นที่ทำให้ชุมชนมีองค์ความรู้ มุมมอง แนวคิดใหม่ๆ สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมเส้นทางทางการท่องเที่ยวของชุมชนวาเลย์ และสามารถที่จะค้นหาอัตลักษณ์ที่แท้จริงของตนได้ ภายหลังจากการพัฒนาศักยภาพ ชุมชนตำบลวาเลย์จึงได้กลับมาทบทวนอัตลักษณ์ กิจกรรม เส้นทางทางการท่องเที่ยวของตน ทำให้ได้อัตลักษณ์ใหม่ทางการท่องเที่ยวตำบลวาเลย์ คือ “สัมผัสวิถีนานาชาติ เยือนถิ่นคนเลี้ยงช้าง” และได้สโลแกนที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวตำบลวาเลย์ ว่า “เที่ยววาเลย์ ไม่หว่าเหวแน่นอน” นอกจากนี้กิจกรรม เส้นทาง การท่องเที่ยวในตำบลวาเลย์ ชุมชนได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นและเสนอว่าวิถีความอยู่เป็นแรงดึงดูดที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังนั้นวิถีความอยู่ควรเป็นกิจกรรมหลักในการจัดการท่องเที่ยวในตำบลวาเลย์ ส่วนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนรอบข้าง ให้เป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยวที่จะเลือกเรียนรู้ โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการออกแบบเส้นทางที่จะเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ชุมชนยังเห็นว่าควรให้เยาวชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นถิ่นที่กำลังจะหายไป เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้คงอยู่ในชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงเส้นทาง การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมชุมชนริมฝั่งแม่น้ำเมย จะเป็นการเพิ่มเสน่ห์ให้การท่องเที่ยวในพื้นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการกระจายรายได้ให้แก่คน

ในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ เกิดความรักและหวงแหน เพราะนั่นคือแหล่งที่มาของรายได้ เกิดการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากชุมชนยังดึงเยาวชนชุมชนตำบลวาลย์เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปการแสดงในพื้นที่ เพื่อใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

- 1) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนในพื้นที่ ควรนำผลงานวิจัยไปใช้ในการต่อยอดการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
- 2) หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ควรจัดทำแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และสอดคล้องกับแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อให้จังหวัดช่วยหนุนเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ และ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ที่เมื่อสถานการณ์ชายแดนสงบลงจะเป็นจุดท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว
- 3) ชุมชนควรได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ถ้าจะให้ชุมชนสามารถทำการซื้อขายการท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพได้จำเป็นจะต้องมีการศึกษาและพัฒนาโดยใช้งานวิจัยเป็นช่วยอีกทางหนึ่ง เพื่อช่วยขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- ชลีรัตน์ จันทรเชื้อ และคณะ. (2557). การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ทวี สุขโข. (2559). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านดอนข้า้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน หมู่ 7 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. แหล่งข้อมูล: https://elibrary.trf.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG59E0033. ค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2563.
- พัชรินทร์ จิงประวดี. (2560). ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารการบริการและการท่องเที่ยว, (12)1,36.
- ราณี อีสัยกุล และคณะกรมการ.(2558). แนวทางการพัฒนามาตรฐานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Dickman, C.R. (1996). Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna. Australian Nature Conservation Agency, Canberra.

ศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

Accounting potential and success in the practice of accountants in the
accounting firm Ao Luek District, Krabi Province

น้ำฝน ปันทอง¹
Namfon panthong

Received: 15 July 2022; Revised: 6 August 2022; Accepted: 11 August 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านความรู้ในวิชาชีพของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 2. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 3. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 4. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากรของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 5. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านกระบวนการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ 6. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน 67 ราย ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ ตารางกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรด้วย Independent-Samples T-Test

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจาก 67 ราย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่างอายุ 31-40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานบัญชีมากกว่า 8 ปี ตำแหน่งหน้าที่การงานผู้สอบบัญชี บัญชี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ทั้งนี้มีระดับความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน

¹ มหาวิทยาลัยตาปี E-mail: namfonpanthong9@gmail.com เบอร์โทร 0936055937

มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้งหมด โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จและด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร เมื่อทดสอบสมมุติฐานพบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลในส่วนของอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานบัญชี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ส่วนของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลในส่วนของเพศ และตำแหน่งหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ศักยภาพทางการบัญชี, ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี

Abstract

The objectives of this research were 1. to study the potential of accounting and the success of professional knowledge practice of accountants in the accounting office, Ao Luek District, Krabi Province; The professional values of accountants in the accounting office, Ao Luek District, Krabi Province 3. To study the potential of accounting and the success of the work in achieving the achievement of the accountants in the accounting office, Ao Luek District, Krabi Province 4. To study the potential of accounting and the success in the acquisition and use Resources of accountants in the accounting office, Ao Luek District, Krabi Province 5. To study the potential of accounting and the success in the work process of accountants in the accounting office, Ao Luek District, Krabi Province. 6. To study the potential of accounting and the success in working on the satisfaction of all departments of accountants in the accounting office, Ao Luek District, Krabi Province, a total of 67 cases were used to collect data by using a questionnaire to select a sample group. Taro Yamane's sample table was statistically analyzed using percentage base statistics. average score standard deviation and the comparison of the difference between the two variables with the Independent-Samples T-Test obtained from the output window of the SPSS program.

The results showed that the respondents from 67 people found that most of them were female. Age between 31-40 years old, marital status, educational level

higher than a bachelor's degree Experience in accounting for more than 8 years, job duties, auditors, accountants and average monthly income 20,001-30,000 baht, with the highest level of overall satisfaction in all aspects. When classified by aspect, they were all satisfied at the highest level. They can be sorted as follows: The satisfaction of all parties. in the operational process Work on achieving achievements and on procurement and utilization of resources. When testing the hypothesis, it was found that Personal characteristics factors in respect of age, status, educational level Accounting work experience and the average monthly income was not related to the satisfaction of the accountants in Ao Luek District. Krabi The part of the individual characteristics factor in the gender part and job position There was a relationship with the satisfaction of the accountants in Ao Luek District. Krabi statistically significant at the 0.05 level

Keywords : Accounting Potential, The achievements in the practice of accountants

บทนำ

ในปัจจุบันมีการแข่งขันสูงมากเป็นผลให้องค์กรต่าง ๆ มีความต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และนักบัญชีถือเป็นหนึ่งอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ดังนั้นนักบัญชีจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการภายในองค์กรมากกว่าในอดีต ในฐานะที่เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ฝ่ายบริหาร เพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจต่าง ๆ โดยข้อมูลที่ได้รับจากนักบัญชีนั่นจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ทันเวลา และสามารถสะท้อนภาพดำเนินงานที่แท้จริงขององค์กรได้ (สุรินทร์ภักดี สำนักงานบัญชี, 2557, ออนไลน์) ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าองค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้ทันต่อสังคมโลกในปัจจุบันและสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในลำดับต้น ๆ คือบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากบุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีค่าและความสำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ องค์กรจึงต้องมีการจัดการด้านบุคลากร โดยคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่สูง ในทางกลับกันบุคลากรต้องพยายามแสวงหาความรู้ทักษะและประสบการณ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และสมชาย หิรัญภิตติ, 2550, หน้า 9) นักบัญชีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องมีศักยภาพทางการบัญชีประกอบด้วย 5 ด้าน กล่าวคือ ด้านความรู้ในวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และด้านเจตคติ

ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน ในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่มีศักยภาพและความสามารถอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่องค์กร

นอกจากนี้ผู้ทำบัญชีที่จะมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องมีความผูกพันต่อวิชาชีพที่ตนปฏิบัติงานอยู่และสิ่งที่คุณทำงานในทุกสาขาวิชาชีพต้องการคือ ความสำเร็จในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นพลังสำคัญของบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นผู้ทำบัญชีจึงต้องมีการพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2546, หน้า 43-64)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้ เป็นข้อมูลแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มประสิทธิภาพ และพัฒนาศักยภาพของนักบัญชีให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

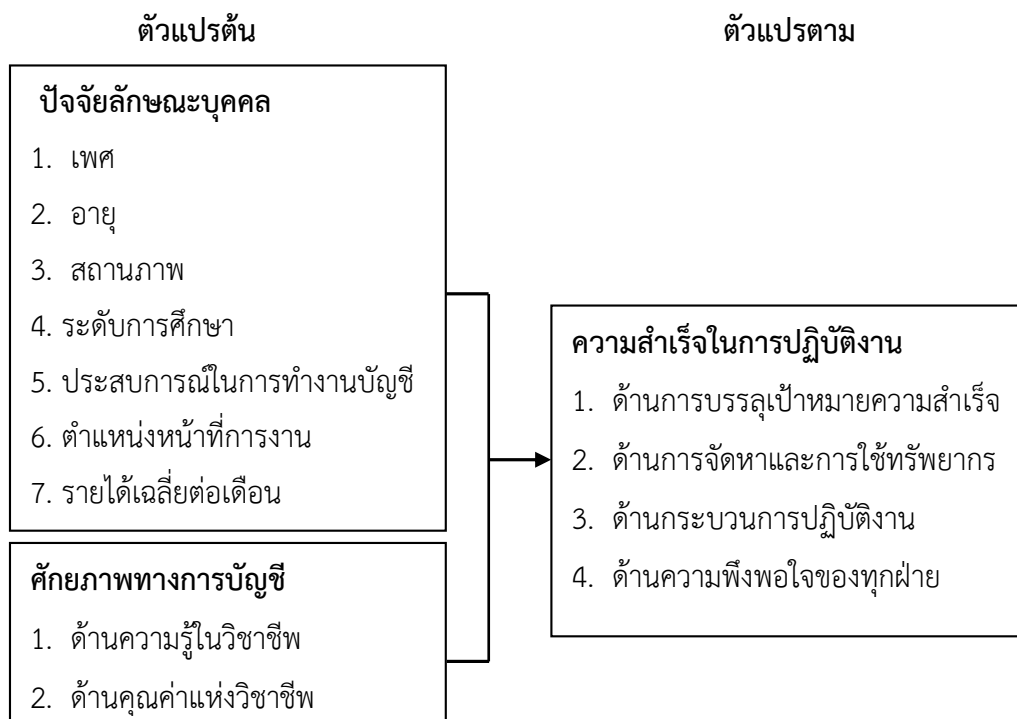
1. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านความรู้ในวิชาชีพของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
3. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากรของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
4. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านกระบวนการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
5. เพื่อศึกษาศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยแบ่งเป็น ปัจจัยลักษณะบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานบัญชี ตำแหน่งหน้าที่การงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านการจัดหาและการใช้ปัจจัยทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายโดยช่วงเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย คือ เดือนพฤศจิกายน 2564 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา เรื่องศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเอกสาร ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Method) ด้วยแบบสอบถามปลายปิดที่สร้างจากการทบทวนงานวิจัยในอดีต และผ่านการตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อมุ่งค้นหาข้อเท็จจริงจากการเก็บข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีใน อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาคือนักบัญชี ซึ่งเป็นพนักงานของสำนักงานบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน 40 แห่ง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564) สำนักงานบัญชีแห่งละสองคน คิดเป็นนักบัญชีรวมทั้งสิ้น 80 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักบัญชี ซึ่งเป็นพนักงานของสำนักงานบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน 67 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง 5% โดยคำนวณจากสูตร

$Z =$ ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในที่นี่ใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% Z มีค่าเท่ากับ 1.96

$n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$P =$ ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการจะสุ่มจากประชากรทั้งหมด

$e =$ ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

$Z =$ ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในที่นี่ใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% Z มีค่าเท่ากับ 1.96

$$\begin{aligned} n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ &= \frac{80}{1 + 80(.05)^2} \\ &= \frac{80}{1 + 80(.0025)} \\ &= \frac{80}{1 + 0.2} \\ &= 67 \end{aligned}$$

2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.3.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักบัญชีในสำนักงานอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) มีข้อความ จำนวน 7 ข้อ

2.3.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) มีข้อความ จำนวน 22 ข้อ

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.4.1 ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ S.D.

2.4.2 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายถึงลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานบัญชี ตำแหน่งหน้าที่การงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีใน อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ได้แก่ 1. ด้านความรู้ในวิชาชีพ 2. ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ 3. ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ 4. ด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร 5. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 6. ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักบัญชีในสำนักงานอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักบัญชีใน อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ชาย	13	19.40
2. หญิง	54	80.60
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 80.60 และเป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	6	8.96
2. 21-30 ปี	20	29.85
3. 31-40 ปี	21	31.34
4. 41-50 ปี	17	25.37
5. 50 ปีขึ้นไป	3	4.48
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 31.34 รองลงมา คือ อายุ 21-30 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 29.85 อายุ 41-50

ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 25.37 อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.96 และอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โสด	25	37.31
2. สมรส	33	49.25
3. หย่าร้าง	9	13.43
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 รองลงมา คือสถานภาพโสด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 37.31 และสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	13.43
2. ปริญญาตรี	27	40.30
3. สูงกว่าปริญญาตรี	31	46.27
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 46.27 รองลงมา คือระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานบัญชี

ประสบการณ์ในการทำงานบัญชี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 2 ปี	8	11.94
2. 2-5 ปี	17	25.37
3. 6-8 ปี	15	22.39
4. มากกว่า 8 ปี	27	40.30
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานบัญชีมากกว่า 8 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 รองลงมา คือ 2-5 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 25.37 6-8 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 22.39 และน้อยกว่า 2 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.94 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การงาน

ตำแหน่งหน้าที่การงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ผู้ทำบัญชี	33	49.25
2. ผู้สอบบัญชี	34	50.75
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้สอบบัญชี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 และผู้ทำบัญชี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25

ตารางที่ 7 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	5	7.46
2. 10,000-20,000 บาท	16	23.88
3. 20,001-30,000 บาท	16	23.88
4. 30,001-40,000 บาท	15	22.39
5. 40,001-50,000 บาท	9	13.43
6. มากกว่า 50,000 บาท	6	8.96
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 23.88 รองลงมา คือ 10,000-20,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 23.88 30,001-40,000 บาทจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 22.39 40,001-50,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.43 มากกว่า 50,000 บาท จำนวน 6 คิดเป็นร้อยละ 8.96 และต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.46 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านความรู้ในวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านความรู้ในวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี	4.31	0.47	มาก
2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิบัติงานด้านบัญชี	4.34	0.51	มาก
3. ท่านมีความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานทางด้านบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจขององค์กร	4.22	0.42	มาก
4. ท่านได้รับเข้าการอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่อง	4.37	0.52	มาก
รวม	4.31	0.31	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นระดับความคิดเห็นของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านความรู้ในวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.31) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมาก คือ ท่านได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.37) รองลงมา คือ ท่านมีความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิบัติงานด้านบัญชี (ค่าเฉลี่ย 4.34) ท่านได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี (ค่าเฉลี่ย 4.31) และท่านมีความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานทางด้านบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจขององค์กร (ค่าเฉลี่ย 4.22) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม เที่ยงธรรมและซื่อสัตย์สุจริต	4.40	0.52	มาก
2. ท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่าง อิสระและตรงต่อเวลา	4.43	0.53	มาก
3. ท่านสามารถทำงานด้านบัญชีอย่างเปิดเผยถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา	4.36	0.57	มาก
รวม	4.40	0.34	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นระดับความคิดเห็นของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.40) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมาก คือ ท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่าง อิสระและตรงต่อเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.43) รองลงมา คือ ท่านมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม เที่ยงธรรมและซื่อสัตย์สุจริต (ค่าเฉลี่ย 4.40) และ ท่านสามารถทำงานด้านบัญชีอย่างเปิดเผยถูกต้องครบถ้วน ทันเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.36) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ	4.61	0.49	มากที่สุด
2. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ได้ถูกต้องสมเหตุสมผลและทันเหตุการณ์	4.81	0.40	มากที่สุด
3. ท่านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทัน เวลา	4.73	0.45	มากที่สุด
4. ท่านมีความเที่ยงธรรมถูกต้อง โปร่งใส และน่าเชื่อถือ	4.88	0.33	มากที่สุด
5. ท่านมีความภูมิใจต่ออาชีพของนักบัญชี	4.93	0.27	มากที่สุด
รวม	4.79	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นระดับความคิดเห็นของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.79) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ท่านมีความภูมิใจต่ออาชีพของนักบัญชี (ค่าเฉลี่ย 4.93) รองลงมา คือ ท่านมีความเที่ยงธรรมถูกต้อง โปร่งใส และน่าเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย 4.88) ท่านสามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้ถูกต้องสมเหตุผลและทันเหตุการณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.81) ท่านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.73) และท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากรของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.51	0.50	มากที่สุด
2. ท่านสามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.72	0.45	มากที่สุด
3. ท่านสามารถลำดับแผนงานความสำคัญของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นเป็นไปตามความเร่งด่วนและช่วงเวลา	4.82	0.39	มากที่สุด
รวม	4.68	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นระดับความคิดเห็นของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากรของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.68) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ท่านสามารถลำดับแผนงานความสำคัญของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นเป็นไปตามความเร่งด่วนและช่วงเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.82) รองลงมา ท่านสามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.72) และท่านสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.51) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านกระบวนการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านสามารถส่งต่องานได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วน	4.69	0.47	มากที่สุด
2. ท่านสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.81	0.40	มากที่สุด
3. ท่านสามารถเข้าใจกระบวนการและประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสมและไม่ซับซ้อน	4.79	0.41	มากที่สุด
4. ท่านปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของนักบัญชี	4.87	0.34	มากที่สุด
รวม	4.79	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นระดับความคิดเห็นของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.7) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ท่านปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของนักบัญชี (ค่าเฉลี่ย 4.87) รองลงมา คือ ท่านสามารถใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.81) ท่านสามารถ เข้าใจกระบวนการและประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสมและไม่ซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย 4.79) และท่านสามารถ ส่งต่องานได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย 4.69) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านเป็นที่ยอมรับในเรื่องการปฏิบัติงานด้านบัญชีจากทุกฝ่าย	4.78	0.42	มากที่สุด
2. ผลงานทางด้านบัญชีเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน และส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง	4.81	0.44	มากที่สุด
3. เพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ	4.88	0.33	มากที่สุด
รวม	4.82	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นระดับระดับความคิดเห็นของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี อำเภอ อ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่ายของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.82) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ เพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.88) รองลงมา ผลงานทางด้านบัญชีเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 4.81) และท่านเป็นที่ยอมรับในเรื่องการปฏิบัติงานด้านบัญชีจากทุกฝ่าย (ค่าเฉลี่ย 4.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และศักยภาพทางการบัญชีมีผลต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นแต่ละด้าน

ศักยภาพทางการบัญชี	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการตัดสินใจ
1. ด้านความรู้ในวิชาชีพ	4.31	0.31	มาก
2. ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ	4.40	0.34	มาก
รวม	4.36	0.23	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าศักยภาพทางการบัญชีมีผลต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.36) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.40) รองลงมาด้านความรู้ในวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.31) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นแต่ละด้าน

ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการตัดสินใจ
1. ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ	4.79	0.23	มากที่สุด
2. ด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร	4.68	0.36	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	4.79	0.28	มากที่สุด
4. ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย	4.82	0.29	มากที่สุด
รวม	4.77	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีของสำนักงานบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละด้าน โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.77) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดคือ ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย (ค่าเฉลี่ย 4.82) รองลงมาด้านกระบวนการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.79) ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.79) และด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร (ค่าเฉลี่ย 4.68) ตามลำดับตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นทั้ง 6 ด้าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นความพึงพอใจแยกตามเพศ

	เพศ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ด้านความรู้ในวิชาชีพ	ชาย	13	4.46	0.29	0.08
	หญิง	54	4.28	0.30	0.04
ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ	ชาย	13	4.49	0.35	0.1
	หญิง	54	4.38	0.34	0.05
ด้านการบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จ	ชาย	13	4.78	0.19	0.05
	หญิง	54	4.79	0.25	0.03
ด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร	ชาย	13	4.54	0.37	0.10
	หญิง	54	4.72	0.35	0.05
ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	ชาย	13	4.79	0.30	0.08
	หญิง	54	4.79	0.27	0.04
ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย	ชาย	13	4.95	0.13	0.03
	หญิง	54	4.79	0.31	0.04

ด้านความรู้ในวิชาชีพ เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.46 และ 4.28 ตามลำดับ

ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.49 และ 4.38 ตามลำดับ

ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศหญิง มีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.79 และ 4.78 ตามลำดับ

ด้านการจัดหาและการใช้ เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศหญิง มีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.72 และ 4.54 ตามลำดับ

ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็นเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.79

ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชาย มีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.95 และ 4.79 ตามลำดับ

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการแก้ไขปัญหา

แนวทางที่ 1 จะมีการให้พนักงานออมสินประเมินผลความพึงพอใจ และแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานออนไลน์ โดยจะมีตัวเลือกในการประเมิน 3 ตัวเลือก คือ พอใจมาก พอใช้ และควรปรับปรุง

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานบัญชี ตำแหน่งหน้าที่การงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานบัญชีมากกว่า 8 ปี ตำแหน่งหน้าที่การงานผู้สอบบัญชี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์วรรณ อุปประดิษฐ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ข้อกำหนดการรับรองคุณภาพของสำนักงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการรับรองคุณภาพของสำนักงานบัญชีในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

2. อภิปรายผลความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางการบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ พบว่า ระดับความคิดเห็นตามศักยภาพทางการบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นราย

ด้าน 2 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความรู้ในวิชาชีพ 2. ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ และความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ 2. ด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร 3. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 4. ด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย พบว่านักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชัย ชมศิริ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยความผูกพันกับองค์กร และปัจจัยมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยความผูกพันกับองค์กร ปัจจัยจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และปัจจัยมนุษยสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลในส่วนของอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานบัญชี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ส่วนของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลในส่วนของเพศ และตำแหน่งหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักบัญชีในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญชัย ชมศิริ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยความผูกพันกับองค์กร และปัจจัยมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยความผูกพันกับองค์กร ปัจจัยจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และปัจจัยมนุษยสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถเป็นข้อมูลในการประเมินศักยภาพและความสำเร็จของนักบัญชีเพื่อนำไปพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักบัญชีต่อไป
2. ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในด้านศักยภาพทางการบัญชี เพื่อสร้างคุณภาพในการปฏิบัติงานด้านบัญชีและลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรสร้างความได้เปรียบในวิชาชีพบัญชีต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาศักยภาพทางการบัญชีเฉพาะด้านความรู้ในวิชาชีพ และด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ เท่านั้น ไม่ได้ทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับศักยภาพทางการบัญชีของนักบัญชีการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยหรืออิทธิพลด้านอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อศักยภาพทางการบัญชีของนักบัญชี เช่น ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านเจตคติ ด้านการทันต่อเวลา เป็นต้น
2. การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะนักบัญชีในสำนักงานบัญชีอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เท่านั้น ดังนั้น ผลการศึกษาดังกล่าวอาจไม่สะท้อนถึงการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาศักยภาพทางการบัญชีมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักบัญชีที่ปฏิบัติงานในอำเภอหรือจังหวัดอื่น ๆ การศึกษาภาพรวมของนักบัญชีในจังหวัดอื่น ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชัย ชมศิริ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2560). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในเขตกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. (2546). **ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ชุมปัญญาทางพยาบาลศาสตร์ Wisdom in nursing science**. กรุงเทพฯ: พระราม 4 ปรีณติง.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย หิรัญกิตติ. (2550). **นักบัญชีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องมีศักยภาพทางการบัญชีประกอบด้วย 5 ด้าน**. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์. (2559). **ข้อกำหนดการรับรองคุณภาพของสำนักงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการรับรองคุณภาพของสำนักงานบัญชีใน จังหวัดลำปาง. ลำปาง: คณะบัญชีวิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง.**

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วง
วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน
Factor as effect to used VPN (Virtual Private Network) system. Coronavirus
epidemic crisis are be prevalent government savings bank employee.

สุนิสา ปุราโส¹ และฐานิตา ช้องฤกษ์²
Sunisa Puraso and Thanita Kongrerk

Received: 18 July 2022; Revised: 9 August 2022; Accepted: 17 August 2022

บทคัดย่อ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์
แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจ
ความพึงพอใจ และศึกษาส่วนประสมการตลาดในการใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ของ
พนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานของธนาคารออมสินมีการ
ปฏิบัติงานที่บ้านจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์
และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ซึ่งแรงจูงใจด้านที่มากที่สุด คือ
ความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ในส่วนของด้านความพึงพอใจมาก คือ เพื่อนร่วมงาน
ส่วนประสมทางการตลาดบริหาร (7Ps) ส่วนมากจะอยู่ในด้านกระบวนการ (Process) และด้านการใช้
งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของพนักงานธนาคารออมสิน โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (X)
ร้อยละ 3.38 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.) คือ 1.41 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง แต่โดย
ส่วนมากจะพนักงานของธนาคารออมสินมีความรู้ในใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network)
ของธนาคาร ถึงร้อยละ 3.48 ดังนั้นสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนปัจจัยที่มีผลกระทบให้กับ
พนักงานของธนาคารออมสินได้

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาดบริหาร, ไวรัสโคโรนา, ระบบ VPN

¹บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย Email: sunisa.purao@gmail.com
เบอร์โทร 082-350-2328

² รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย Email: ajarthanita@gmail.com เบอร์โทร 02-697-6450-1

Abstract

Factor as effect to used VPN (Virtual Private Network) system. Coronavirus epidemic crisis are be prevalent government savings bank employee. Objective to study motivation satisfaction and study ingredient of marketing in usability VPN (Virtual Private Network) government savings bank employee in the head office. Sample group are government savings bank employee working at home amount 400 people. The tool used to this study are these questionnaire, interview form and statistics to analyze data. These are percentage value, average and standard deviation. Result of study motivation amount 400 people most is basic needs of living. Result of study satisfaction most is colleague. Executive marketing mix (7Ps) most is Process and system used VPN (Virtual Private Network) of government savings bank employee. All total average ($\bar{X}$) is 3.38 percentage. And standard deviation (S.D.) is 1.41 result is middle. Almost employee have ac knowledge to used VPN (Virtual Private Network) system 3.48 percentage. So be able to get the result for planed factor affect for government savings bank employee.

Keywords : marketing mix, Coronavirus, Virtual Private Network

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันปัญหาสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) มีการสะสมเพิ่มมากขึ้น ทำให้พนักงานของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ต้องปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home) เป็นจำนวน 100 เปอร์เซนต์ จึงทำให้ต้องมีการใช้งานระบบงาน VPN (Virtual Private Network) เกิดขึ้นและมีจำนวนการใช้งานที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เข้าถึงเครือข่ายของธนาคาร และพนักงานก็จะสามารถทำงานจากที่บ้านได้เปรียบเสมือนทำงานอยู่ที่ธนาคาร โดยจำนวนพนักงานทั้งหมดที่สำนักงานใหญ่มีประมาณ 14,000 คน และได้หน้าที่การทำงานที่มีความสำคัญและแตกต่างกันออกไป จึงได้จำกัดจำนวนการขอใช้ระบบงาน VPN (Virtual Private Network) ในช่วงแรกของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ให้กับธุรกรรมทางการเงินที่สำคัญจริงๆ แต่พอมาในปัจจุบันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) มีการสะสมมากขึ้น และผู้ติดเชื้อมี

การระบาดในสำนักงานใหญ่ ทางธนาคารจึงต้องประกาศให้พนักงานปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home) เป็นจำนวน 100 เปอร์เซนต์

รูปแบบการดำเนินธุรกิจ

ธนาคารออมสิน เป็นธนาคารรัฐวิสาหกิจ เปิดดำเนินการในรูปแบบธนาคารตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2490 และในปี พ.ศ. 2509 โดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และเปิดอาคารสำนักงานใหญ่ธนาคารออมสิน ถนนพหลโยธิน นอกจากการทำหน้าที่สถาบันการเงินเพื่อการออมของประเทศแล้ว ธนาคารออมสินจะยึดมั่นในการทำหน้าที่ธนาคารที่จะสร้างความสุขให้ประชาชนคนไทย และนำพาไปสู่ความเจริญเพื่อประเทศชาติที่พัฒนาในทุกด้านต่อไป โดยธนาคารได้เป็นเสาหลักสำคัญของรัฐบาลในการผลักดันมาตรการต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในหลากหลายโครงการ อาทิ สินเชื่อประชารัฐเพื่อประชาชน, สินเชื่อแก้ไขปัญหาหนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษา, บ้านประชารัฐ, การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาอาชีพและสร้างความรู้ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการรายย่อย, National e-Payment, มาตรการประชารัฐเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินประชาชน (พักชำระหนี้), มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับหมู่บ้าน, โครงการแก้ไขปัญหาหนี้้นอกระบบอย่างบูรณาการและเบ็ดเสร็จ นอกจากนี้ยังมีแผนงานภายใต้แนวคิด ออมเศรษฐกิจ ออมสังคม ออมสิ่งแวดล้อม อาทิ กิจกรรมตลาดนัดประชารัฐสัมพันธ์ โครงการประกวดชุมชนประชารัฐสัมพันธ์ ซึ่งทุกกิจกรรมทุกโครงการ ได้ดำเนินการสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ที่ทางรัฐบาลได้วางไว้ ทำให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนในระบบ กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศให้เติบโตได้อย่างเข้มแข็ง และส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ SMEs ในเชิงบูรณาการได้อย่างยั่งยืน ปัจจุบันธนาคารออมสินเป็นของคนไทย และเป็นมากกว่าการธนาคาร แต่เป็นธนาคารเพื่อสังคม เพราะธนาคารออมสินอยู่คู่กับประชาชนคนไทยมาถึง 108 ปี และยังคงมุ่งมั่นพัฒนาการในทุกด้าน เพื่อให้บริการด้านการเงินที่สามารถตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนคนไทย และพร้อมเดินหน้าสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เป็นสังคมแห่งการแบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูล นำไปสู่อนาคตที่มั่นคง มั่งคั่ง และความสุขที่ยั่งยืนของประเทศและประชาชน พร้อมทั้งสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการทางการเงินที่มีคุณค่า ตอบโจทย์ด้านการเงินของทุกกลุ่มลูกค้า ทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดของผู้ใช้บริการ และพร้อมที่จะร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่ยุค Digital Economy และ Thailand 4.0 เพื่อก้าวสู่ศตวรรษที่ 2 ของธนาคารออมสินอย่างสง่างาม

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาขององค์กร

1. ผลกระทบระยะสั้น

มีการใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ยังสะสมมากขึ้น ทำให้พนักงานไม่สามารถใช้งาน VPN ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ผลกระทบระยะยาว

เมื่อพนักงานไม่สามารถใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงส่งผลกระทบกับธนาคารในทางธุรกิจ

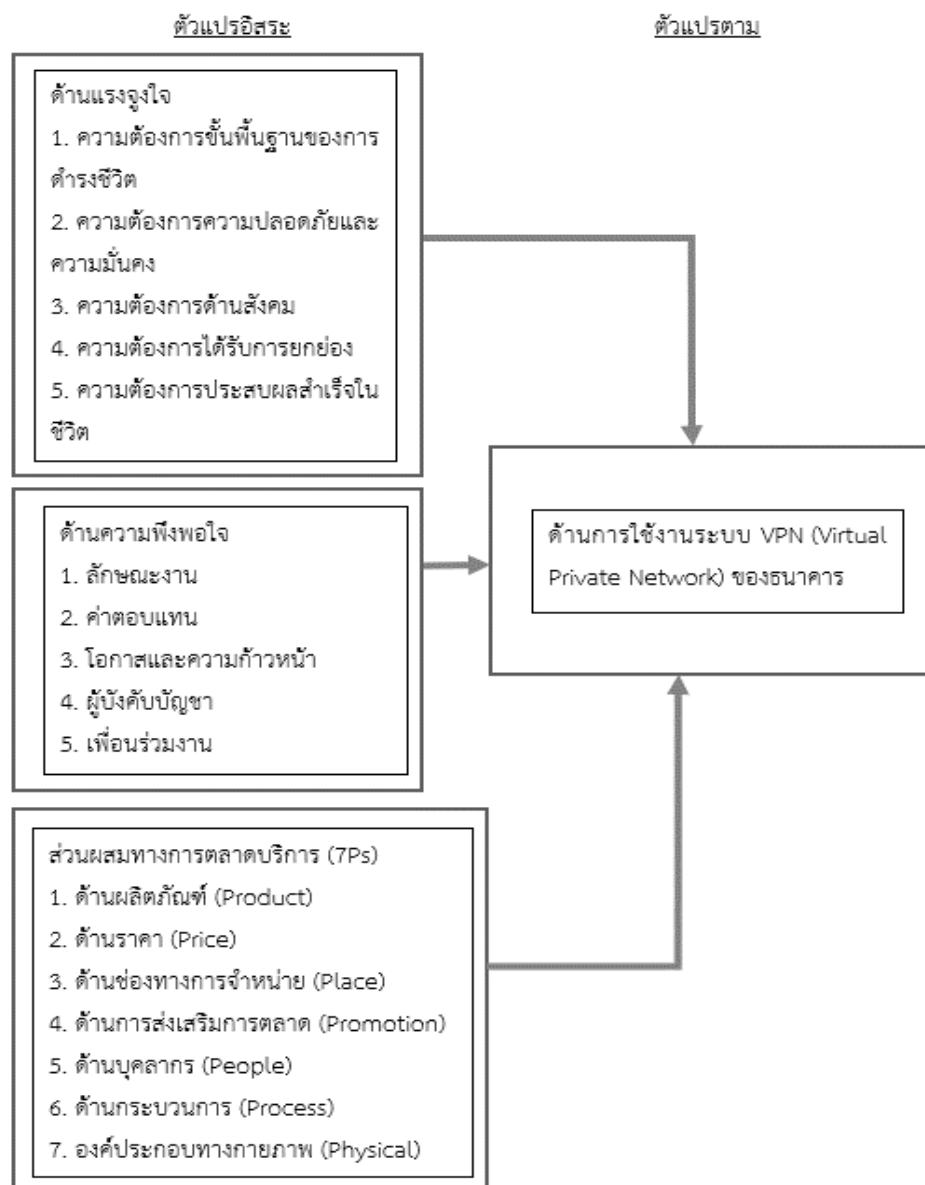
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจ ของพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่สามารถใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดในการใช้งาน VPN (Virtual Private Network) เพื่อส่งเสริม และยกระดับเศรษฐกิจให้กับธนาคารได้ดีขึ้น

สมมติฐาน

ดังนั้นจึงศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจ ของพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่สามารถใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และศึกษาส่วนประสมการตลาดในการใช้งาน VPN (Virtual Private Network) เพื่อส่งเสริม และยกระดับเศรษฐกิจให้กับธนาคารได้ดีขึ้น เพื่อให้พนักงานสามารถใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายกับธนาคารในทางธุรกิจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ แบบสอบถามพนักงานของธนาคารออมสินที่มีการปฏิบัติงานที่บ้าน โดยใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในการทำงาน และพนักงานของธนาคารออมสินที่ไม่เคยใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในการทำงาน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2 การเก็บข้อมูลแบบพุทธิภูมิ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ และส่วนประสมการตลาดบริการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. จำนวนประชากรของการศึกษา คือ พนักงานของธนาคารออมสินมีการปฏิบัติงานที่บ้าน โดยใช้ระบบ VPN (Virtual Private Network) ในการทำงานและพนักงานของธนาคารออมสินที่ไม่เคยใช้ระบบ VPN (Virtual Private Network) ในการทำงาน

2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานของธนาคารออมสินมีการปฏิบัติงานที่บ้าน โดยใช้ระบบ VPN (Virtual Private Network) ในการทำงานและพนักงานของธนาคารออมสินที่ไม่เคย

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ใช้ในงานวิจัยนั้น มีค่าเท่ากับ 0.05

$$n = \frac{400}{1 + 400(0.05)^2}$$

$$n = 200$$

โดยจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างข้างต้น จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 200 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถาม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาต้องจัดทำขึ้น เพื่อศึกษาความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยใช้ระบบ VPN (Virtual Private Network) เพื่อนำมาหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

การสร้างคำถามจะแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยแต่ละส่วนของแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นรายการตรวจสอบ (Checklist) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ความต้องการด้านสังคม ความต้องการได้รับการยกย่อง ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความพึงพอใจ ได้แก่ ลักษณะงาน ค่าตอบแทน โอกาสและความก้าวหน้า ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านส่วนผสมทางการตลาดบริการ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการให้บริการ และภาพลักษณ์และการนำเสนอ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคาร ออมสิน โดยสัมภาษณ์พนักงานที่ใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร จำนวน 10 คน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงาน VPN (Virtual Private Network) เพื่อทำการเก็บข้อมูลของพนักงานกลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถามให้กับพนักงานกลุ่มตัวอย่าง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่พนักงานกลุ่มตัวอย่างทำการกรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนทางสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบแบบสอบถามของพนักงานกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ไปทำการสำรวจมาแล้ว และนำข้อมูลมาทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปของทางสถิติ

3. ผู้ศึกษาดำเนินการกำหนดเกณฑ์การวัดการประเมิน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นระดับความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านความพึงพอใจ ด้านส่วนผสมทางการตลาดบริการ ด้านการใช้งานระบบ VPN โดยผู้ศึกษาจะใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ในการวัดระดับความสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 มีค่าเท่ากับ ระดับมากที่สุด 4 มีค่าเท่ากับ ระดับมาก 3 มีค่าเท่ากับ ระดับปานกลาง 2 มีค่าเท่ากับ ระดับน้อย 1 มีค่าเท่ากับ ระดับน้อยที่สุด ดังนั้นเมื่อทำการรวบรวมข้อมูล และทำการแจกแจงความถี่แล้ว ให้ใช้คะแนนเฉลี่ยของพนักงานกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณาระดับความถี่ ซึ่งจะมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วง}}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = 0.08$$

4. ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติขั้นพื้นฐานที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของพนักงานกลุ่มตัวอย่าง โดยมีดังนี การจำแนกความถี่ และแสดงตารางร้อยละ เพื่อพิจารณาลักษณะทั่วไปของพนักงานกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประชากรเพศหญิง มากกว่าเพศชาย โดยประชากรเพศหญิงมีจำนวนเท่ากับ 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64 และประชากร เพศชาย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวน มากที่สุดเท่ากับ 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 รองลงมาคือผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อย ละ 13 อายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 อายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 0 คน และอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 0 ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 383 คน คิดเป็นร้อยละ 95.75 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 สถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพคู่สมรสถึงแก่กรรม คิดเป็นร้อยละ 0 จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 ระดับปวส./ อนุปริญญา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 0 ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือน มากที่สุดต่ำกว่า 30,000 บาท จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 รองลงมาคือรายได้ต่อเดือน 30,000-50,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 รายได้ต่อเดือน 50,001-70,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9 รายได้ต่อเดือน 70,001 บาทขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33 รองลงมาคือกลุ่มลูกค้าบุคคล จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 สายงายกิจการสาขา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75 และกลุ่มงานอื่น ๆ จำนวน 138 คิดเป็นร้อยละ 34.5 ผู้ตอบแบบสอบถามมี ตำแหน่งพนักงานระดับ 7 มากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาคือพนักงานระดับ 5 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ลูกจ้างปฏิบัติการ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5

พนักงานระดับ 7 ขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 พนักงานระดับ 6 จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9 และพนักงานระดับ 4 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ข้อมูลด้านแรงจูงใจ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน มีความต้องการด้านแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 โดยอันดับ 1 คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 คือ ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 3 ความต้องการด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับมาก อันดับ 4 คือ ความต้องการประสบผลสำเร็จในชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 อยู่ในระดับมาก และอันดับ 5 คือ ความต้องการได้รับการยกย่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับมาก

ข้อมูลด้านความพึงพอใจ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน มีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 โดยอันดับ 1 คือ เพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด อันดับ 2 คือ ผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด อันดับ 3 คือ โอกาสและความก้าวหน้า 4.10 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก อันดับ 4 คือ ลักษณะงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 อยู่ในระดับระดับความพึงพอใจมาก และอันดับ 5 คือ ค่าตอบแทน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

ข้อมูลด้านส่วนผสมทางการตลาดบริการ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน มีส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 โดยอันดับ 1 คือ ด้านกระบวนการ (Process) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 คือ ด้านช่องทางการจำหน่าย (Place) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับมาก อันดับ 3 คือ องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 อยู่ในระดับมาก อันดับ 4 คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก อันดับ 5 คือ ด้านราคา (Price) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 อยู่ในระดับมาก อันดับ

6 คือ ด้านบุคลากร (People) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 อยู่ในระดับมาก และอันดับ 7 คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 อยู่ในระดับมาก

ข้อมูลด้านการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน มีการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 โดยอันดับ 1 คือ มีความรู้ในใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 อยู่ในระดับมาก อันดับ 2 คือ รู้ขั้นตอนการเข้าใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับมาก อันดับ 3 คือ มีความเข้าใจในกระบวนการทำงานของระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 อยู่ในระดับมาก อันดับ 4 คือ ระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารมีการเข้าใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 5 คือ ขั้นตอนการขอใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ไม่มีความซับซ้อน ง่าย และรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 อยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 6 คือ สามารถติดต่อผู้ดูแลระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 อยู่ในระดับปานกลาง อันดับ 7 คือ มีคู่มือวิธีการใช้งานของระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 อยู่ในระดับปานกลาง และอันดับ 8 คือ ระบบ VPN (Virtual Private Network) มีประสิทธิภาพที่ดีและมีความเสถียรมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 อยู่ในระดับปานกลาง

ทางเลือกที่แนะนำ

แนวทางทั้ง 2 แนวทาง ผู้ศึกษาได้แนวทางเลือก 2 แนวทาง คือ แนวทางเลือกที่ 1 แนวทางเลือกเชิงรุก และแนวทางเลือกที่ 2 แนวทางเลือกเชิงรับ เพื่อตอบสนองความต้องการการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน ดังนี้

เหตุผลของแนวทางเลือกที่ 1 แนวทางเลือกเชิงรุก

แนวทางที่ 1 กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีการปรับปรุงระบบเดิม และจัดซื้อจัดจ้างระบบ VPN (Virtual Private Network) ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อรองรับจำนวนพนักงานของออมสินที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานที่บ้านให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงกระบวนการตั้งแต่ขอสิทธิ์การใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ไปจนถึงขั้นตอนลงโปรแกรมและพร้อมใช้งานได้

เหตุผลของแนวทางเลือกที่ 2 แนวทางเลือกเชิงรับ

แนวทางที่ 2 จะเป็นการปรับปรุงคู่มือ วิธีการติดตั้ง VPN (Virtual Private Network) การติดต่อ สื่อสาร การให้คำแนะนำสำหรับพนักงาน เพื่อให้พนักงานจะได้ทราบข่าวสารและกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่เกิดข้อผิดพลาด หรือไม่ทราบ หรือไม่สามารถติดต่อบุคคลที่ดูแลระบบ VPN (Virtual Private Network) ได้ เพื่อลดความซ้ำลง เพิ่มความรวดเร็วระหว่างกันและกัน เพิ่มมากขึ้น ทำให้ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานอย่างทันถ่วงที และมีประสิทธิภาพ

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการแก้ไขปัญหา

แนวทางที่ 1 จะมีการให้พนักงานอมสินประเมินผลความพึงพอใจ และแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานที่บ้านด้วยระบบ VPN (Virtual Private Network) โดยจะมีตัวเลือกในการประเมิน 3 ตัวเลือก คือ พอใจมาก พอใช้ และควรปรับปรุง

แนวทางที่ 2 จะมีการให้พนักงานอมสินประเมินผลความพึงพอใจ และแสดงความคิดเห็นหลังจากการใช้บริการระบบ VPN (Virtual Private Network) โดยจะมีตัวเลือกในการประเมิน 2 ตัวเลือก คือ ประทับใจ และควรปรับปรุง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาจากแบบสอบถามที่ทำการรวบรวมมีดังนี้

1. ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากจะเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-30 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 30,000 บาท ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ ในตำแหน่งพนักงานระดับ 7 มากที่สุด
2. ข้อมูลในส่วนของด้านแรงจูงใจส่วนมากจะมีความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ในส่วนของข้อมูลด้านความพึงพอใจส่วนมากจะเป็นเพื่อนร่วมงาน และข้อมูลด้านส่วนประสมทางการตลาดบริหาร (7Ps) ส่วนมากจะอยู่ในด้านกระบวนการ (Process) ซึ่งโดยภาพรวมจะอยู่ในระดับมากทั้งหมด ยกเว้นข้อมูลด้านการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร ที่มีผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยแสดงให้เห็นว่าพนักงานธนาคารอมสินมีความรู้ และรู้ขั้นตอนการเข้าใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) และในส่วนของพนักงานอมสินมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานของระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารอยู่ในระดับมาก แต่ในส่วนที่พนักงานต้องเข้าใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารมีการเข้าใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว มีขั้นตอนการขอใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ไม่มีความซับซ้อน ง่าย และรวดเร็ว นอกจากนั้นพนักงานอมสินสามารถติดต่อผู้ดูแลระบบ VPN (Virtual

Private Network) ของธนาคารได้อย่างรวดเร็ว มีคู่มือวิธีการใช้งานของระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร และระบบ VPN (Virtual Private Network) มีประสิทธิภาพที่ดีและมีความเสถียรมากนั้น โดยภาพรวมทั้งหมดที่กล่าวมานั้นจะอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลจากการสัมภาษณ์จากพนักงานธนาคารออมสินที่มีผลกระทบต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) จำนวน 10 คน ผู้วิจัยนำมาสรุปผลที่มีความคล้ายกัน และมีความหมายคล้ายกัน เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาพนักงานออมสินที่เข้าใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารมีการเข้าใช้งานที่ยาก มีขั้นตอนการขอใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ซับซ้อน พนักงานออมสินสามารถติดต่อผู้ดูแลระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารได้ค่อนข้างยากลำบาก ไม่มีคู่มือวิธีการใช้งานของระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคาร ระบบ VPN (Virtual Private Network) ไม่ได้มีประสิทธิภาพที่ดีและมีความเสถียรมากมายขนาดนี้

4. แนวทางผลกระทบต่อการใช้งานของระบบ VPN (Virtual Private Network) ของพนักงานธนาคารออมสิน มี 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 แนวทางเชิงรุก การปรับปรุงระบบเดิม และจัดซื้อจัดจ้างระบบ VPN (Virtual Private Network) ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อรองรับจำนวนพนักงานของออมสินที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานที่บ้าน ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงกระบวนการตั้งแต่ข้อสิทธิ์การใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ไปจนถึงขั้นตอนลงโปรแกรม และพร้อมใช้งาน

แนวทางที่ 2 แนวทางเชิงรับ พนักงานออมสินต้องใส่ใจในใช้งานของระบบ VPN (Virtual Private Network) เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความไม่ซับซ้อน และมีความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เพราะในปัจจุบันลูกค้ามีการตัดสินใจ อาจทำให้ลูกค้ามีการเปลี่ยนไปเลือกใช้บริการของธนาคารคู่แข่งได้ เพียงเพราะระบบงานของเราไม่มีความเสถียรภาพ และไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานของตัวพนักงานเองด้วย ดังนั้นควรเพิ่มความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีการสื่อสารกันที่ชัดเจนขึ้น เพื่อให้สอดคล้องต่อความก้าวหน้าของธนาคารในปัจจุบัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสิน ผู้วิจัยนำสรุปผลการศึกษามาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นในด้านแรงจูง และความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19)

ของพนักงานธนาคารออมสิน ที่สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Motivation) และทฤษฎีแรงจูงใจของซิกมันด์ ฟรอยด์ (S. M. Freud) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดของทฤษฎีแรงจูงใจที่ประกอบไปด้วย 5 ความต้องการ คือ 1. ความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต 2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง 3. ความต้องการด้านสังคม 4. ความต้องการได้รับการยกย่อง 5. ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งพนักงานออมสินส่วนมากมีความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิตเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยา รักษาโรค และความต้องการทางเพศ ดังนั้นความต้องการทางร่างกายจึงมีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก และสำหรับทฤษฎีแรงจูงใจของซิกมันด์ ฟรอยด์ จะประกอบไปด้วย ลักษณะงาน ค่าตอบแทน โอกาส และความก้าวหน้าผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ซึ่งจากการสอบถามทางพนักงานออมสินมีความคิดเห็นและให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างมาก แล้วสำหรับส่วนผสมทางการตลาดบริการ (7Ps) ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านกระบวนการ (Process) องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical) พนักงานออมสินได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ (Process) ในการทำงานเป็นอย่างมาก ทั้งในขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มขอใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) จนจบสิ้นกระบวนการใช้งาน ด้วยวิธีการจัดการระยะเวลาการปฏิบัติงานตามกำหนดเวลาซึ่งมีการบริหารจัดการได้อย่างดีมาก

2. แนวทางการที่มีผลต่อการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ของพนักงานธนาคารออมสินมี 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 แนวทางเชิงรุก การพัฒนาปรับปรุงระบบเดิมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดซื้อจัดจ้างระบบ VPN (Virtual Private Network) ให้ดีขึ้น เพื่อรองรับจำนวนพนักงานของออมสินที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานที่บ้านให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงกระบวนการตั้งแต่ขอสิทธิการใช้งาน VPN (Virtual Private Network) ไปจนถึงขั้นตอนลงโปรแกรม และการพร้อมใช้งาน

แนวทางที่ 2 แนวทางเชิงรับ พนักงานออมสินต้องมีความใส่ใจในใช้งานของระบบ VPN (Virtual Private Network) เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความไม่ซับซ้อน และไม่ให้เกิดความซ้ำในการปฏิบัติงาน เพราะในปัจจุบันลูกค้ามีการตัดสินใจเอาใจทำให้ลูกค้ามีการเปลี่ยนไปเลือกใช้บริการของธนาคารคู่แข่งได้ เพียงเพราะระบบงานของเราไม่มีความเสถียรภาพ และไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานของตัวพนักงานเองด้วย ดังนั้นควรเพิ่มความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีการสื่อสารกันที่ชัดเจนขึ้น เพื่อให้สอดคล้องต่อความก้าวหน้าของธนาคารในปัจจุบัน

แนวทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญห

แนวทางที่ 1 แนวทางเชิงรุก กลุ่มทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีพัฒนาระบบ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานจากที่บ้านของพนักงานออมสินตามระเบียบคำสั่งจากคณะทำงานฉุกเฉินได้อย่างทัน่วงที ควรมีการพัฒนาอย่างมีขั้นตอน ชี้แจงข้อดีหรือปัญหาให้กับพนักงานออมสินได้อย่างเข้าใจได้ง่าย และควรมีการปรับปรุงคู่มือการใช้งานเวียนให้ทั่วถึงทั้งธนาคาร เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานที่บ้านให้กับลูกค้าได้อย่างทัน่วงที

แนวทางที่ 2 แนวทางเชิงรับ พนักงานต้องใส่ใจในข่าวสารในการปฏิบัติงานที่บ้านว่าธนาคารมีระเบียบให้ปฏิบัติอย่างไร ต้องขอสิทธิ์ปฏิบัติงานที่บ้าน ต้องทำตามขั้นตอนอะไรบ้าง เพื่อจะทำให้ไม่เกิดความเสียหายต่อธนาคารได้ พนักงานออมสินต้องสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา จากที่ทางกลุ่มเทคโนโลยีได้พัฒนาระบบให้ใช้งานได้ดียิ่งขึ้น และมีความเสถียรมากขึ้นแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรมีการให้ความรู้ และส่งเสริมให้พนักงานของธนาคารมีส่วนร่วมในการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของพนักงานธนาคารออมสิน ให้ได้รับรู้ถึงวิธีการใช้งานอย่างลึกซึ้ง เพราะพนักงานมีหลากหลายอายุ ทำให้การใช้งานทางด้านเทคโนโลยีจะมีความเข้าใจยากหรือง่ายแตกต่างกันได้

2. การลงมือปฏิบัติงานจริง ข้อมูลภายในอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และเครื่องมือในการศึกษา เช่น การสร้างเครื่องมือในการทำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ รวมถึงกลุ่มตัวอย่างในการทำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ถือเป็นสิ่งสำคัญ จึงขอเสนอแนะให้ผู้สนใจในงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับเครื่องมือและทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นอันดับแรก

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของพนักงาน ธนาคารออมสิน

2. ศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจของพนักงานออมสินที่มีผลต่อการการใช้งานระบบ VPN (Virtual Private Network) ของธนาคารออมสิน

เอกสารอ้างอิง

- กชกร นาพันลิ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษา พนักงานธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 2 จังหวัดเชียงใหม่. สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- กิตติพงษ์ รัตน. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจด้านสวัสดิการของพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่. สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- จรัสพร รุมขเนาว์. (2561). การศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการเพื่อการแก้ไขปัญหายอดสินเชื่อที่มีหลักประกัน กรณีศึกษา ธนาคารออมสินเขตราชวັตร. สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- จันทนา พุทธชัยยงค์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมการใช้บริการเงินฝากของลูกค้า ธนาคารออมสินสาขาบางแค กรุงเทพมหานคร. สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ณัฐพัชร์ ลาภบำรุงวงศ์. (2562). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ปริญญญา เมืองอินทร์. (2558). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้าง ธนาคารออมสินเขตเชียงใหม่ 2. สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วัฒนพล ลีลาวีไลลักษณ์. (2559). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของพนักงานกลุ่มเจเนอเรชั่นวาย กรณีธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่. สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สมบัติ อาริยาศาล. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ฤทธิ์เจตน์ รินแก้วกาญจน์. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps และปัจจัยด้านการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการคลินิกการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว กรุงเทพมหานคร. สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยสยาม.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ
ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์
Public participation in product development of communities
behind Sala Thammasop Railway Station.

โยธิน ทองชาวนา¹
Yothin Thongchawna

Received: 11 July 2022; Revised: 8 August 2022; Accepted: 20 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับข้อมูลปฐมภูมิ แบบของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยกำหนดให้มีการดำเนินการศึกษาตามกิจกรรมหลัก ได้แก่ การศึกษาความเหมาะสม การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชุมชน พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ ระยะเวลาในระหว่างวันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2563 ถึง 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2564 เป็นระยะเวลา 1 ปี 2 เดือนตามมาตรการความปลอดภัยด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลบริบทภายในด้วยแบบจำลอง PRIMO-F Analysis และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกทางธุรกิจ โดยใช้แบบจำลอง PEST Analysis การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) การวิเคราะห์ความน่าสนใจในการลงทุนด้วย Nice Cell Matrix การวิเคราะห์ TOWS Matrix ตัวชี้วัดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ด้วย Balanced scorecard พบว่า กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 1) สร้างรูปแบบของผลิตภัณฑ์ขยายเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง โดยนำเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่าย E-Commerce ตามกระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชนเพื่อขยายตลาด 2) ร่วมงานสัมมนา/อบรม สร้างเครือข่าย วางแผนให้สอดคล้องนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ กลยุทธ์เชิงแก้ไข ประกอบด้วย 1) สร้างเครือข่ายกับ

¹ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี E-mail: ysteven_8543@yahoo.com เบอร์โทร 0929059151

วิสาหกิจชุมชน/สถาบันการศึกษาที่ช่วยเหลือถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการตลาด 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างตราหือ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความแตกต่างและลดต้นทุน กลยุทธ์เชิงป้องกัน ประกอบด้วย 1) สำรวจความต้องการผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ 2) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักฐานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการเงิน กลยุทธ์เชิงแก้ไข ประกอบด้วย 1) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อป้องกันฐานข้อมูลและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคต โดยมีตัวชี้วัดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติรวม 7 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: ธุรกิจชุมชน การพัฒนาศักยภาพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims to study people's participation in product development of communities behind Sala Thammasop Railway Station. To study product development guidelines of communities behind Sala Thammasop train station, this research was a qualitative research for primary data. The model of this research is a participatory practice research. The researcher determined that the study was conducted in accordance with the main activities, namely, the feasibility study. feasibility analysis Participatory workshops in the community Research areas include communities behind Sala Thammasop Railway Station. The period between 3 September 2020 and 30 November 2021 for a period of 1 year and 2 months according to safety measures with the COVID-19 epidemic situation by using the tools used in the research using the method In-depth interviews and group discussions The research tools used in the research were unstructured interviews and participant observations. Analyze internal context data with PRIMO-F Analysis model and external business environment analysis. Using the PEST Analysis model, SWOT analysis (SWOT Analysis), investment attractiveness analysis using Nice Cell Matrix, TOWS Matrix analysis, product potential development indicators with Balanced scorecard, it was found that the proactive strategy consisted of 1) creating a figure

The product model expands to add multiple distribution channels. by bringing technology to support E-Commerce distribution channels According to the trend of consumers interested in products produced by the community to expand the market 2) attend seminars/training sessions network Plan in accordance with policies and measures to upgrade and develop the capability of entrepreneurs. Remedial strategies consist of 1) building networks with community enterprises/institutions to help transfer knowledge, develop products and marketing plans; 2) develop products and create brand names. Eco-friendly packaging design to differentiate and reduce costs Preventive strategies consist of 1) continuously surveying the demand for products from consumers. To improve the product. 2) Prepare a continuous operating performance report as evidence to request support from government agencies/financial institutions. Corrective strategies consist of 1) coordinating with technology-related agencies, both governmental/academic institutions that are ready to transfer knowledge and be a technology consultant to protect databases and develop future products. There are 7 indicators of product potential development guidelines and strategies for implementation.

Keywords: community business, potential development participatory action research

บทนำ

ประชากรโลกในอีก 30 ปีข้างหน้ามีการคาดการณ์ตามรายงานของสหประชาชาติว่าเพิ่มขึ้น 2 พันล้านคนโดยในปัจจุบัน 7.7 พันล้านคนเป็น 9.7 พันล้านคนในปี 2050 (United Nations. 2019) ประชากรของโลกมีอายุเพิ่มขึ้นเนื่องจากอายุขัยที่เพิ่มขึ้นและระดับความอุดมสมบูรณ์ที่ลดลง และจำนวนประเทศที่ประสบปัญหาประชากรลดลง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในขนาดองค์ประกอบ และการกระจายตัวของประชากรโลกมีผลสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ตกลงร่วมกันทั่วโลกในการพัฒนาความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ทางสังคมในขณะเดียวกันก็ปกป้องสิ่งแวดล้อม (United Nations. 2019) ปัจจุบัน สภาพทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จำนวนมากขึ้นตามการขยายตัวของประเทศและการขยายตัวทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

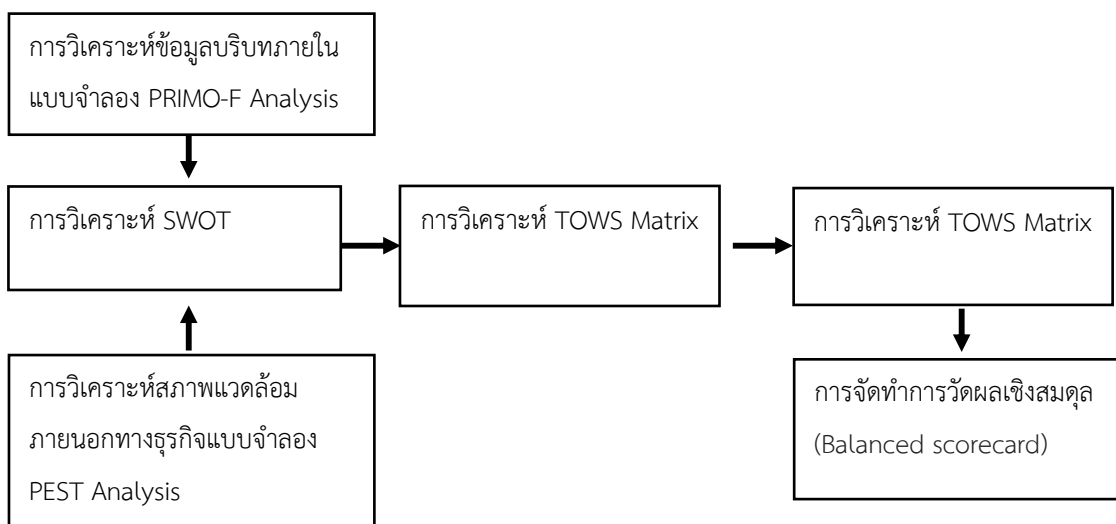
ได้แก่ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใสและเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น มุ่งเน้นการพัฒนาสู่ชุมชนผ่านการสร้างรากฐานของชุมชนและอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นการกระจายรายได้ มุ่งให้ชุมชนดำเนินชีวิตตามหลักการพึ่งพาตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

แนวทางการตลาดในปัจจุบันสำหรับผู้ประกอบการ OTOP มุ่งการปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยผู้ประกอบการ OTOP ต้องสร้างเอกลักษณ์ของสินค้าหรือบริการของตนเอง สร้างการรับรู้ใน ตลาดสินค้าของประเทศต่อผู้บริโภคเพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้าและผลิตภัณฑ์ ในการสร้างตราสินค้า ผู้ประกอบการ OTOP อาจไม่สามารถสร้างตราสินค้าได้ง่าย อาจจะต้องหาพันธมิตรร่วม ฉันทมัย, (2557). มีการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนควรทำการสำรวจวิจัยเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค พรรณิภา, (2561). นอกจากนี้ การตลาดกลุ่มเป้าหมายของผู้ประกอบการ OTOP ควรจะมีการเลือกส่วนตลาดเฉพาะ (Niche market) เนื่องจากเป็นส่วนตลาดที่ธุรกิจขนาดใหญ่ไม่สนใจหรือมองข้ามไป และหากผู้ประกอบการ ชุมชนเน้นเลือกตลาดเฉพาะกลุ่มเลือกใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง สุธาวลัย,& ภูษณิศ, (2559) ที่ผู้ประกอบการทุกคนสนใจต้องแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ ฉันทมัย, (2557) โดยการสำรวจความต้องการผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคย่อมนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้าและผลิตภัณฑ์ ฉันทมัย, (2557) เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า มีความสัมพันธ์กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย พรรณิภา, (2561) และต้องสร้างเอกลักษณ์ของสินค้าหรือบริการของตนเอง บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น (ฉันทมัย, 2557; พรรณิภา, 2561) อัตลักษณ์ให้กับชุมชน พรรณิภา, (2561) และความต้องการผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคได้ สำหรับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการออกแบบบรรจุภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของสินค้า บรรจุภัณฑ์ช่วยส่งเสริมมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ดังนั้น การนำผลิตภัณฑ์ชุมชนควรให้ผู้ประกอบการชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการพัฒนา เน้นการลดต้นทุนทางการจัดการเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างยั่งยืน (พรรณิภา, 2561; สุธาวลัย,& ภูษณิศ, 2559) สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทางธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการดำเนินธุรกิจชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สำหรับข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) แบบของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยผู้วิจัยกำหนดให้มีการดำเนินการศึกษาตามกิจกรรมหลัก ได้แก่ การศึกษาความเหมาะสม การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชุมชน พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ ระยะเวลาในระหว่างวันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2563 ถึง 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2564 เป็นระยะเวลา 1 ปี 2 เดือนตามมาตรการความปลอดภัยด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) และแบบสังเกต (Observation Form) สำหรับแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ของการวิจัยเป็นลักษณะของเครื่องมือทางการวิจัยให้ได้

ข้อมูลจากการสนทนาเป็นการถามตอบกันโดยตรง ผู้วิจัยจะมีฐานะเป็นผู้สัมภาษณ์ (Interview) ส่วนประธานชุมชน กรรมการชุมชน สมาชิกในชุมชนมีฐานะเป็นตัวแทนของคนในชุมชนจะมีฐานะเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ (Interviewee) แบบการสัมภาษณ์แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ธานินทร์, (2548: 70) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแบบนี้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ไม่ต้องสร้างข้อคำถามต่างๆ ไว้ก่อนล่วงหน้า เพียงแต่กำหนดเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ไว้คร่าวๆ เท่านั้น การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างมีความยืดหยุ่นสูง ผู้วิจัยจะมีฐานะเป็นผู้สัมภาษณ์และตัวแทนของคนในชุมชนจะมีฐานะเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระในการถามตอบอย่างเต็มที่ ผู้สัมภาษณ์จึงต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ธานินทร์, (2548: 70) ส่วนประกอบของแบบสัมภาษณ์ โดยทั่วไปจะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกของแบบสัมภาษณ์เป็นส่วนของโครงการวิจัยและสภาพทั่วไปของการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อโครงการวิจัย ชื่อ นามสกุลของผู้สัมภาษณ์ วันเวลาสถานที่สัมภาษณ์ ส่วนที่สองของแบบสัมภาษณ์เป็นส่วนของสถานภาพทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่จำเป็น ส่วนที่สามของแบบสัมภาษณ์เป็นส่วนของข้อคำถามและเนื้อหาที่บันทึกคำตอบจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) ในชุมชนมุ่งศึกษาความต้องการของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน แบบสังเกต (Observation Form) ของการวิจัยเป็นลักษณะของเครื่องมือทางการวิจัยผู้วิจัยจะต้องใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมของผู้สัมภาษณ์ปรากฏขึ้น ซึ่งแบบสังเกต (Observation Form) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Form) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation Form) ธานินทร์, (2548: 72) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Form) โดยการสังเกตแบบนี้ผู้วิจัยจะเข้าไปอยู่ร่วมกันกับกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ถูกสังเกต โดยลักษณะของงานวิจัยที่ต้องใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมทางผู้วิจัยทราบถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ฯลฯ ของชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ด้วยความสุภาพและให้เกียรติแก่ชุมชนตลอดเวลาที่เข้าพื้นที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการศึกษา 9 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การระบุปัญหาของการดำเนินธุรกิจชุมชน โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิด กำหนดแนวทางประเด็นเกี่ยวกับลักษณะการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการชุมชน ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจชุมชน โดยวิธีการวิจัยแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตมีส่วนร่วมกับประธานชุมชน กรรมการชุมชน ชาวบ้านในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 3 นัดหมายการสำรวจและวิเคราะห์ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

เพื่อการพัฒนา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์ประธานชุมชน และชาวบ้านในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตมีส่วนร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนา แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแนวทางการพัฒนาธุรกิจ โดยผู้วิจัยและกลุ่มชุมชนทำการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดร่วมกัน และนำมาวางแผนพัฒนา โดยจัดทำเป็นโครงการนำร่อง (Pilot Project) เพื่อนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีความพร้อมได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนที่ 6 การสำรวจสอบถามความต้องการได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จะนำไปใช้ในการดำเนินงานตามโครงการนำร่องของสมาชิกกลุ่มธุรกิจชุมชนและตรวจสอบพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเดิมก่อน เพื่อนำมาออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมปฏิบัติการเสริมสร้างความรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะของสมาชิกกลุ่มธุรกิจชุมชน ขั้นตอนที่ 7 ผู้วิจัยกับประธานชุมชน กรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชนได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้และฝึกทักษะให้แก่สมาชิกกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการนำร่อง ขั้นตอนที่ 8 ผู้วิจัยกับประธานชุมชน กรรมการชุมชนดำเนินการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยให้สมาชิกกลุ่มธุรกิจชุมชนพิจารณาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานหลังจากที่ได้ดำเนินงานโครงการนำร่อง ขั้นตอนที่ 9 ผู้วิจัยกับประธานชุมชน กรรมการชุมชนนำผลการประเมินมาพิจารณาเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขและนำไปวางแผนงานในครั้งต่อไป ในการตรวจสอบพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเดิมก่อนนั้น ทางผู้วิจัยกับประธานชุมชน กรรมการชุมชนต้องดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานความรู้ด้วยวิธีเครื่องมือแบบสอบถาม เพื่อนำมาออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมปฏิบัติการเสริมสร้างความรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะของสมาชิกกลุ่มธุรกิจชุมชน ได้ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม ย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้และฝึกทักษะให้แก่สมาชิกกลุ่มธุรกิจชุมชน ทำให้ออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมปฏิบัติการนั้นเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพการประกอบธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนได้ สำหรับ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทางผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเอกสาร (Document Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงเอกสารและรวบรวมจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ ข้อมูลจากหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) (คิวฤทธิ์, 2555; ศิริวรรณ, 2551; สุตาพร, 2552; Kotler, 2009) การวิเคราะห์ข้อมูลบริบทภายในด้วยแบบจำลอง PRIMO-F Analysis และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกทาง

ธุรกิจ โดยใช้แบบจำลอง PEST Analysis ฤกษ์, (2016) การวิเคราะห์ TOWS Matrix (TOWS Matrix Analysis) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เปรียบเทียบเพื่อเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมให้บรรลุเป้าหมายและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติจากนั้นพิจารณาผลการประเมินด้วย การจัดทำการวัดผลเชิงสมดุล (Balanced scorecard) แนวความคิดการดำเนินงานขององค์กร Kaplan, & Norton, (2006) เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยรวมของชุมชนต่อไป สำหรับองค์ประกอบของผลการดำเนินงานขององค์กร (Organization Performance : OP) โดยการจัดทำการวัดผลเชิงสมดุล (Balanced scorecard) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเงิน (Financial Perspective) ด้านลูกค้า (Customer Perspective) ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth Perspective) สาร (2553:248-249)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการณ์ของการดำเนินธุรกิจชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเป็นการประเมินความสามารถ พิจารณาจากการสัมภาษณ์ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทภายในด้วยแบบจำลอง PRIMO-F Analysis ได้แก่ P-People (ด้านบุคลากร) พบว่าบุคคลในชุมชนมีความรู้ความสามารถ พัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง บุคคลให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน แต่ขาดการส่งเสริมการเข้าร่วมอบรมด้วยช่วงเวลาภาระหน้าที่หลัก R-Resources (ด้านทรัพยากร) พบว่าวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตหาได้ง่าย มีจำนวนมาก แต่ต้องควบคุมแหล่งที่มาของวัตถุดิบ I-Innovations and Ideas (ด้านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์) พบว่า รูปแบบของผลิตภัณฑ์ดอกไม้จันทน์ของกลุ่มชุมชนมีรูปแบบหลากหลายตามความต้องการของลูกค้า แต่ขาดการพัฒนานวัตกรรมด้านสินค้าและกระบวนการผลิต M-Marketing (ด้านการตลาด) พบว่า กลุ่มชุมชนมีจัดทำผลิตภัณฑ์เพียงพอแก่ความต้องการของลูกค้า มีช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง ได้แก่ วัดใหม่ผดุงเขต มีการตลาดออนไลน์แก่ลูกค้าที่ส่งผ่านออนไลน์ได้ แต่ด้านราคาบางครั้งถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางที่มารับไปจำหน่ายขายต่อ รวมถึงลูกค้าต่อรองราคาสินค้า O-Operations (ด้านการดำเนินงาน) พบว่า การบริหารจัดการดำเนินงานของชุมชน มีการมอบหมายช่วยเหลือเกื้อกูลดำเนินงานร่วมกัน สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการผลิตกรณีมีการสั่งสินค้าปริมาณมาก F-Finance (ด้านการเงิน) พบว่า สภาพทางการเงินของชุมชนมีความคล่องตัว มีการจัดบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่ชัดเจน แต่ในช่วงการแพร่ระบาดไวรัสโควิด19 ส่งผลกระทบทางการเงิน จากข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทภายในด้วยแบบจำลอง PRIMO-F Analysis มาวิเคราะห์ผลรวมของค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักทั้งปัจจัยภายใน

พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 3.68 ดังตารางที่ 1 ในส่วน การพิจารณาจากการสัมภาษณ์การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกทางธุรกิจ โดยใช้แบบจำลอง PEST Analysis พบว่า P-Politic (ปัจจัยด้านนโยบายและการเมือง) พบว่า มีนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ แต่ขาดงบประมาณสนับสนุนในระดับชุมชนท้องถิ่น E-Economic (ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ) พบว่า ในช่วงการแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ส่งผลการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจ S-Social (ปัจจัยด้านสังคม) พบว่า กระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชน แต่ขาดข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคแนวโน้มการใช้สินค้า มีคู่แข่งรายอื่นจำนวนมากด้วยสินค้าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก T-Technology (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี) พบว่า การขยายตัวด้านเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่าย E-Commerce แต่ขาดระบบป้องกันด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอกทางธุรกิจ โดยใช้แบบจำลอง PEST Analysis มาวิเคราะห์ผลรวมของค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักทั้งปัจจัยภายในพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 3.52 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Factor Analysis Summary: IFAS)

Internal Factor Analysis Summary: IFAS	Weight	Rating	Weight Score
จุดแข็ง (Strengths: S)			
S1 บุคคลในชุมชนมีความรู้ความสามารถ พัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง บุคคลให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน	0.08	4	0.32
S2 วัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตหาได้ง่าย มีจำนวนมาก	0.05	3	0.15
S3 รูปแบบของผลิตภัณฑ์ดอกไม้จันทน์ของกลุ่มชุมชนมีรูปแบบหลากหลายตามความต้องการของลูกค้า	0.09	4	0.36
S4 กลุ่มชุมชนมีจัดทำผลิตภัณฑ์เพียงพอแก่ความต้องการของลูกค้า มีช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง มีการตลาดออนไลน์แก่ลูกค้าที่สั่งผ่านออนไลน์ได้	0.09	4	0.36
S5 การบริหารจัดการดำเนินงานของชุมชน มีการมอบหมายช่วยเหลือเกื้อกูลดำเนินงานร่วมกัน	0.08	3	0.24
S6 สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดแผนการผลิตกรณีมีการสั่งสินค้าปริมาณ	0.08	4	0.32
S7 สภาพทางการเงินของชุมชนมีความคล่องตัว มีการจัดบันทึกรายรับ-รายจ่าย	0.05	3	0.15

ตารางที่ 1 (ต่อ)

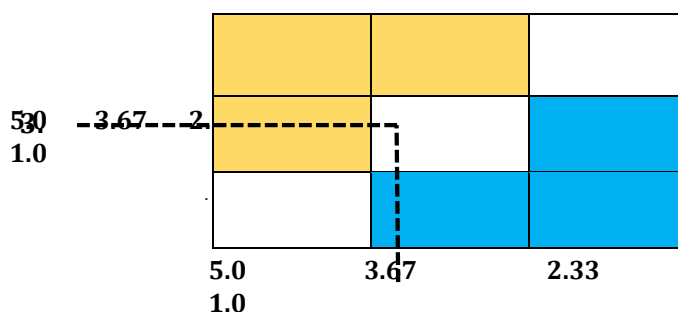
Internal Factor Analysis Summary: IFAS	Weight	Rating	Weight Score
จุดอ่อน (Weaknesses: W)			
W1 ขาดการส่งเสริมการเข้าร่วมอบรมด้วยช่วงเวลาภาระหน้าที่หลัก	0.14	4	0.56
W2 ต้องควบคุมแหล่งที่มาของวัตถุดิบ	0.10	3	0.3
W3 ขาดการพัฒนานวัตกรรมด้านสินค้าและกระบวนการผลิต	0.08	4	0.32
W4 ด้านราคาบางครั้งถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางที่มารับไปจำหน่ายขายต่อ รวมถึงลูกค้าต้องรองราคาสินค้า	0.04	3	0.12
W5 ช่วงการแพร่ระบาดไวรัสโควิด19 ส่งผลกระทบทางการเงิน	0.12	4	0.48
Total	1.00	-	3.68

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External Factor Analysis Summary: EFAS)

External Factor Analysis Summary: EFAS	Weight	Rating	Weight Score
โอกาส (Opportunities: O)			
O1 มีนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ	0.09	4	0.36
O2 กระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชน	0.12	3	0.36
O3 การขยายตัวด้านเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่ายE-Commerce	0.15	4	0.6
อุปสรรค (Threats: T)			
T1 ขาดงบประมาณสนับสนุนในระดับชุมชนท้องถิ่น	0.12	4	0.48
T2 ขาดข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคแนวโน้มการใช้สินค้า	0.09	3	0.27
T3 คู่แข่งขันรายอื่นจำนวนมากด้วยสินค้าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก	0.10	3	0.3
T4 การชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจ	0.16	4	0.64
T5 ขาดระบบป้องกันด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	0.17	3	0.51
Total	1.00	-	3.52

การวิเคราะห์ข้อมูลบริบทภายในด้วยแบบจำลอง PRIMO-F Analysis และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกทางธุรกิจ โดยใช้แบบจำลอง PEST Analysis ไปใช้ในการวิเคราะห์ความ

น่าสนใจในการลงทุนด้วย Nice Cell Matrix ฤๅษณะ, (2016) พบว่า ผลิตภันท์มีความน่าสนใจในการลงทุนในระดับปานกลาง ดังภาพที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 การประเมินความน่าสนใจในการลงทุน ด้วย Nice Cell Matrix

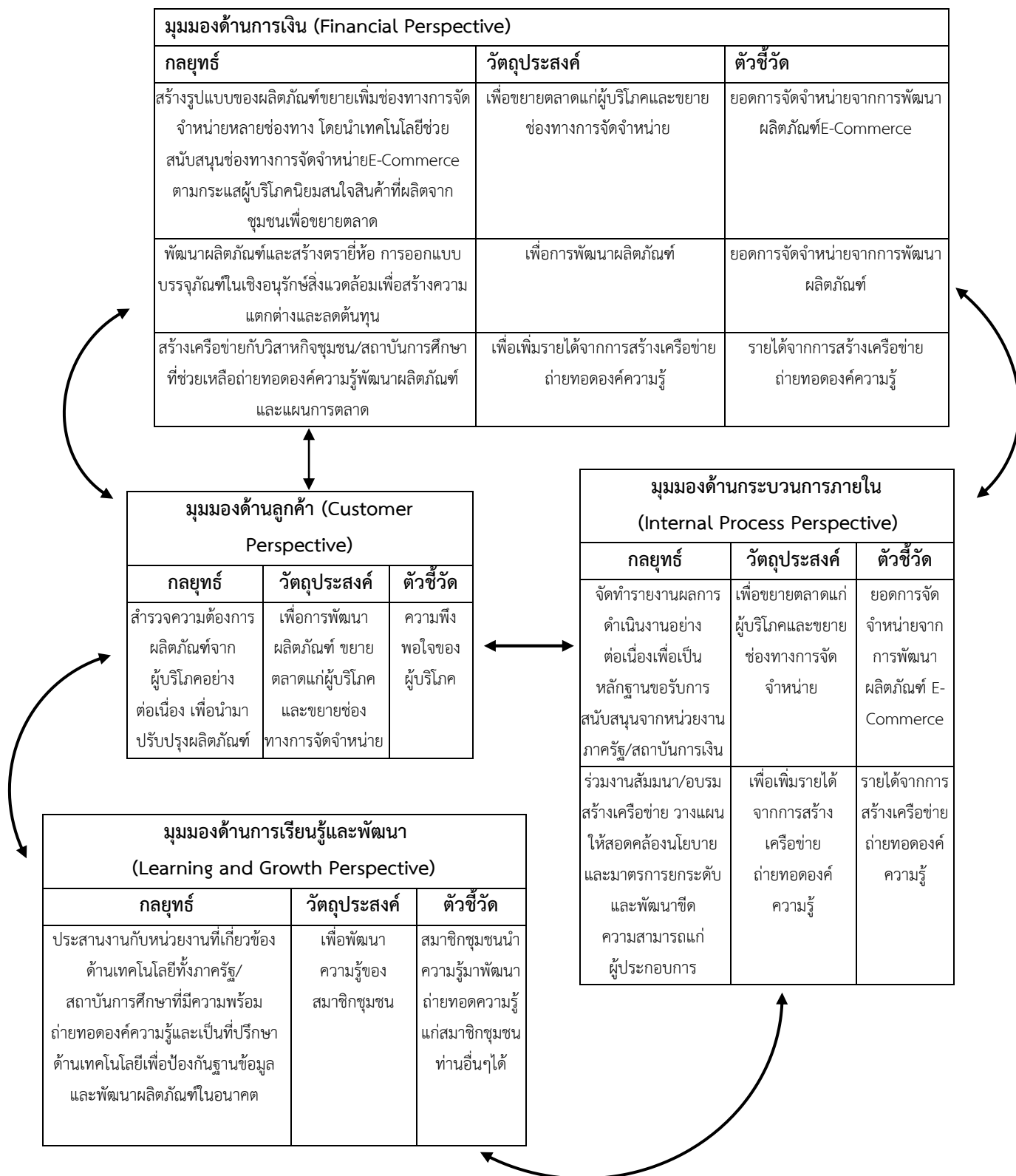
ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภันท์ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ เมื่อผู้วิจัยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก นำผลการวิเคราะห์มากำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภันท์โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์ TOWS Matrix (TOWS Matrix Analysis) และกำหนดกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ แนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภันท์ คือ กลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 1) สร้างรูปแบบของผลิตภันท์ขยายเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง โดยนำเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่ายE-Commerce ตามกระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชนเพื่อขยายตลาด 2) ร่วมงานสัมมนา/อบรม สร้างเครือข่าย วางแผนให้สอดคล้องนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ กลยุทธ์เชิงแก้ไข ประกอบด้วย 1) สร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจชุมชน/สถาบันการศึกษาที่ช่วยเหลือถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนาผลิตภันท์และแผนการตลาด 2) พัฒนาผลิตภันท์และสร้างตราหือ การออกแบบบรรจุภันท์ในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความแตกต่างและลดต้นทุน กลยุทธ์เชิงป้องกัน ประกอบด้วย 1) สำรวจความต้องการผลิตภันท์จากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภันท์ 2) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักฐานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการเงิน กลยุทธ์เชิงแก้ไข ประกอบด้วย 1) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อป้องกันฐานข้อมูลและพัฒนาผลิตภันท์ในอนาคต ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ TOWS Matrix (TOWS Matrix Analysis) และกำหนดกลยุทธ์

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Factor Analysis Summary: IFAS) การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External Factor Analysis Summary: EFAS)	จุดแข็ง (Strengths: S) S1 บุคคลในชุมชนมีความรู้ความสามารถพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง บุคคลให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน S2 วัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตหาได้ง่าย มีจำนวนมาก S3 รูปแบบของผลิตภัณฑ์ดอกไม้จันทน์ของกลุ่มชุมชนมีรูปแบบหลากหลายตามความต้องการของลูกค้า S4 กลุ่มชุมชนมีจัดทำผลิตภัณฑ์เพียงพอแก่ความต้องการของลูกค้า มีช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง มีการตลาดออนไลน์แก่ลูกค้าที่สั่งผ่านออนไลน์ได้ S5 การบริหารจัดการดำเนินงานของชุมชน มีการมอบหมายช่วยเหลือเกื้อกูลดำเนินงานร่วมกัน S6 สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดแผนการผลิตกรณีมีการสั่งสินค้าปริมาณ S7 สภาพทางการเงินของชุมชนมีความคล่องตัว มีการจัดบันทึกรายรับ-รายจ่าย	จุดอ่อน (Weaknesses: W) W1 ขาดการส่งเสริมการเข้าร่วมอบรมด้วยช่วงเวลาภาระหน้าที่หลัก W2 ต้องควบคุมแหล่งที่มาของวัตถุดิบ W3 ขาดการพัฒนานวัตกรรมด้านสินค้าและกระบวนการผลิต W4 ด้านราคาบางครั้งถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางที่มารับไปจำหน่ายขายต่อ รวมถึงลูกค้าต่อราคาสินค้า W5 ช่วงการแพร่ระบาดไวรัสโควิด19 ส่งผลกระทบทางการเงิน
โอกาส (Opportunities: O) O1 มีนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ O2 กระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชน O3 การขยายตัวด้านเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่ายE-Commerce	กลยุทธ์ SO (กลยุทธ์เชิงรุก) S3, S4, S6, O2, O3 สร้างรูปแบบของผลิตภัณฑ์ขยายเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง โดยนำเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่ายE-Commerce ตามกระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชนเพื่อขยายตลาด S1, S6, S6, O1, O3 ร่วมงานสัมมนา/อบรม สร้างเครือข่าย วางแผนให้สอดคล้องนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ	กลยุทธ์ WO (กลยุทธ์เชิงแก้ไข) W3, O1, O3 สร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจชุมชน/สถาบันการศึกษาที่ช่วยเหลือถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการตลาด W2, W4, O2 พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างตราหือ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความแตกต่างและลดต้นทุน

อุปสรรค (Threats: T) T1 ขาดงบประมาณสนับสนุนในระดับชุมชนท้องถิ่น T2 ขาดข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคแนวโน้มการใช้สินค้า T3 คู่แข่งขันรายอื่นจำนวนมากด้วยสินค้าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก T4 การชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจ T5 ขาดระบบป้องกันด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	กลยุทธ์ ST (กลยุทธ์เชิงป้องกัน) S3, T2 สำรวจความต้องการผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ S5, S6, T1 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นหลักฐานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการเงิน	กลยุทธ์ WT (กลยุทธ์เชิงรับ) W3, T5 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อป้องกันฐานข้อมูลและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคต
---	---	--

การกำหนดองค์ประกอบ/ตัวชี้วัดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ องค์ประกอบของผลการดำเนินงานขององค์กร (Organization Performance : OP) โดยการจัดทำการวัดผลเชิงสมดุล (Balanced scorecard) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการเงิน (Financial Perspective) ด้านลูกค้า (Customer Perspective) ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth Perspective) สาร (2553:248-249)

ภาพประกอบที่ 3 การจัดทำการวัดผลเชิงสมดุล (Balanced scorecard) ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์

ภาพที่ 3 จากการกำหนดตัวชี้วัดการวัดผลเชิงสมดุล (Balanced scorecard) ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ โดยมีตัวชี้วัดรวม 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ **มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective)** มีตัวชี้วัดการดำเนินงานตามกลยุทธ์รวม 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ยอดการจัดจำหน่ายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ E-Commerce 2) ยอดการจัดจำหน่ายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 3) รายได้จากการสร้างเครือข่ายถ่ายทอดองค์ความรู้ **มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective)** มีตัวชี้วัดการดำเนินงานตามกลยุทธ์รวม 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความพึงพอใจของผู้บริโภค **มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective)** มีตัวชี้วัดการดำเนินงานตามกลยุทธ์รวม 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ยอดการจัดจำหน่ายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ E-Commerce 2) รายได้จากการสร้างเครือข่ายถ่ายทอดองค์ความรู้ **มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth Perspective)** มีตัวชี้วัดการดำเนินงานตามกลยุทธ์รวม 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สมาชิกชุมชนนำความรู้มาพัฒนาถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกชุมชนท่านอื่นๆได้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพการณ์ของการดำเนินธุรกิจชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ จากข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทภายในด้วยแบบจำลอง PRIMO-F Analysis มาวิเคราะห์ผลรวมของค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักทั้งปัจจัยภายในพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 3.68 ส่วนข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอกทางธุรกิจ โดยใช้แบบจำลอง PEST Analysis มาวิเคราะห์ผลรวมของค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักทั้งปัจจัยภายในพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 3.52 ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้ สร้างรูปแบบของผลิตภัณฑ์ขยายเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง โดยนำเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่าย E-Commerce ตามกระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชนเพื่อขยายตลาด ร่วมงานสัมมนา/อบรม สร้างเครือข่าย วางแผนให้สอดคล้องนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ ในส่วนของผู้ประกอบการชุมชนควรสร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจชุมชน/สถาบันการศึกษาที่ช่วยเหลือถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการตลาด ผู้ประกอบการชุมชนส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างตราสัญลักษณ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความแตกต่างและลดต้นทุน สอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของทิชากร เกษรบัว และฉานนท์ ปิ่นเสม. (2561) พบว่าจัดทำตราสินค้าแสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และท้องถิ่นที่เป็นสากล สอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของจุติพร ฮักอิน, ธนาภรณ์ นิลโมทย์, สิริวรรณ สายอ่อง, & ชลลดา แสงมณีศิริสาธิตกิจ (2021) พบว่าการส่งเสริมถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้าง สอดคล้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกฤษณะ ดาราเรือง (2016) พบว่าพัฒนาตราสัญลักษณ์สินค้าและบรรจุภัณฑ์ สอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวรวิทย์ ประสิทธิ์ผล อรมน ปั่นทอง จุฑาทิพย์ พหลภาคย์และ ขวัญมิ่ง คำประเสริฐ (2563) พบว่าปัญหาทางการตลาด และการเรียนรู้และปรับตัวให้ทันตาม การพัฒนาของการตลาดออนไลน์

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนหลัง สถานิรทไฟศาลาธรรมสพน์ เมื่อผู้วิจัยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก นำผลการวิเคราะห์มา กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์ TOWS Matrix (TOWS Matrix Analysis) และกำหนดกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์แนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ คือ **กลยุทธ์เชิงรุก** ประกอบด้วย 1) สร้างรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ขยายเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง โดยนำเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนช่องทางการจัด จำหน่ายE-Commerce ตามกระแสผู้บริโภคนิยมสนใจสินค้าที่ผลิตจากชุมชนเพื่อขยายตลาด สอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวรวิทย์ ประสิทธิ์ผล อรมน ปั่นทอง จุฑาทิพย์ พหลภาคย์และขวัญ มิ่ง คำประเสริฐ (2563) พบว่าปัญหาทางการตลาด และการเรียนรู้และปรับตัวให้ทันตามการพัฒนา ของการตลาดออนไลน์ 2) ร่วมงานสัมมนา/อบรม สร้างเครือข่าย วางแผนให้สอดคล้องนโยบายและ มาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการ **กลยุทธ์เชิงแก้ไข** ประกอบด้วย 1) สร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจชุมชน/สถาบันการศึกษาที่ช่วยเหลือถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนา ผลิตภัณฑ์และแผนการตลาด 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างตราหยั้ห้อ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ในเชิง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความแตกต่างและลดต้นทุน สอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของทิชากร เกษรบัว และฉนวนนท์ ปิ่นเสม. (2561) พบว่าจัดทำตราสินค้าแสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของ ผลิตภัณฑ์และท้องถิ่นที่เป็นสากล **กลยุทธ์เชิงป้องกัน** ประกอบด้วย 1) สำรวจความต้องการ ผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ 2) จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นหลักฐานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการเงิน **กลยุทธ์ เชิงแก้ไข** ประกอบด้วย 1) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐ/ สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อป้องกัน ฐานข้อมูลและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคต นอกจากนี้ ยังสอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ จุติพร ฮกอิน, ธนาภรณ์ นิลโมทย์, สิริวรรณ สายอ่อง, & ชลลดา แสงมณีศิริสาธิตกิจ (2021) พบว่า การส่งเสริมถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้าง สอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวรวิทย์ ประสิทธิ์ผล อรมน ปั่นทอง จุฑาทิพย์ พหลภาคย์และ ขวัญมิ่ง คำประเสริฐ (2563) พบว่าปัญหาทางการตลาดและการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1) สำรวจความต้องการผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์
- 2) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นหลักฐานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการเงิน
- 3) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อป้องกันฐานข้อมูลและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากการสัมภาษณ์และกล่าวเกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการให้ผู้ประกอบการชุมชนมีส่วนร่วมงานสัมมนา/อบรมสร้างเครือข่าย
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกับการวางแผนของชุมชนให้สอดคล้องนโยบายและมาตรการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถแก่ผู้ประกอบการชุมชน
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณลงสู่ระดับชุมชนมากขึ้น
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อป้องกันฐานข้อมูลและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคต
- 5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจชุมชน/สถาบันการศึกษาที่ช่วยเหลือถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการตลาดแก่ผู้ประกอบการชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาศักยภาพและกำหนดกลยุทธ์แยกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ ดาราเรือง. (2016). การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันผลิตภัณฑ์ OTOP หมู่ฝอยกรอบโกเนียร์ ตำบลหนองกระโดน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. *Modern Management Journal*, 14(2), 67-78. แหล่งที่มา <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/stou-sms-pr/article/view/207667>
- จตุพร ฮกอัน, ธนาภรณ์ นิลโมทย์, สิริวรรณ สายอ่อง และชลลดา แสงมณีศิริสาธิตกิจ. (2021). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแกงแบบมีส่วนร่วมบนฐานทรัพยากรชุมชนกรณีศึกษากลุ่มสตรีทำเครื่องแกงบ้านหัวเกาะช้าง ตำบลปากแตระ อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการ*

- วิทยาลัยบริหารศาสตร์, 4(3), 96-110. แหล่งที่มา <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SASAJ/article/view/250919>.
- ฉันทชัย เจียรกุล.(2557). ปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC. วารสารนักบริหาร, 34 (1), 177-191. แหล่งที่มา <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/executivejournal/article/view/81168/64580>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต พรินท์.
- วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล, อรมน ปั่นทอง, จุฑาทิพย์ พหลภาคย์ และขวัญมิ่ง คำประเสริฐ. (2563). การพัฒนาศักยภาพการประกอบการธุรกิจชุมชน กรณีธุรกิจชุมชนหมู่บ้านเลิศอุบล เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์. 14(32), 125-140.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และวุฒิสักดิ์ พิศสุวรรณ. (2551). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท อีระฟิล์ม และโซเท็กซ์ จำกัด.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2555). หลักการตลาด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ท็อป.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2553). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จี.พี. โซเบอร์พรินท์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 จาก <https://www.nesdb.go.th/>.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2006). **Alignment: Using the balanced scorecard to create corporate synergies**. Harvard Business Press. (Online).
- Kotler, Philip.(2009). **Marketing Management**. 13th Edition. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- United Nations. (2019). **World Population Prospects 2019**. Department of Economic and Social Affairs (ระบบออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.un.org/development/desa/publications/world-population-prospects-2019-highlights.html>
- United Nations. (2019). **World Population Prospects 2019**. Department of Economic and Social Affairs (ระบบออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2563 จาก <https://population.un.org/wpp/Graphs/Probabilistic/POP/60plus/900>

แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน
ตำบลหนองข่า อำเภอกเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
Agro-tourism Extension in Bannongsanoh, Nongkha Sub-District,
Kasetsonboon District, Chaiyaphum Province

ชัยกุล วงษ์สำราญ¹ จินดา ขลิบทอง² และ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ³

Chaikul Wongsamran Jinda Klipthong and Chalernsak Tumhiran

Received: 19 July 2022; Revised: 8 August 2022; Accepted: 20 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองโสนต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน 4) ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน 5) วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสม ประชากร คือ คนในชุมชน 230 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 144 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย และเกษตรกรที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 26 คน ศึกษาทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติหาค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุเฉลี่ย 59 ปี สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพเกษตรกรรวม สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.2 คน คาดหวังให้มีรายได้เพิ่มขึ้น (2) ชุมชนเห็นว่าการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ด้านความเป็นเจ้าของ ความพร้อม ทรัพยากร กำหนดทิศทาง ริเริ่มพัฒนา และประเมินผล (3) ชุมชนเห็นว่ามีความรู้ระดับน้อย ด้านการบริหารจัดการ การรองรับ ให้บริการ และความพึงพอใจ 4) รูปแบบการจัดการควรเน้น ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ตลาด และการบริการ ส่วนเกษตรกร มีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมในระดับมาก คือ ทรัพยากรท่องเที่ยว และให้นักท่องเที่ยวเข้าใจประวัติความเป็นมา หวงแหวนในทรัพยากร และมีกลุ่มที่เข้มแข็ง มีศักยภาพการจัดการระดับมากที่สุด ด้านการบริหารจัดการบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภค มีปัญหาระดับมาก ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (5) มีความต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับมาก

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช E-mail: molattovong@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช E-mail: arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช E-mail: artoon@hotmail.com

จากสื่อบุคคล คือ ภาครัฐ สื่อสิ่งพิมพ์ คือ คู่มือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ วิดีโอ และอินเทอร์เน็ต ความต้องการวิธีการส่งเสริม คือ ฝึกปฏิบัติ และทัศนศึกษา

คำสำคัญ : ความต้องการการส่งเสริม, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

The objectives of this research were to 1) study economic and social data of farmers 2) study the participation of Ban Nong Sanoh community on agro-tourism 3) study potential in agro-tourism management of Ban Nong Sanoh 4) study appropriate form in agro-tourism management of Ban Nong Sanoh 5) analyze extension guideline on appropriate agro-tourism. The population of this study consisted of 2 groups: 230 people in community, the sample size of 144 people and 26 farmers who were the owner of agro-tourism business. Data were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, mean, maximum value, minimum value, standard deviation, ranking, and content analysis. The results of the research found out that (1) most of the people in the community were female, with the average age of 59 years old. They completed junior high school education, were farmers, had the average members in the household of 4.2 people, expected the increase of the income from the agro-tourism. (2) The people in the community thought that they would participate in agro-tourism management at the moderate level in the aspect of the feeling of ownership, the readiness, the benefit obtainment, the direction determination, the initiation, and the evaluation. (3) The people had potential in agro-tourism management at the low level regarding the management, the capacity, the service, and the attraction. 4) The form of agro-tourism management should focus on the tourism resources, marketing, and tourism service. The farmers who were owners of agro-tourism believed that they were ready for agro-tourism at the high level in tourism resources. Tourists understood the history of the tourist, the community was protective of resource, and the farmer group was strong at the highest level about the utility system maintenance. They faced with the problem in agro-tourism at the high level in the development of

agricultural products. 5) They wanted to receive the tourism extension at the high level from personal media which was governmental agencies, publication media which was manuals, and electronic media which were videos and internet. The methods of the extension that they wanted were practice and field trips.

Keywords: Need, extension, agro-tourism

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพและ มีความเกี่ยวกับการเกษตรเป็นหลัก จากยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่เน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้การเกษตรและ สถาบันการเกษตร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าการเกษตรตลอด การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ภาคการเกษตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการบริหารจัดการ ทรัพยากรเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง มีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน ให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและวางแผนทรัพยากร ช่วยให้ชุมชนสามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตร ภูมิปัญญาชุมชน อนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับธรรมชาติและเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ และสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติ

การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตร กรรมของชาวนาชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และทำให้เกิดประโยชน์ก่อ เกิดรายได้ต่อชุมชน เช่น เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น (ททท.) (2545)

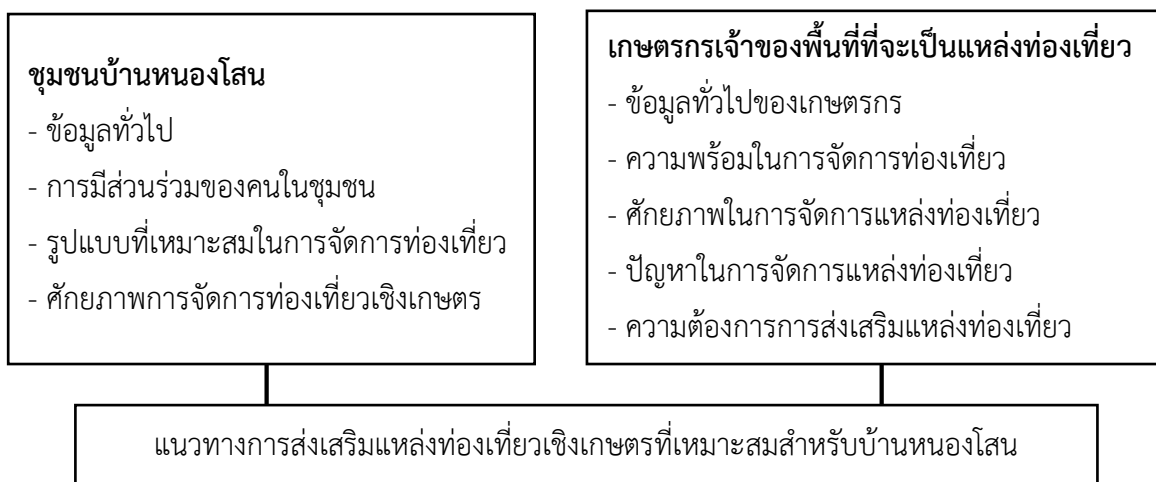
บ้านหนองโสน ตำบลหนองข่า อำเภอกเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ มีความอุดมสมบูรณ์ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยง สัตว์ และประมง เป็นต้น มีการรวมกลุ่มในรูปแบบขององค์กรเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี 2566 – 2570

เกษตรกรมีความต้องการเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ และอาชีพให้กับชุมชน และเป็นช่องทางในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ชุมชนมีความรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรบ้านหนองโสน ตำบลหนองข่า อำเภอกะเปอร์ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองโสนต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน
4. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน
5. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

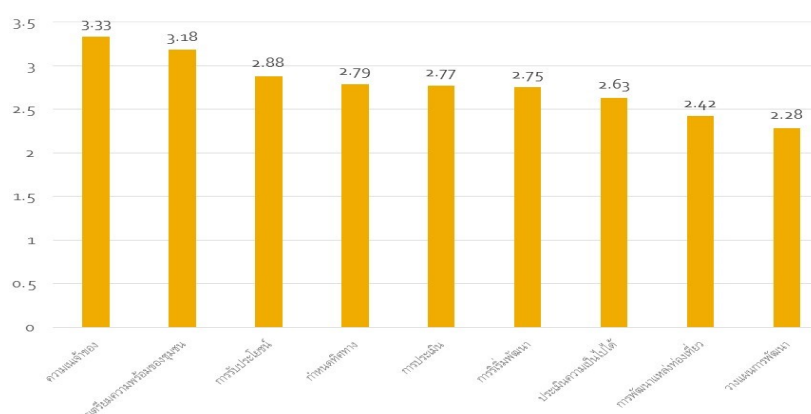
1. ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านหนองโสน

ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของคนในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.9 เป็นผู้หญิง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.1 เป็นผู้ชาย อายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 31.9 อายุเฉลี่ย 53 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่า มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวนคนในครัวเรือนเฉลี่ย 4.20 คน ประเภทของการทำการเกษตร คือ ทำนา คาดหวังที่จะให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มและต้องการที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนเกษตรกรในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง

ร้อยละ 76.0 เป็นผู้หญิง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.0 เป็นผู้ชาย ร้อยละ 40 มีอายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอาชีพเป็นเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อปี 119,230 บาท และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,935.83 บาท ประเภทของการทำการเกษตร คือ ทำนา คาดหวังที่จะให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบ้านหนองโสน

การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบ้านหนองโสน พบว่าคนในชุมชนให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านความรู้สึกเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว การรับประโยชน์ การกำหนดทิศทางของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การประเมินผล การริเริ่มพัฒนา และการประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยว

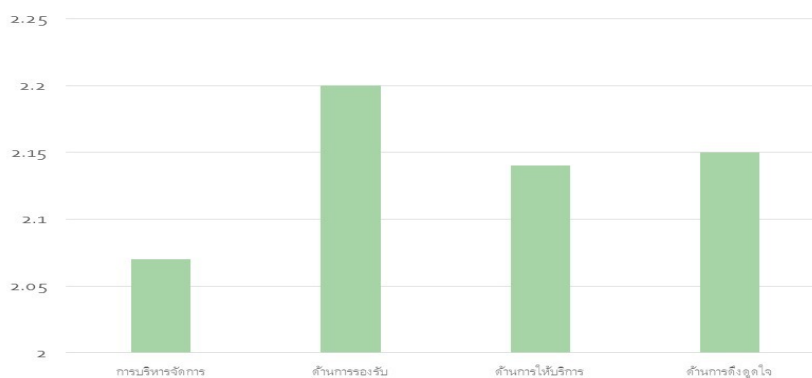
ภาพประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบ้านหนองโสน

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบ้านหนองโสน

ประเด็น	Mean	S.D.	แปลผล
การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	2.78	1.264	ปานกลาง
ความรู้สึกเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.33	1.343	ปานกลาง
การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว	3.18	1.959	ปานกลาง
การรับประโยชน์	2.88	1.308	ปานกลาง
การกำหนดทิศทางของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.79	1.100	ปานกลาง
การประเมินผล	2.77	1.105	ปานกลาง
การริเริ่มพัฒนา	2.75	1.236	ปานกลาง
การประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยว	2.63	1.226	ปานกลาง
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	2.42	1.028	น้อย
การวางแผนการพัฒนา	2.28	1.088	น้อย

3. ข้อมูลศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคนในชุมชนให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร ส่วนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตรกรให้ความคิดเห็นว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภค และระดับน้อย คือ ส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนา ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว คนในชุมชนมีความคิดเห็นว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย คือ การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์หรือผู้นำชมให้ บริการนักท่องเที่ยว การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนเกษตรกรให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ เส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และมีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสม สำหรับการท่องเที่ยว การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว คนในชุมชนให้ความคิดเห็นว่า อยู่ในระดับน้อย คือ การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์หรือผู้นำชมให้บริการนักท่องเที่ยว การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนเกษตรกรให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว และมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมให้บริการนักท่องเที่ยว การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คนในชุมชนให้ความคิดเห็นว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน คือ การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวและน่าสนใจ ส่วนเกษตรกรให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ด้านความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพธรรมชาติที่มีความสวยงาม การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวและน่าสนใจ ดังภาพประกอบที่ 3

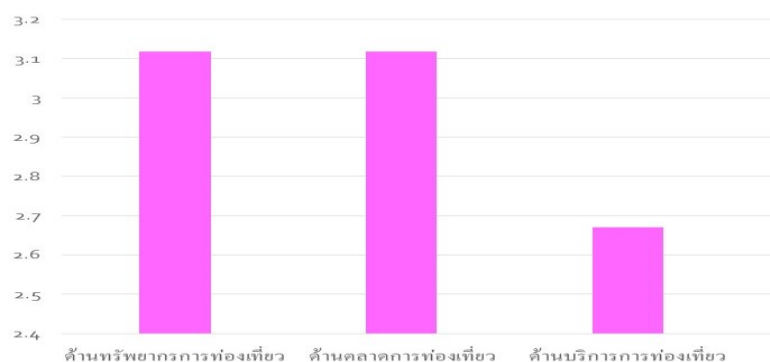
ภาพประกอบที่ 3 ศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน

ตารางที่ 2 ศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน

ประเด็น	Mean	S.D.	แปลผล
ศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.14	1.003	น้อย
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.07	1.082	น้อย
ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	2.20	1.164	น้อย
ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.14	.889	น้อย

4. รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คนในชุมชนมีความคิดเห็นว่า รูปแบบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย แหล่งวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความสวยงามของทัศนียภาพและภูมิทัศน์พื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คนในชุมชนคิดเห็นทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร กิจกรรมการเกษตรระยะสั้น การประชาสัมพันธ์ร้านจำหน่ายสินค้า และความเหมาะสมด้านราคาด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คนในชุมชนมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง คือ ด้านเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกและปลอดภัย จุดบริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่มัคคุเทศก์ ของชุมชนที่ให้แก่นักท่องเที่ยว มีลานจอดรถ และมีการบริการด้านความปลอดภัย และการจัดระบบในการบริการให้แก่นักท่องเที่ยวปัญหาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ภาพประกอบที่ 4 รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน

ตารางที่ 3 รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน

ประเด็น	Mean	S.D.	แปลผล
รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.83	1.094	ปานกลาง
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.11	1.061	ปานกลาง
ด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.92	1.075	ปานกลาง
ด้านบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.67	1.218	ปานกลาง
ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.15	.875	น้อย

5 ความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในชุมชนบ้านหนองโสน

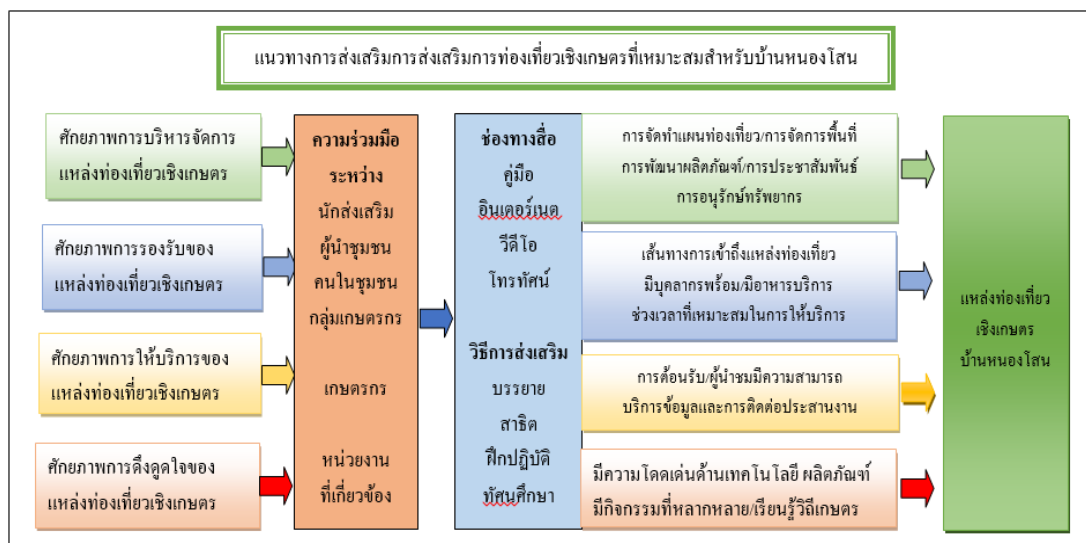
การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อบุคคล คือ ภาครัฐ จากสื่อสิ่งพิมพ์ คือ คู่มือ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โทรศัพท์อินเทอร์เน็ต และวิดีโอ กลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริม ระดับมากที่สุด คือ การทัศนศึกษา และการฝึกปฏิบัติการรับรองของแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อบุคคล คือ ภาครัฐ จากสื่อสิ่งพิมพ์ในระดับปานกลาง ได้แก่ แผ่นพับโปสเตอร์และคู่มือจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ตและวิดีโอกลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริม ระดับมาก ได้แก่ การทัศนศึกษาการฝึกปฏิบัติการบรรยายและการสาธิต กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อบุคคล คือ ภาครัฐ จากสื่อสิ่งพิมพ์ในระดับปานกลาง ได้แก่ คู่มือโปสเตอร์และแผ่นพับจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ตโทรศัพท์และวิดีโอกลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริม ระดับมาก ได้แก่ การทัศนศึกษา ฝึกปฏิบัติ สาธิตและบรรยาย กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อบุคคล คือ ภาครัฐ (3.88) จากสื่อสิ่งพิมพ์ในระดับปานกลาง ได้แก่ คู่มือ แผ่นพับ และโปสเตอร์ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ได้แก่ วิดีโอและอินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างต้องการวิธีการส่งเสริม ระดับมาก ได้แก่ การทัศนศึกษา การฝึกปฏิบัติการสาธิต และการบรรยาย

ตารางที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในชุมชนบ้านหนองโสน

เนื้อหาความต้องการการส่งเสริม	ความต้องการการส่งเสริม	ระดับความต้องการสื่อในการส่งเสริม									ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม			
		สื่อบุคคล			สื่อสิ่งพิมพ์			สื่ออิเล็กทรอนิกส์			บรรยาย	สาธิต	ฝึกปฏิบัติ	ทัศน
		เอกชน	รัฐบาล	แม่ทัพ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	โทรทัศน์	วิดีโอ	อินเทอร์เน็ต				
การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว	ต้องการ	3.07	4.15	2.88	3.46	3.23	2.88	3.76	4.19	4.30	4.11	4.15	4.23	4.50
		ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด
การรับรองของแหล่งท่องเที่ยว	ต้องการ	3.19	3.76	3.19	2.80	3.00	2.84	3.23	3.69	3.73	3.80	3.53	3.88	3.92
		ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว	ต้องการ	3.34	4.07	2.96	3.23	2.84	2.80	3.65	3.65	3.79	3.50	3.84	3.88	4.15
		ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
แหล่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	ต้องการ	3.00	3.88	3.00	3.11	2.96	3.03	3.38	3.57	3.53	3.57	3.61	4.07	4.07
		ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก

แนวทางการส่งเสริมการส่งเสริม

ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านหนองโสน อยู่ในระดับปานกลางในการดำเนินการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมสำหรับบ้านหนองโสน ศักยภาพที่ดำเนินการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและคนในชุมชนให้เพิ่มขึ้น จะแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมของบ้านหนองโสนนั้นจะต้องมีการทำงานร่วมกันในชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือจาก ผู้นำชุมชน คนในชุมชน เกษตรกร และบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ โดยใช้สื่อเข้ามาเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน คือ คู่มือ อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ และมีวิธีการส่งเสริม คือ ทัศนศึกษา และลงมือฝึกปฏิบัติ

ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดทำแผนการท่องเที่ยว การจัดการพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีมูลค่า และพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการประชาสัมพันธ์ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เส้นทางเข้าถึงต้องสะดวก มีความพร้อมด้านบุคลากร มีอาหารให้บริการ และมีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้บริการ ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการต้อนรับ การนำชมต้องมีผู้นำชมที่มีความสามารถ มีบริการข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวด้วย ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความโดดเด่น และหลากหลายในกิจกรรมทางการเกษตร ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตร่วมกับเกษตรกร มีเทคโนโลยี และผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง "แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านหนองโสน ตำบลหนองข่า อำเภอกะสมบุรณ์ จังหวัดชัยภูมิ" มีประเด็น ที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรและคนในชุมชนบ้านหนองโสน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง คนในชุมชนร้อยละ 56.9 เป็นผู้หญิง อายุเฉลี่ย 53 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวนคนในครัวเรือนเฉลี่ย 4.20 คน ประเภทของการทำการเกษตร คือ ทำนา คาดหวังที่จะให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มและต้องการที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเกษตรกรในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.0 เป็นผู้หญิง สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า มีอาชีพเป็นเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,935.83 บาท ประเภทของการทำการเกษตร คือ ทำนา มีประสบในการทำเกษตรมากกว่า 10 ปี ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อบุคคล คาดหวังว่าชุมชนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและต้องการให้พื้นที่ของตนเองเป็นจุดท่องเที่ยวเชิง ประโยชน์ที่ได้รับสูงสุด คือ สร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของคนในชุมชนบ้านหนองโสน พบว่า คนในชุมชนให้ความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ในด้าน ความรู้สึกเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว การรับประโยชน์ การกำหนดทิศทางของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การประเมินผล การริเริ่มพัฒนา และการประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราเมศ พรหมชาติ (2545) ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการศึกษาประเด็นการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยวรวมถึงความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. คนในชุมชนให้ความคิดเห็นว่า การเน้นรูปแบบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริภา มณีรัตน์ และจุฑาทิพย์ เฉลิมพล (2560) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมของเส้นทางสาย แม่ริม-สะเมิง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่โดยสามารถแบ่งรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามกิจกรรมหลักเกษตร คือ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเกษตรและป่าไม้ และการเกษตรผสมผสาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเส้นทางสายแม่ริม-สะเมิง มีจุดแข็ง คือ ทำธุรกิจครบครันมี

เครือข่าย ให้ความสนับสนุนงานในด้านต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของสายพันธุ์ ของผลิตภัณฑ์และบริการ และกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ในการโฆษณาเผยแพร่ทางระบบอินเทอร์เน็ต

4. ศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคนในชุมชนบ้านหนองโสน

คนในชุมชนให้ความคิดเห็นว่า ศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับน้อยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัย ของ จารุ วรรณ ศิธร และศักดิ์เกษม ปานะลาด (2564) ศึกษาเรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพไม่เพียงพอในหลายด้าน อาทิ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละช่วงวัย สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลกุดหว้ายังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม มีการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้นักท่องเที่ยวได้เข้าเที่ยวชม โดยมีเจ้าของสวน เป็นผู้นำชมบรรยายข้อมูลความรู้ต่าง ๆ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละกิจกรรมนักท่องเที่ยวจะได้ความรู้และประสบการณ์ที่แปลกใหม่นอกจากนั้น ยังมีการจำหน่ายผักในสวนเพื่อเป็นของฝาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เกษตรกรมีความคาดหวังว่าชุมชนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสามารถสร้างรายได้กับชุมชนและสนใจจะให้พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนโดยการให้ความรู้กับเกษตรกร ด้วยวิธีการร่วมมือกับชุมชนอย่างจริงจัง

1.2 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของคนในชุมชนบ้านหนองโสน ควรเน้นให้คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิง การกำหนดทิศทางของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีการจัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน การประเมินว่าชุมชนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไร สู่ขั้นการริเริ่มพัฒนา และการประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยว จากนั้นเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และขั้นตอนการรับประโยชน์จากการที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.2 คนในชุมชนควรเน้นรูปแบบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้คนในชุมชนมีรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย เช่น แหล่งวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตชุมชน สอดคล้องกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความสวยงามของทัศนียภาพและภูมิทัศน์ โดยการจัดการบริการให้พื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว

1.3 ในด้านศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคนในชุมชนบ้านหนองโสน อยู่ในระดับน้อย แต่ศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง ในการส่งเสริมควรเน้นที่เกษตรกร ในด้านความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4 ชุมชนบ้านหนองโสนที่มีอาชีพทำการเกษตร ส่วนใหญ่ทำนา ทำไร่ ทำสวน เกษตรผสมผสาน เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ และปลูกผักปลอดภัย ไม่มีการทำการเกษตรไม้ดอกไม้ประดับ การผลิตสินค้าหัตถกรรม ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และการแปรรูปด้านการเกษตร นักส่งเสริมจึงควรเข้าไปให้ความรู้และสนับสนุน ให้เกษตรกรมีกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลายโดดเด่น และสามารถเพิ่มอาชีพ รายได้ ให้ชุมชนในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยต่อไป

2.1 ควรเก็บและรวบรวมข้อมูลให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2.2 มีการขยายการศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับตำบลและอำเภอ เพื่อให้เกิดเครือข่ายและสร้างชื่อเสียงให้ชุมชน

2.3 ควรมีการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่จุดท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการเพื่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการพื้นที่ของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2545). **การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มนโยบายและพัฒนาระบบท่องเที่ยวเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- จินดา ขลิบทอง. (2556). **การวิจัยในงานส่งเสริมการเกษตร ในประมวลสาระวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จารุวรรณ ศิลธร, ศักดิ์เกษม ปานะลาด. (2564). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารการบริหารปกครอง** (Governance Journal), 10(2), 200-204.

- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, จินดา ขลิบทอง และเพชร ทวีวงศ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน. **วารสารวิจัย สมาคมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**, 11(1), 48-62.
- ชลธิชา พันธุ์สว่าง, เสรี วงษ์มณฑา, ขวลิ้ง ฅกลาง, กาญจน์ภา พงศ์พนรัตน์. (2564). การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว และปัจจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดราชบุรี. **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 4 (1), 40-44.
- ญาณิกรณ์ ธรรมโชติ. (2549). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเกษตรเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐพงษ์ ฉายประทีป. (2557). รูปแบบและกระบวนการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal**, 7(3), 310 – 321.
- ณัฐธิดา ห้าวหาญ. (2550). ความพร้อมของเกษตรกรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเกษตรในตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทศพล ถาวร. (2554) . ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านปางบง ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. (บัณฑิตวิทยาลัย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทพกร ณ สงขลา. (2553). รูปแบบการจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืนในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์. (2560). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา**. (หน่วยที่ 4, น. 4-41). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยเกริก. (2546). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาจัดทำแผนแม่บท เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวง (รายงานวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.
- วรวิมล รักดีบุรุษ. (2563). ปัญหาและศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนของบ้านดอนซาก ตำบลห้วยสูง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท. **วารสารพัฒนศาสตร์**, 3(1), 46-48
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย. (2542). รายงานขั้นสุดท้ายของการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
The Development of activities package for creating crafts with natural
materials in Career Learning Subject Group (Artificial work)
For Prathomsuksa 5 students

สุดารัตน์ ณัฐติรัตน์¹

Sudarat Nattirat

Received: 22 July 2022; Revised: 18 August 2022; Accepted: 30 August 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติและ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 43 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.72/82.50 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม, สร้างสร้งงานประดิษฐ์, วัสดุธรรมชาติ

¹ ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันท์อุทิศ) E-mail: ed.silpa@gmail.com เบอร์โทร 081-9879479

Abstract

The purposes of this study were: 1) to develop a activities package for creating crafts with natural materials based on the standard criterion set at 80/80; 2) to compare the students learning achievement before and after learning through a Learning Activities Package for creating crafts with natural materials 3) to explore the students satisfaction towards learning through a activities package for creating crafts with natural materials. The samples of this study were 43 for prathomsuksa 5/3 students. The research instruments were a activities package for creating crafts with natural materials, achievement test, and satisfaction questionnaire. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation, and dependent samples t-test. Research findings were as follows: 1. The activities package for creating crafts with natural materials had an efficiency of 81.72/82.50 which was higher than criterion set at 80/80. 2. The students who learning achievement by using a learning activities package for creating crafts with natural materials after learning had higher achievement than before learning at the .01 level of statistical significance. And 3. the satisfaction of the students towards the activities package for creating crafts with natural materials as a whole was at a high level.

Keyword : Activities Package, creating crafts, natural materials

บทนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างพอเพียงและมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551: 1) งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติเป็นงานหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สาระสำคัญเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัวเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ในสภาพเศรษฐกิจพอเพียง และการอาชีพที่เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ เพราะสภาพทั่วไปของสังคมไทย

มีสภาพกำลังเปลี่ยนผ่านจากสังคมเกษตรไปสู่สังคมเมือง สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับที่สามารถซื้อหาได้จากร้านค้าหรือห้างสรรพสินค้านักเรียนจึงขาดทักษะในงานฝีมือหรืองานประดิษฐ์ จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักประดิษฐ์โดยการจัดการเรียนรู้พัฒนาคุณลักษณะ ทักษะของนักคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจในงานประดิษฐ์ การจัดโอกาสและประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการค้นพบวิธีการ รูปแบบ นำเครื่องมือ เทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ สิ่งประดิษฐ์ที่คิดค้นมาต้องใช้งานง่าย ราคาถูก และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง

โรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันทอุทิศ) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชาชนในพื้นที่ส่วนมากเป็นเกษตรกร ทำนา ไร่หญ้า บ่อเลี้ยงปลา สวนผลไม้และหัตถกรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนผูกพันอยู่กับธรรมชาติและสายน้ำ เขตคลองสามวาสามารถรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในระดับดีเยี่ยม (ศูนย์การศึกษาณาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองสามวา. ม.ป.ป.: 13-14) การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันทอุทิศ) จึงเกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม และการประกอบอาชีพของคนในชุมชน อาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานหัตถกรรมของคนในชุมชนที่สำคัญ คือ การทำหัวโขน เครื่องหนังปลากระเบน หรือหนังจระเข้ ผ้าไหม จิตรกรรมผ้าไทยและอื่น ๆ ด้วยบริบทของท้องถิ่นในสังคมไทยมีความแตกต่างกัน แต่ละท้องถิ่นมีความรู้บางอย่างที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นโดยองค์ความรู้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมได้ ประกอบกับนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรที่กำหนดให้มีการรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเรื่องเกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้งานประดิษฐ์ของโรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันทอุทิศ) นั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่มักเกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งวิธีการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาตามหนังสือเรียน เนื้อหางานประดิษฐ์เป็นการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ทั่วไป วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องซื้อจากร้านค้า และไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน การประดิษฐ์อื่นๆ ก็มีตำราและเอกสารเพื่อการค้นคว้าน้อย ส่วนใหญ่เป็นงานประดิษฐ์ระดับที่สูงขึ้นทั้งมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาตลอดจนแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชนเริ่มหายาก แม้ทำงานประดิษฐ์จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนก็ตามแต่การจะทำให้เด็กเกิดความสนใจมีความเข้าใจเนื้อหาสาระอย่างถ่องแท้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้นเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวครูผู้สอนต้องแสวงหากระบวนการเรียนรู้ที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้มีความสนใจ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ในสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น นอกจากการจัดการกระบวนการ

เรียนรู้ที่เหมาะสมแล้วการจัดหาสื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง

ชุดการสอน (instructional package) เป็นสื่อการสอนที่ใช้กันมาแต่ดั้งเดิม บางกรณีใช้คำว่า ชุดการเรียนรู้หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความคิดที่ว่า เป็นสื่อการเรียนที่ให้ครูเป็นผู้ใช้ ดังนั้น นักการศึกษาจึงเปลี่ยนใช้คำว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดกิจกรรมแทนเพื่อเน้นแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้สื่อในชุดการสอนที่เป็นชุดของสื่อประสมเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมโดยการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ ให้ผู้เรียนศึกษาจากประสบการณ์ทั้งหมด (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542: 27) ทั้งนี้การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความคิด ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะต่างๆ ได้ในเวลาเดียวกัน ได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะองค์รวมซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐาน

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย**1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันท์อุทิศ) จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 201 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันท์อุทิศ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 43 คน

2. เนื้อหาในการวิจัย

เนื้อหาในการวิจัย เป็นเนื้อหาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำมากำหนดขอบเขตเนื้อหาเป็นชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 10 เรื่อง ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การเตรียมเปลือกหอยเชอรี่
2. ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การประดิษฐ์ที่ทับกระดาษจากเปลือกหอยเชอรี่
3. ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การประดิษฐ์ของที่ระลึกจากเปลือกหอยเชอรี่
4. ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การประดิษฐ์โมบายจากเปลือกหอยเชอรี่
5. ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การเตรียมกากกล้วย
6. ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง การประดิษฐ์กล่องทิชชูจากกากกล้วย
7. ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง การประดิษฐ์กล่องอเนกประสงค์จากกากกล้วย
8. ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง การเตรียมรังไหม
9. ชุดกิจกรรมที่ 9 เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากรังไหม
10. ชุดกิจกรรมที่ 10 เรื่อง การประดิษฐ์พวงมาลัยจากรังไหม

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม และความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย**1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันท์อุทิศ) จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 201 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันทอุทิศ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 43 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยที่นักเรียนทุกห้องมีผลการเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากโรงเรียนได้จัดนักเรียนแต่ละห้องแบบละความสามารถของนักเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 เล่ม

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการสอน 17 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้สร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรม และแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมระยะเวลา 17 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

4. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ใช้สูตร E_1/E_2
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้สถิติที (t-test)
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	8.17	0.85	81.72
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	33.00	2.37	82.50

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	43	22.86	3.17	8.84	.000
หลังเรียน	43	33.00	2.37		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. หัวข้อเรื่องมีความชัดเจน	4.53	0.67	มากที่สุด
2. คำแนะนำการใช้ชัดเจน	4.41	0.79	มาก
3. ปกและส่วนประกอบภายในเล่มสวยงามน่าอ่าน	4.28	0.96	มาก
4. การจัดลำดับหน้าถูกต้องและสะดวกในการค้นหา	4.53	0.72	มากที่สุด
5. รูปเล่มมีความเหมาะสม	4.66	0.55	มากที่สุด
6. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.25	1.08	มาก
7. เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม	4.44	0.80	มาก
8. ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้มากขึ้น	4.53	0.62	มากที่สุด
9. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการปฏิบัติงานมากขึ้น	4.41	0.79	มาก
10. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.53	0.72	มากที่สุด
11. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวางแผนขั้นตอน	4.63	0.61	มากที่สุด
12. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระได้มากยิ่งขึ้น	4.50	0.80	มาก
13. ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เรียนตามความต้องการ	4.25	0.95	มาก
14. ช่วยให้นักเรียนทราบผลการเรียนทันทีหลังเรียนจบในเรื่องนั้น	4.59	0.67	มากที่สุด
15. ช่วยให้นักเรียนสามารถย้อนกลับมาศึกษาเนื้อหาที่ไม่เข้าใจได้	4.66	0.60	มากที่สุด
16. ช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น	4.66	0.55	มากที่สุด
17. ช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.56	0.67	มากที่สุด
18. ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น	4.53	0.76	มากที่สุด
19. นักเรียนเกิดความสนุกสนานในการปฏิบัติงาน	4.47	0.80	มาก
20. นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.72	0.52	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.51	0.75	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.72/82.50 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุ จากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุ จากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.75)

อภิปรายผล

1. ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.72/82.50 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่าชุดการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การวิจัยสอดคล้องกับจินตนา สมศิลป์ และพรสิริ เอี่ยมแก้ว (2560: 155) เรื่องการพัฒนาชุดการสอน วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง อาหารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.20/82.25 สมบูรณ์ พันธุ์ (2560: 86-87) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะงานประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญประยุกต์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 85.10/82.57 รวิพัทธ์ นิลพัฒน์ และคณะ (2563: 279) เรื่อง การใช้ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องการดูแลรักษากายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.94/80.00 เนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน การพัฒนา มีรายละเอียดการอธิบายดังนี้

1.1 ชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการ และขั้นตอนจัดทำอย่างเป็นระบบตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่สำคัญที่เริ่มจากวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดคูบอน (วัฒนานันท์อุทิศ) ชุดกิจกรรม หรือชุดการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) งานประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ และวัสดุจากธรรมชาติ การสร้างและพัฒนา ชุดกิจกรรม ตลอดจนศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา ชุดกิจกรรมยังผ่านการ ตรวจสอบแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของ

ชุดกิจกรรม (E_1/E_2) โดยการทดลอง 3 ครั้ง กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเล็ก กลุ่มกลาง และกลุ่มใหญ่ บันทึกผลการใช้ และนำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จนได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดก่อนนำไปสอนจริง ชุดกิจกรรมเป็นเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงาน ชุดกิจกรรมไม่ได้จัดทำขึ้นสำหรับให้นักเรียนใช้ตามลำพัง แต่ใช้สำหรับครูในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม ช่วยให้นักเรียนศึกษา และทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอนทีละเล็กละน้อยตามลำดับจนเกิดการเรียนรู้สิ่งที่กว้างขวางขึ้น ทั้งนี้ชุดกิจกรรมจัดว่าเป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยากจนเกินไปเพราะมีลักษณะและองค์ประกอบคล้ายกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติที่นักเรียนคุ้นเคย ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดี

1.2 ชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นผู้วิจัยเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ และการวัดและประเมินผล โดยได้พัฒนาตามขั้นตอนดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน แยกเป็นวัตถุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบท หรือหน่วยการเรียนรู้ 2) เขียนวัตถุประสงค์เฉพาะ หรือสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนทำหลังจากจบบทเรียนแล้ว 3) จัดเตรียมเนื้อหา และกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 4) วิธีการประเมินผล เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ 5) แจ้งผลให้นักเรียนทราบว่าตนทำได้มากน้อยเพียงใด และพยายามแนะนำหรือช่วยเหลือนักเรียนที่ทำไม่ได้ และ 6) ประเมินผลอีกครั้งว่า นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2559: 289)

1.3 ชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ได้พัฒนาขึ้นตามหลักวิชาการ นักวิชาการเสนอแนะปัญหาการทำชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ไว้กล่าวคือชุดกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการประยุกต์เนื้อหาและคำอธิบายรายวิชาตามความยากง่าย หรือความเหมาะสมกับเวลาและระดับชั้นที่สอน เขียนวัตถุประสงค์เป็นเชิงพฤติกรรม และหลากหลายที่สามารถวัดและประเมินได้ ข้อสอบเหมาะสมสามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างแท้จริง วิธีการสอนใช้รูปแบบที่หลากหลาย สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมและทันสมัย มีการสรุปและประเมินผล เนื้อหาของชุดกิจกรรมแต่ละเล่มมีเนื้อหาถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียน (นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ. 2553: 79-81)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสร้งงานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้ เป็นผลมาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบองค์รวมการพัฒนา

ศักยภาพของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สำคัญการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมมีการกำหนดกิจกรรมไว้อย่างชัดเจนองค์ประกอบของการเรียนรู้แต่ละเรื่องได้ถูกระบุไว้ในชุดการสอนนั้นตามลำดับขั้นของการเรียนรู้หรือการสอนของครู นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการจัดเตรียมการจัด การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ (active learning) โดยผู้วิจัยได้มีโอกาสดึกษาหาความรู้เรื่องหลักสูตรการงานอาชีพ งานประดิษฐ์ การผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ การผลิตและจัดหาสื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลอย่างละเอียดทุกแง่มุมทำให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมสามารถส่งเสริมนักเรียนเกิดความรู้อย่างครบถ้วน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ ค้นหาและปรับปรุงข้อบกพร่องระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีทักษะปฏิบัติงาน นอกจากนี้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จัดทำขึ้นโดยเน้นความสำคัญทางด้านรูปแบบมากกว่าเนื้อหา เป็นรูปแบบที่สร้างความสนใจ หรือสร้างความประทับใจให้แก่ผู้เรียน (จินตนา ไบกาชุยี่. 2542: 61) แตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียนปกติหรือสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นๆ ที่จะมุ่งเน้นความสำคัญของเนื้อหามากกว่ากิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการวิจัยของน้ำค้าง ยี่สุนซ้อน (2557: 134-135) เรื่องชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผีเสื้อน้อยเกาะตุ้ยน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคลองบ้านพร้าว พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 สมทรง เอี่ยมไธสง (2557: 107-110) ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนเรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้โดยใช้ใบไม้ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานประดิษฐ์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 12 ข้อ และระดับมาก 8 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมาคือรูปเล่มมีความเหมาะสม และช่วยให้นักเรียนสามารถย้อนกลับมาศึกษาเนื้อหาที่ไม่เข้าใจได้ ช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ที่มีค่าคะแนนเท่ากันตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมบูรณ์ พันธุ์ (2560: 86-87) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะงานประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญประยุกต์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รวิพัชร นิลพัฒน์ และคณะ (2563: 279) ได้ศึกษาผลการใช้ชุด

การสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การดูแลรักษากันของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การศึกษาพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนนำชุดกิจกรรมไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมและคู่มือครูให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้สามารถใช้ออกสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด
2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา เวลาเรียน และสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและชุมชน
3. ครูผู้สอนอาจจะปรับเนื้อหา กิจกรรม หรือเวลาการปฏิบัติกิจกรรมในเอกสารประกอบการเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อค้นพบจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีข้อควรปรับปรุงคือ ควรเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนากระบวนการคิดให้มากขึ้น โดยผู้เรียนอาจดัดแปลงผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากที่ครูผู้สอนกำหนดได้ ดังนั้นควรนำทักษะกระบวนการคิดมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างลึกซึ้งทางหนึ่ง
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนาชุดการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยที่หลากหลายหรือการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมโดยใช้การวิจัยและพัฒนา (R&D) ในเรื่องอื่นๆ หรือสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นๆ หรือเพิ่มตัวแปรอื่นในการศึกษา เช่น นวัตกรรม อายุ เพศ ขนาดโรงเรียน ที่ตั้งโรงเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ไบกาซุย์. (2542). *การทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บุรพาสาส์น.
- จินตนา สมศิลป์ และพรสิริ เอี่ยมแก้ว. (2560). “การพัฒนาชุดการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง อาหารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์* 12 (34): 155-167; มกราคม-เมษายน.

- นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ. (2553). การเขียนผลงานทางวิชาการและบทความ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- น้ำค้าง ยี่สุนซ้อน. (2557). “ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ผีเสื้อน้อยเกาะตุ๋เย่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคลองบ้านพร้าว เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1,” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทวีพัชร นิลพัฒน์ และคณะ. (2563). “ผลการใช้ชุดการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การดูแลรักษาบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม 15 (2): 279-290; มกราคม-มิถุนายน.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองสามวา. (ม.ป.ป.). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้การพัฒนาสังคม รายวิชา สค23117 คลองสามวานำเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตคลองสามวา.
- สมทรง เอี่ยมไธสง. (2557). “ผลการใช้ชุดการสอนเรื่องการประดิษฐ์ดอกไม้โดยใช้ใบไม้ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมบูรณ์ พันธุ์. (2560). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะงานประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญประยุกต์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 6 (2): 86-98; กรกฎาคม-ธันวาคม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการทำเครื่องจักสานผักตบชวาและหวาย
กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย
ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง

Cost and return analysis of water hyacinth and rattan wickerwork :
a case study of the water hyacinth and wicker community enterprise,
Ban Ri Subdistrict, Ang Thong Province

ศิริมา แก้วเกิด¹ ภคพล สุนทรโรจน์² ปรางทิพย์ สุขเจริญดีแท้³ และไสว เทศพันธ์⁴
Sirima Kaewkwd Pakaphon Soonthonrot Prangtip Sukcharoendeetae and Sawai Tedpun

Received: 1 August 2022; Revised: 21 August 2022; Accepted: 1 September 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการทำเครื่องจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านหนองรี จังหวัดอ่างทอง ต้นทุนการผลิตรวมผลิตภัณฑ์ผักตบชวา จำนวน 175,349.58 บาท ส่วนผลิตภัณฑ์จากหวายต้นทุนการผลิตรวมจำนวน 1,487,635.51 บาท เมื่อการเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารของการผลิตภัณฑ์ผักตบชวาและหวาย ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา พบว่า รายได้จากการขายผักตบชวา เฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 264,600.00 บาท ต้นทุนขายเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 175,349.58 บาท กำไรขั้นต้นต่อปี 89,250.42 บาท และมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 77,123.70 บาท ส่วนผลิตภัณฑ์หวายมีรายได้จากการขายเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 1,920,000.00 บาท ต้นทุนขายเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 1,487,635.51 บาท กำไรขั้นต้นต่อปี 432,364.49 บาท และมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 418,891.21 บาท จุดคุ้มทุนของผลิตภัณฑ์ผักตบชวา ขนาดเล็ก เท่ากับ 80.00 หน่วย ขนาดกลาง เท่ากับ 63.00 หน่วย ขนาดใหญ่ เท่ากับ 53.00 หน่วย ผลิตภัณฑ์หวาย ขนาดเล็ก เท่ากับ 61.00 หน่วย ขนาดกลาง เท่ากับ

¹ รองศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

E-mail: sirima.k@rmutsb.ac.th

² อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

E-mail: pakaphon.s@rmutsb.ac.th,

³ นักศึกษาปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

⁴ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ E-mail: sawai.t@rmutsb.ac.th

82.00 หน่วย ขนาดใหญ่ เท่ากับ 62.00 หน่วย สรุปได้ว่า ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต มีการขึ้นลดของราคาหวายและผักตบชวา ทำให้การกำหนดราคาในแต่ละช่วงเวลาไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับต้นทุนของหวายและผักตบชวา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการใช้ประกอบการ ตัดสินใจในการลงทุนและใช้เป็นข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจต่อไป

คำสำคัญ : ต้นทุน, ผลตอบแทน, ผลกระทบเครื่องจักสาน

Abstract

The purposes of the research were to study the cost and returns between product of water hyacinth and rattan wickerwork in Ban Ri Subdistrict, Ang Thong Province, interviews with sample groups of the community enterprise group weaving water hyacinth and rattan wickerwork in Ban Nong Ri Subdistrict, Ang Thong Province. The total cost of water hyacinth is 175,349.58 baht and rattan wickerwork is 1,487,635.51 baht. When comparing incomes expenses and administrative expenses of products found the average annual sales revenue of water hyacinth is 264,600.00 baht the average annual cost of sales is 175,349.58 baht the annual gross profit is 89,250.42 baht and the average net income is per year is equal to 77,123.70 baht, the rattan wickerwork income from selling boxes made from rattan averages per year is 1,920,000.00 baht per month the average cost of sales per year is 1,487,635.51 baht gross profit per year 432,364.49 baht and average annual net profit is 418,891.21 baht. Break – even point of small water hyacinth products is 80.00 units, medium units are 63.00, large units equal to 53.00 units, small rattan products are 61.00, medium units are 82.00, large units equal to 62.00 units. In conclusion, direct raw material costs Labor costs and production costs There is an increase in the price of rattan and vegetables falling Java. Causing the pricing in each period to be different depending on the cost of rattan and water hyacinth Which the results from this study will be very useful in the operation Make investment decisions and continue to use it as information for those involved or interested parties.

Keyword : Cost , Return, Wicker Products

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาล ได้ใช้นโยบายการสร้างรายได้ให้กับประชาชน โดยได้จัดทุกจังหวัดได้ดำเนินการสนับสนุนให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาการพัฒนาสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ เพื่อที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วสิ่งหนึ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการคือ การผลักดันนโยบายจากรากหญ้าสู่รากแก้ว ซึ่งให้ความสำคัญในการมุ่งเสริมสร้างศักยภาพสินค้าและมูลค่าเพิ่มในการผลิตและบริการ โดยการผลิตหรือจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ด้วยการต่อยอดทักษะภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อเกิดความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ สามารถพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นให้สามารถจำหน่ายทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ (กรมพัฒนาชุมชน, 2561) โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล ที่แถลงต่อรัฐบาลไทย มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้และประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพด้วยการดำรงรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น

ในการการบริหารต้นทุนองค์กรต้องมีการวิเคราะห์ทั้งในเรื่องของสินทรัพย์ หนี้สินส่วนของผู้เจ้าของรวมถึงผลตอบแทนให้มีศักยภาพสูงที่สุดในการปฏิบัติงาน โดยใช้ต้นทุน ค่าใช้จ่ายที่ยืดหยุ่น และผันแปรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (ธีรพล แซ่ตั้ง, 2556) การบริหารต้นทุนคือการพยายามลดค่าใช้จ่ายทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้เร็วที่สุดในรูปของตัวเลขค่าใช้จ่ายที่ลดลงทันที แต่การลดค่าใช้จ่ายอาจจะส่งผลเสียกับคุณภาพของสินค้า – บริการที่ลูกค้าจะได้รับก็เป็นได้ ดังนั้น การบริหารต้นทุนอาจจะไปได้ทั้งสองแนวทาง คือ ลดต้นทุนโดยไม่กระทบกับคุณภาพสินค้าและบริการหรือการเพิ่มคุณภาพและภาพลักษณ์ให้กับสินค้าและบริการเพิ่มราคาขาย โดยวิธีการบริหารต้นทุนทั้งสองแนวทางจะทำให้ผู้ประกอบการได้รับกำไรสุทธิที่มากขึ้น ในขณะเดียวกันผู้บริโภคก็จะไม่ได้รับสินค้าและบริการที่แย่ลงกว่าเดิม (อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2559)

ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง เป็นสังคมเกษตรกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ส่วนใหญ่ทำจากวัสดุพื้นฐานที่หาขึ้นอย่างง่าย ไม่ซับซ้อน ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นที่พบจะใช้วัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติในการผลิต เช่น หวาย ผักตบชวา ไม้ไผ่ ดินธรรมชาติ ดินกอก หล้าแฝก เป็นต้น ปัจจุบันผู้ผลิตได้นำวัสดุในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องจักสาน ผ้าทอมือ เพอร์นิเจอร์ไม้ ตะกร้า กระเป๋า กล้องเสื้อ เป็นต้น การจักสานเป็นลักษณะงานที่มีความสัมพันธ์กับมนุษย์และเป็นงานหัตถกรรมที่เก่าแก่มี

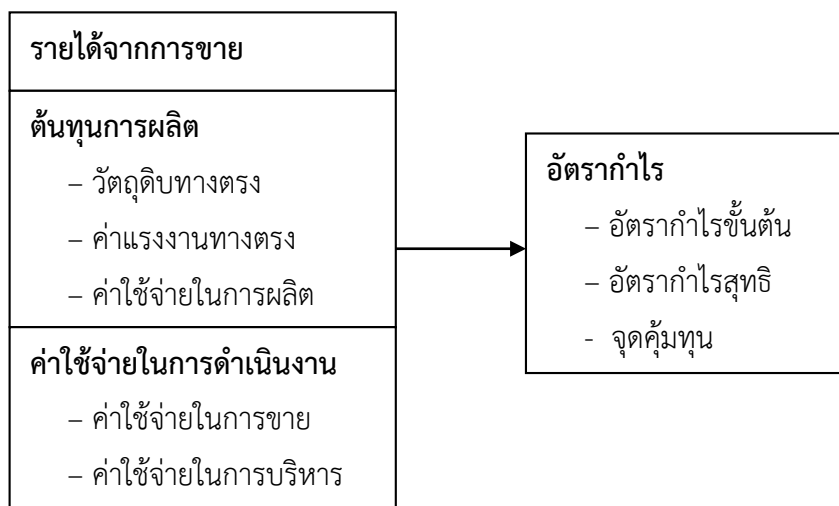
มาหลายชั่วอายุคน ทำเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับการดำรงชีวิต มีการพัฒนารูปแบบให้สวยงาม ขึ้นอยู่กับความคิดผู้ผลิต เพราะในอดีตผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ ผักตบชวา หวาย จะทำสำหรับไว้ใช้ในครัวเรือนและจับสัตว์ไม่ได้ทำไว้เพื่อจำหน่าย ปัจจุบันรัฐบาลได้มีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญามาสร้างมูลค่าเพิ่ม จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้แต่ละชุมชนคิดที่จะทำผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อจำหน่ายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบ มีวิวัฒนาการทางด้านการผลิต เป็นผลมาจากการเรียนรู้ ทักษะและความชำนาญ ทำให้สร้างสรรค์ดัดแปลง แต่ง เติม เพิ่มและลดรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งทางด้านการใช้สอยและความงาม

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนมีความสนใจที่จะศึกษา การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการทำเครื่องจักสานผักตบชวาและหวาย กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นทางเลือกและเป็นต้นแบบให้กับกลุ่มในการพัฒนาต่อยอดเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นการรักษา ภูมิปัญญาให้คงอยู่ สามารถเป็นอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ ซึ่งผลจากการศึกษาที่ได้ใช้เพื่อเป็นแนวทางที่จะสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนจักสานผักตบชวาและหวายให้ดีขึ้นและเป็นข้อมูลในการตั้งราคาสินค้า ให้สามารถสร้างความ ได้เปรียบและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงพัฒนาลดต้นทุนการผลิตและรักษาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวตามแบบหรือลวดลายที่ทำสืบต่อกันและดำรงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้านต้นทุนการผลิตและผลการตอบแทนจากการผลิตจักสานจากผักตบชวาและหวาย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวา และหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ออกแบบขึ้นมาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของการศึกษาและกรอบที่กำหนดขึ้น โดยมีข้อความที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย คำถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการกระบวนการผลิตจักสานผักตบชวาและหวาย ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต รายได้ และผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาและหวาย ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคทั้งจากด้านกระบวนการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาและหวาย ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ในการสร้างเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ทำการทบทวนวรรณกรรมโดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลตอบแทน

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรมมาแล้วเบื้องต้นเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน

2.3 นำแบบแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษา เพื่อให้มีความถูกต้องและครอบคลุมมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขอหนังสือรับรองเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือรับรองเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ยื่นต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง โดยและรอรับแบบสอบถามคืนทันทีด้วยตัวเอง

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ

4. สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ((Descriptive Method) ซึ่งจะใช้ตารางเพื่อเป็นการอธิบายสภาพกระบวนการผลิต ปริมาณการผลิต ต้นทุนการผลิต และการใช้ปัจจัยการผลิตของผู้ผลิตจักสานผักตบชวาและหวาย

4.2 อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

4.2.1 อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)

$$\begin{aligned}\text{อัตรากำไรขั้นต้น} &= \frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \\ &= \%\end{aligned}$$

4.2.2 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) เป็นอัตราส่วนที่แสดงว่า ขาย 100 บาท มีกำไรสุทธิเท่าไร

$$\begin{aligned}\text{อัตรากำไรสุทธิ} &= \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \\ &= \%\end{aligned}$$

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method)

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของการผลิตผลิตภัณฑ์ผักตบชวาและหวาย

รายการ	จำนวน (หน่วย)	ร้อยละ
ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ขนาดเล็ก	180.00	15.79
ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ขนาดกลาง	180.00	15.79
ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ขนาดใหญ่	180.00	15.79
รวมผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา	540.00	47.37
ผลิตภัณฑ์จากหวาย ขนาดเล็ก	120.00	10.53
ผลิตภัณฑ์จากหวาย ขนาดกลาง	240.00	21.05
ผลิตภัณฑ์จากหวาย ขนาดใหญ่	240.00	21.05
รวมผลิตภัณฑ์จากหวาย	600.00	52.63
รวมทั้งหมด	1,140.00	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า การผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหวาย ตำบลบ้านไร่ จังหวัดอ่างทอง ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์จากหวาย จำนวน 600.00 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 52.63 และ ผลิตภัณฑ์จากหวาย จำนวน 540.00 หน่วย คิดเป็นร้อยละ 47.37

ตารางที่ 2 สรุปเปรียบเทียบต้นทุนในการผลิตผลิตภัณฑ์ผักตบชวาและหวายจำแนกตามประเภทของต้นทุนการผลิต

รายการ	ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา		ผลิตภัณฑ์จากหวาย	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง				
ผักตบชวา	27,000.00	15.40		
หวาย			384,000.00	25.81
โครงไม้สัก			459,264.00	30.87
รวมต้นทุนค่าวัตถุดิบทางตรง	27,000.00	15.40	843,264.00	56.68
ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง				
ค่าแรงงานทางตรง	81,000.00	46.19	570,000.00	38.32
รวมต้นทุนค่าแรงงานทางตรง	81,000.00	46.19	570,000.00	38.32

ค่าใช้จ่ายการผลิต				
วัตถุดิบทางอ้อม	37,672.29	21.48	41,398.80	2.78
ค่าแรงงานทางอ้อม	5,684.40	3.24	6,315.60	0.42
ค่าน้ำประปา	1,136.88	0.65	1,263.12	0.08
ค่าไฟฟ้า	8,526.60	4.86	9,473.40	0.64
ค่าซ่อมแซม	1,136.88	0.65	1,263.12	0.08
ค่าเสื่อมราคา	1,037.39	7.53	1,152.66	1.00
รวมค่าใช้จ่ายในการผลิต	55,194.44	38.41	60,866.70	5.00
รวมต้นทุนการผลิต	163,194.44	100.00	1,474,130.70	100.00

*หมายเหตุ ค่าเสื่อมราคา ปันส่วนตามสัดส่วนของจำนวนหน่วยที่ผลิต

จากตารางที่ 2 พบว่า ต้นทุนในการผลิตภัณฑ์ผักตบชวาและหวายจำแนกตามประเภทของต้นทุนการผลิต ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา ต้นทุนการผลิตรวม จำนวน 163,194.44 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบทางตรง จำนวน 27,000.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.40 ค่าแรงงานทางตรง จำนวน 81,000.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.19 และค่าใช้จ่ายการผลิต จำนวน 55,194.44 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.41 ส่วนผลิตภัณฑ์จากหวาย ต้นทุนการผลิตรวม จำนวน 1,474,130.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบทางตรง จำนวน 843,264.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.68 ค่าแรงงานทางตรง จำนวน 570,000.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.32 และค่าใช้จ่ายการผลิต จำนวน 60,866.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 สรุปการเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่าย และค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ของการผลิตภัณฑ์ผักตบชวาและหวาย

รายการ	ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา		ผลิตภัณฑ์จากหวาย	
รายได้จากการขาย	264,600.00		1,920,000.00	
หัก ต้นทุนการขาย				
วัตถุดิบทางตรง	27,000.00		843,264.00	
ค่าแรงงานทางตรง	81,000.00		570,000.00	
ค่าใช้จ่ายการผลิต	55,194.44	163,194.44	60,866.70	1,474,130.70
กำไรขั้นต้น	101,405.56		445,869.30	
หักค่าใช้จ่าย				
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	24,281.86		26,978.14	
กำไรสุทธิ	77,123.70		418,891.16	

จากตารางที่ 3 พบว่า รายได้ ค่าใช้จ่าย และค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ของการผลิตพันธุ์ ผักตบชวาและหอย ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา รายได้จากการขายผักตบชวา เฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 264,600.00 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 22,050.00 บาท ต้นทุนขายเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 163,194.44 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 13,599.54 บาท กำไรขั้นต้นต่อปี 101,405.56 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 8,450.46 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เท่ากับ 24,281.86 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 2,023.49 บาทและมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 77,123.70 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 6,426.98 บาท ส่วนผลิตภัณฑ์หอย รายได้จากการขายกล่องทำจากหอย เฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 1,920,000.00 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 160,000.00 บาท ต้นทุนขายเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 1,474,130.70 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 122,844.23 บาท กำไรขั้นต้นต่อปี 445,869.30 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 37,155.78 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เท่ากับ 26,978.14 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 2,248.18 บาทและมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 418,891.21 บาท เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 34,907.60 บาท

2. อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

2.1 อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)

ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา

$$\begin{aligned}\text{อัตรากำไรขั้นต้น} &= \frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \\ &= \frac{101,405.56 \times 100}{264,600.00} \\ &= 38.32 \%\end{aligned}$$

ผลิตภัณฑ์จากหอย

$$\begin{aligned}\text{อัตรากำไรขั้นต้น} &= \frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \\ &= \frac{445,869.30 \times 100}{1,920,000.00} \\ &= 23.22\%\end{aligned}$$

2.2 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)

ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา

$$\begin{aligned}\text{อัตรากำไรสุทธิ} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \\ &= \frac{77,123.70 \times 100}{264,600.00} \\ &= 29.15 \%\end{aligned}$$

ผลิตภัณฑ์จากหอย

$$\begin{aligned}\text{อัตรากำไรสุทธิ} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ยอดขายสุทธิ}} \\ &= \frac{418,891.21 \times 100}{1,920,000.00} \\ &= 21.82 \%\end{aligned}$$

3. จุดคุ้มทุน

ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา

$$\begin{aligned}\text{จุดคุ้มทุน} &= \frac{\text{ต้นทุนคงที่}}{\text{อัตรากำไรส่วนเกิน}} \\ &= \frac{24,281.86}{0.3832} \\ &= 63,366.02 \text{ บาท}\end{aligned}$$

ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา ขนาดเล็ก $63,366.02 \times 180/540 = 21,122.01$ บาท หรือ 117 หน่วย

ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา ขนาดกลาง $63,366.02 \times 180/540 = 21,122.01$ บาท หรือ 117 หน่วย

ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา ขนาดใหญ่ $63,366.02 \times 180/540 = 21,122.01$ บาท หรือ 117 หน่วย

$$\begin{aligned}
 \text{ผลิตภัณฑ์หว่าย} &= \frac{\text{ต้นทุนคงที่}}{\text{อัตรากำไรส่วนเกิน}} \\
 \text{จุดคุ้มทุน} &= \frac{26,978.14}{0.2322} \\
 &= 116,184.93 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ผลิตภัณฑ์หว่าย ขนาดเล็ก $116,184.93 \times 120/600 = 23,236.99$ บาท หรือ 194 หน่วย

ผลิตภัณฑ์หว่าย ขนาดกลาง $116,184.93 \times 240/600 = 46,473.97$ บาท หรือ 194 หน่วย

ผลิตภัณฑ์หว่าย ขนาดใหญ่ $116,184.93 \times 240/600 = 46,473.97$ บาท หรือ 194 หน่วย

4. ปัญหาและอุปสรรคการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาและหว่าย

- 4.1 ผักตบชวาและหว่ายมีราคาแพง
- 4.2 ขาดแคลนแรงงาน
- 4.3 ค่าแรงงานปัจจุบันมีอัตราสูงขึ้น
- 4.4 ความไม่แน่นอนเรื่องของราคาผลิตภัณฑ์
- 4.5 การโฆษณาประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง
- 4.6 การถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง/นายหน้า
- 4.7 ความไม่แน่นอนในตัวผู้ซื้อ ไม่มีลูกค้าประจำ
- 4.8 นักท่องเที่ยวมีอย่างไม่สม่ำเสมอ

จากการศึกษา พบว่า การผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานผักตบชวาและหว่าย ตำบลบ้านรี จังหวัดอ่างทอง เป็นผลิตภัณฑ์จากหว่าย จำนวน 600.00 หน่วยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 52.63 และ ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา จำนวน 540.00 หน่วยต่อปี คิดเป็นร้อยละ 47.37

ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาขนาดเล็กภาพรวม เท่ากับ 227.21 บาท ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจำนวน 94.76 บาทต่อหน่วย ค่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตจำนวน 110.53 บาทต่อหน่วย ค่าใช้จ่ายในการผลิตจำนวน 21.92 บาทต่อหน่วย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจำนวน 44.97 บาทต่อหน่วย

ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาขนาดกลางภาพรวม เท่ากับ 302.24 บาท ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจำนวน 119.79 บาทต่อหน่วย ค่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตจำนวน 160.53 บาทต่อหน่วย ค่าใช้จ่ายในการผลิตจำนวน 21.92 บาทต่อหน่วย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจำนวน 44.97 บาทต่อหน่วย

ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาขนาดใหญ่ภาพรวม เท่ากับ 377.21 บาท ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจำนวน 144.76 บาทต่อหน่วย ค่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตจำนวน 210.53 บาทต่อหน่วย ค่าใช้จ่ายในการผลิตจำนวน 21.92 บาทต่อหน่วย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจำนวน 44.97 บาทต่อหน่วย

ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์หอยขนาดเล็กภาพรวมเท่ากับ 1,238.37 บาท ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจำนวน 1,064.34 บาทต่อหน่วย ค่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตจำนวน 152.11 บาทต่อหน่วย ค่าใช้จ่ายในการผลิตจำนวน 21.92 บาทต่อหน่วย และ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจำนวน 44.97 บาทต่อหน่วย

ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์หอยขนาดกลางภาพรวม เท่ากับ 1,775.14 บาท ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจำนวน 1,389.01 บาทต่อหน่วย ค่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตจำนวน 364.21 บาทต่อหน่วย ค่าใช้จ่ายในการผลิตจำนวน 21.92 บาทต่อหน่วย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจำนวน 44.97 บาทต่อหน่วย

ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์หอยขนาดใหญ่ภาพรวม เท่ากับ 2,231.14 บาท ซึ่งประกอบด้วย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจำนวน 1,765.01 บาทต่อหน่วย ค่าแรงงานที่ใช้ในการผลิตจำนวน 444.21 บาทต่อหน่วย ค่าใช้จ่ายในการผลิตจำนวน 21.92 บาทต่อหน่วย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจำนวน 44.97 บาทต่อหน่วย

รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผักตบชวาขนาดเล็กจำนวน 70,200.00 บาท เฉลี่ย 390 บาทต่อหน่วย รายได้จากการขายกระเป๋าสตางค์ผักตบชวาขนาดกลางจำนวน 88,200.00 บาท เฉลี่ย 490 บาทต่อหน่วย รายได้จากการขายกระเป๋าสตางค์ผักตบชวาขนาดใหญ่จำนวน 106,200.00 บาท เฉลี่ย 590 บาทต่อหน่วย

รายได้จากการขายกล่องหอยขนาดเล็กจำนวน 240,000.00 บาท เฉลี่ย 2,000 บาทต่อหน่วย รายได้จากการขายกล่องหอยขนาดกลางจำนวน 720,000.00 บาท เฉลี่ย 3,000 บาทต่อหน่วย รายได้จากการขายกล่องหอยขนาดใหญ่จำนวน 960,000.00 บาท เฉลี่ย 4,000 บาทต่อหน่วย

อภิปรายผล

ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ผักตบชวาขนาดเล็กภาพรวม เท่ากับ 227.21 บาท ขนาดกลางภาพรวม เท่ากับ 302.24 บาท ขนาดใหญ่ภาพรวม เท่ากับ 377.21 บาท รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผักตบชวาขนาดเล็กจำนวน 70,200.00 บาท เฉลี่ย 390 บาท ขนาดกลางจำนวน 88,200.00 บาท เฉลี่ย 490 บาทต่อหน่วย ขนาดใหญ่จำนวน 106,200.00 บาท เฉลี่ย 590 บาทต่อหน่วย ส่วนต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์หอยขนาดเล็กภาพรวมเท่ากับ 1,238.37 บาท ขนาด

กลางภาพรวมเท่ากับ 1,775.14 บาท ขนาดใหญ่ภาพรวมเท่ากับ 2,231.14 บาท รายได้จากการขาย กล่องหยาขนาดเล็กจำนวน 240,000.00 บาท เฉลี่ย 2,000 บาทต่อหน่วย ขนาดกลางจำนวน 720,000.00 บาท เฉลี่ย 3,000 บาทต่อหน่วย ขนาดใหญ่จำนวน 960,000.00 บาท เฉลี่ย 4,000 บาทต่อหน่วย เปรียบเทียบ รายได้ ค่าใช้จ่าย ของการผลิตฝักตบขวาและหยา ผลิตภัณฑ์ ฝักตบขวา ผลิตภัณฑ์ฝักตบขวา มีอัตรากำไรขั้นต้นเท่ากับ 38.32% อัตรากำไรสุทธิเท่ากับ 29.15% ผลิตภัณฑ์จากหยา มีอัตรากำไรขั้นต้นเท่ากับ 23.22% อัตรากำไรสุทธิเท่ากับ 21.82% จุดคุ้มทุน ของผลิตภัณฑ์ฝักตบขวา ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 117 หน่วย จุดคุ้มทุนของ ผลิตภัณฑ์จากหยา ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 194 หน่วย ซึ่งจะพบว่า จุดคุ้มทุนของผลิตภัณฑ์จากหยา ขนาดเล็ก มีจุดคุ้มทุนที่สูงกว่ายอดขายที่มีจำนวน 120 หน่วย ดังนั้น จากจุดคุ้มทุนที่สูงกว่าหน่วยขาย จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนาดทุนสอดคล้องกับ นวัตกรรมนซ์ รอดชื่น (2560) ได้ศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ และสอดคล้องกับปรารณา คงสำราญ (2550) ได้ศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานฝักตบขวา OTOP ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจักสานฝักตบขวาบ้านมหานาม ในจังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการของขั้นตอนการผลิตงานหัตถกรรมจักสานฝักตบขวาบ้านมหานามนั้น การผลิต ประกอบด้วยการจักสานแบบดั้งเดิมและการจัดสรรในรูปแบบที่พัฒนาขึ้นตามความต้องการของตลาด ลักษณะในการจักสานเป็นการผลิตงานภายในครอบครัวและในชุมชนบ้านมหานาม การจำหน่าย ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ ผลจากการศึกษารังนี้เห็นได้ว่า เกิดการพัฒนาการรูปแบบของผลิตภัณฑ์จักสานฝักตบขวา มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์จักสาน ให้ตรงตามความต้องการของตลาด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ มีการจัดอบรม เรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนการ จำแนกต้นทุน หรือการวางระบบบัญชีต้นทุนและการจัดทำบัญชีแก่กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทงาน จักสานของวิสาหกิจชุมชน

1.2 ควรจัดทำระบบบัญชีต้นทุนด้วยคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปที่เหมาะสมให้กับ กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทงานจักสานของวิสาหกิจชุมชน

1.3 ควรมีผู้ทำบัญชี ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง และ สามารถนำเอกสารข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ในการบริหารจัดการควบคุมทั้งในด้านการผลิตและดำเนินงานของกลุ่มจักสาน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการลดต้นทุนการผลิตของการผลิตเครื่องจักสาน เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กลุ่มต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยและพัฒนาเกี่ยวกับโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาชุมชน, (2561). สรุปรายงานยอดจำหน่ายสินค้า OTOP (แยกตามประเภทผลิตภัณฑ์).

[Online] Available: http://203.114.112.231/cddcenter/cdd_report/otop_r07php?&year=2554&month_id=9. ค้นเมื่อ [19 สิงหาคม 2561].

ธีรพล แซ่ตั้ง. (2556). IRM : CRM การตลาดมุ่งสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: ไทยคุน แบรินด์เอจ.

นัฐธีรนนท์ รอดชื่น. (2560). “การออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่ออำเภอกอพระ จังหวัดนครสวรรค์”. วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 8 (1) ; (มกราคม – มิถุนายน 2560) : 12 – 23.

ปรารธนา คงสำราญ. (2550). การศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจักสานผักตบชวาบ้านมหานาม ในจังหวัดอ่างทอง. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (2559). การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น.